قسە کانی کاک فوئاد* لە مەهاباد هاوینی سالی ۱۳۵۸(۱۹۷۹)

(کاسێتی ژمارە یەک)

<u>بەشی یەکەم؛ سەبارەت بە چۆنییەتی پێکهاتنی یەکیەتی جووتیاران</u>

ئیتیحادیەگەلی دێهقانی[جووتیار، فەلا]: تەجرەبە و توانایی ئەوەم نییە ،کە بە گشتی لەسەر ئیتیحادیەی دێهقانی زۆر وردی بکەمەوە؛ وەلێ یەکیەتی جووتیارانی مەریوان کە چەند مانگێکە پێکهاتووە هەندێ تەجرەبەم هەیە؛ ئەو تەجرەبانە تا ئەوجێگا دەستگیرم بووە، ئەیگێڕمەوە.
نەختێک بڕۆینە دوواترەوە. یانی بەر لە پێکهاتنی یەکیەتی جووتیاران. یەکیەتی جووتیاران ئەوەڵ کەڕەت لە مەریوان دروست بوو، تا ئیسەیش بەو نەوعەکە من بیستوومە نەختێک قورس و قایمە و وەزعی باشە. هەڵبەت بەو مەعنا نییە کە ڕێك و پێکە، نالە باری و کەم و کووڕی هەیە. وەلێ من پێموایە بۆ ئەوە پێک بێت بە دوو عامڵ مەربووتە. یەکێکیان ئێستا لە هەموو جێیەکی کوردەواری و ئێران کەم تا فرە هەیە. لە دوای ۲۲ ی بەهمەن [ڕێبەندان] و هاتنەسەرکاری خومەینی وایان ئەزانی دەرەبەگ دووبارە ژیاوەتەوە. ئێستایش هەروان. وەلێ عاملێکیتر کە بە ڕابردوو مەربووتە سابیقەی خەباتی فەلای ئەو ناوچە بوو. لەوە پێش لە دەورەی شا لانیکەم دە دوانزە دێ بوون لەو ناوچەیەدا کە خەباتی دژە دەرەبەگیان ئەکرد. یەکێکیان زۆر مەشهور بوو. دارسێرانی ناوە تەقریبەن هەشت ساڵ خەباتیان کرد. و لەو هەشت ساڵەدا ناڕەحەتی زۆریان کێشا. ئاخریشی سەرکەوتن. گوێزە کوێرە، گاگل، سەرنژمار، بێلوو، بندۆڵ ئەوانە چەندین دێ بوون کە ئەو خەباتەیان کردبوو. لە بیرمە ساڵی ۱۳۵۳ (۱۹۷٤) لە دارسێران سێ چوار ساڵ شکایەتیان کرد و ڕێگای قانوونی ڕۆیشتن و خەباتیان کرد.
ئەوان ئاخری مەجبوور بوون هەر لەو کاتەدا پەنا ببەنە بەر زۆر. زۆربەیشیان چەکیان نەبوو زەوییەکانیان لێ داگیر کرابوو. ئەوانە ئەچوون بیکێڵن، ژاندرمەو جاش بەریان ئەگرتن. دەستەیەکیان ئەبردن بۆ زیندان دەستەیەکیتریان ئەچوون و زەویەکانیان ئەکێڵا. پیاوەکانیان ئەگرت، ژنەکان ئەڕۆیشتن. هەر لەو کاتەدا لە شازدە دێوە هاتنە یارمەتی خەڵکی دارسێران کە بۆ ئەو کاتە لە واقیعدا زۆر بوو.
فەلای مەریوان بەو نەوعە سابیقەیەکی ڕابردووی لە خەباتدا هەبوو، هەر بەو دەلیلە من پێموایە لە خەباتی ئەمسالدا بە مەبەستی یەك گرتن زووتر کەوتنە خۆیان. ئەگەر ئەو سابیقە هەبێت، نەک تەنیا بۆ جووتیار، بۆ هەر چینێکیتر بەو نوعە یەک کەوتن و پێشەوە چوون ئاسانترە و پتەوتریشە. لەوە دوا هەر ئەو مەسەلە بوو بە باعیس ئەوە ئەو دیهاتەی کە سابیقەی خەباتیان هەبوو، لە جەرەیانی شۆڕشدا بەپێچەوانەی برێك لە دێهاتەکانی تری مەریوان ئەوندە بێ لایەن نەبوون. یانی جوان سەرنجی مەسەلەکەیان ئەدا، ئەهاتن ئەیان پرسییەوە بەتایبەت هێندێکیان بەپێچەوانەی زۆربەی دێهاتەکان لە خەباتەکەدا بەشدارییان ئەکرد. زۆربەی فەلای ئەو مەنتەقە لەو جووڵانەوەدا بەشدارییان ئەکرد و ناڕازی بوون. دەلیلیشیان ئەوە بوو کە ئەگەر شا بڕوات، دەرەبەگ ئەژێتەوە. وەلێ ئەوان چاو وگوێیان کردبووەوە و تێگەیشتبوون و بەشدارییان ئەکرد. هەڵبەت شتێکیتر بڵێم هەر بەبۆنەی ئەو سابیقەی خەباتی فەلاوە، لە مەریوان ئاڵ و گۆڕی تریش پێکهات. ئەویش ئەوە بوو لە ناو ڕووناکبیراندا لە واقیعدا کەسانێکی پەروەردە کرد، کەسانێک نە تەنیا بەرهەمی خەباتی ڕەوشەنفیکری بوون، بەڵکوو بە بۆنەی بزووتنەوەی جووتیار و فەلاوە هەندێ تەجرەبەیشیان پەیدا کرد. تێکەڵ ببوون لە گەڵیان و چووبوونە ناویان. ئەو وەختە زبان و فەرهەنگی ئەوان جوانتر فێر ببوون. هێندێک کوڕە فەلا پەروەردە ببوون و

سونەتێک پێکهاتبوو؛ مەخسووسەن پارەکە تەقریبەن هەر ئەم کاتانە بوو کە فەلای دارسێران بۆ دوایین جار بە ژن و منداڵەوە خەباتیان کرد و باریان کرد کە بڕۆن بۆ ئێراق.
لەو جەرەیانەدا ڕووناکبیری شار لانیکەم ژمارەیەکیان زۆر کۆمەکیان پێکردن. ئەڕۆیشتنە ناویان و کاری تەداروکاتی ئەوانیان دەکرد. خۆیان باریان کردبوو و چووبوونە مەرز، ئەوان زەوی و زارەکەیان چاوەدێری ئەکرد و گەنمەکانیان ئەڕنییەوە وئاگادارییان لێ ئەکرد. لە دێیەکە نیگابانییان ئەدا. ئەوە بووە هۆ کە ژمارەیەک ڕووناکبیر بە خەباتی فەلا ئاشنابن و پەروەردەبن. لە ناویاندا هی وایش هەیە کە لە باری تێئوریک و موتاڵعە وە تەقریبەن شتێک مایەی نیە وەلێ چون لە ناو خەباتەکەدا بووە، تەجرەبەی گرتووە و شارەزایە. ئێستا ئەتوانێت لە ناو فەلادا کار بکات. ئەوانە گشتی عەوامڵێ موسبەت بوون. ئەوە کە لە خەباتی ئەمساڵدا هێندێک لەو فەلایانە بەشداری ئەکەن و دیدیان بەرینتر ئەبێت و دوورنمای جەریانەکەی ئەم کاتە لەبەر چاو بگرن. هەروەها پەیوەندی ڕۆشەنفیکر و فەلایش لانیکەم لەو دێهاتانەدا کە سابیقەی خەباتیان بوو، هەر لە پەسا پتەوتر بوو.
بەو زەمینەوە کە تەقریبەن هاوکات لەگەڵ سەرنێگونی بەختیار [شاپوور بەختیار دوایین سەرەکوەزیری شای ئێران] چەند ڕووداو لە مەریوان ڕوویدا و بوو بە باعیس ئەوە وردە وردە چوار دێ لەو دێهاتانە کە سابیقەی خەباتیان بوو کەوتنە فیکرەوە کە ئەبێ کارێک بکەن. هەڵبەت دەرەبەگ هەتا لێیان یەقین نەبوو کە شا حەتمەن ئەڕوا و کاری تەواو بووە، هەر لایەنگری شا بوون و تا ئەوجێگا ئەیانتوانی لە شۆڕشدا بشێوییان ئەکرد. وەلێ دوای ئەوە بۆیان مەعلووم بوو کە ڕۆیشتنی شا حەتمییە بایان داوە و گشتیان بوون بە ئایەتۆڵا و وەک موریدی خومەینییان تێدا دەرهات. وەلێ لە عەینی حاڵدا بۆیان دەرکەوت کە تەنیا ئێعلام وەفادارییەکی سادە بە جمهووری ئیسلامی کافی نییە و کەوتنە خۆ ڕێکخستن و ناکۆکییەکانی ناو تایفەکانیان لابرد. سندووقی هاوبەشیان دانا و چەکیان کڕی و لە مەریوان بەپێچەوانەی جێگاکانی تر کە شاردراوە بوو، ئێعلامیان نەکرد بەڵام لە واقیعدا شورای عەشایەری خۆیانیان دروست کرد. ئەتوانم بێژم بەر لە ٢٢ی ڕێبەندان [ڕووخانی ڕژیمی شا]، ئەوەڵین هێزێك کە تەقریبەن ئاشکرا هێزی چەکدار خۆی نیشاندا دەرەبەگ بوو. هیچ هێزێکیتر کە بتوانێت ئەسڵەحە نیشان بدا بەئاشکرا نەبوو. هێشتا شاپور بەختیار مابوو، ئەوان ئاشکرا ئەسڵەحەیان حەمڵ ئەکرد.
مەخسووسەن تفەنگچیەکانی حەمە خانی کانی سانان ماڵەکەی لە شاردایە، وردە وردە خۆیان ڕێکخست و خۆیانیان چەکدارکرد. بوون بە ئایەتۆڵا و هەر لە پەسا کە دۆخێکی تازە ئەهاتە پێش دەستیان ئەکرد بە پێشڕەوی. لە بیرمە دروست ئەو شەوە کە شاپوور بەختیار لاچوو، وەزعی نەفت لە مەریوان نالە بار و زۆر کەم بوو و بە ناو ماڵەکان دابەش دەکرا، هەر ئەو حەمە خان کانی سانانە تفەنگچیەکانی بە زۆر ناردبوو ئەو شەوە نەوتیان دزیبوو. خەڵک ئیعترازیان کرد بە خۆپیشاندان چوونە بەرماڵەکەیان و شیعاریان ئەدا "*نەوت نییە بۆ شار ودێ، خان بە شەوا ئەیدزێ!*" خەڵکەکەی دایە بەر تەقەی تفەنگ. هەڵبەت لەملاوە بە دەمانچە جوابی دراوە و دوو سێ نارنجەک خرا ماڵەکەی وەلێ هەر لەوێدا جوان دیار بوو ئەو چەکانیانە بۆ چی هەڵگرتووە.
شەوی دوایی دێی دارسێران لە لایەن تفەنگچیەکانی ئەوانەوە درا بەر تەقەی تفەنگ. کاردانەوە ئەوە بوو کە خەڵکی شاریش و فرەتر ڕووناکبیر بە چەکەوە چوون بۆ دیفاع لە دارسێران ئەوەیش خود بە خود پەیوەندی دارسێرانی و ڕەوشەنفیکری موحکەمتر کرد. لە دێهاتیشدا دەنگیداوە کە تفەنگ چی حەمە خان دارسێرانی داوەتە بەر تەقەی تفەنگ. ڕووداوێکی تریش هاتە پێشەوە؛ یەکێک لە بەردەستەکانی هەر ئەو حەمە خانە لە خیابانی شاردا هەڵمەتە دەمانچەی لە کوڕە دارسێرانییەک کردبوو و دەمانچەی پێوە نابوو، هەڵبەت نەیپێکا و یەکێکیتری بریندار کرد وەلێ

هەرئەوە بووە هۆی ئەوە فەلا زووتر بجوولێت. ڕێک ئەو ڕۆژە تەقریبەن سەعات نۆی بەیانی بوو، کە ئەوکاریان کرد. هەر شەوەکەی چوار دێ کۆبوونەوە و تەسمیمیان گرت چونکوو بەگزادە وای پێهاتوە ئەبێ ئێمەیش کارێک بکەین.
یانی هەر ئەو ڕۆژە لە دارسێرانەوە چوونە شوێن نوێنەری ئەو سێ دێی ترە هاتن و بە دزییەوە لە دارسێران کۆبوونەوە و هێندێک باسی ئەو ڕووداوانە کرا وتەسمیمیان لەسەر ئەوە گرت کە چۆن تایفەکانی دەرەبەگ یەکیان گرتوە، جووتیاریش لە دێهاتەکاندا یەکبگرن. ئەساسەکەیشی ئەوە بوو: دیفاعی موشتەرەک. واتە هیچ هەدەفی هێرشبەرانە و هەڵمەت بردن لە کاری ئەواندا نەبوو، بەڵکوو ئەوە کە لە موقابل هێرشی دەرەبگەوە دیفاعی هاوبەش بکەن، هەر ئەو کاتیشە وەکوو قسەی خوسووسی لە بەینی خۆیاندا مەترەح بوو. کە ئەبێ ئێمەیش ئەسڵەحە پەیدا بکەین ئەگینا بەبێ چەک کارێکمان بۆ ناکرێت. هەندێ ئەسڵەحەیان بوو بەڵام کەم بوو، مەخسووسەن دارسێرانی تەجرەبەی ئەوانەیان پەیدا کردبوو؛ ئەو شتە کە پێی ئەڵێن جەنگی ڕەوانی[دەروونی] ئەوانیش ئەیان کرد. دیعایەیان بڵاو ئەکردەوە ٧٠ تفەنگمان هەیە! واقیعەن نەیان بوو. هەروها دەرەبەگ دیعایەی بڵاو ئەکردەوە کە ١٠٠ تفەنگیان هەیە لە ڕاستیدا نەیان بوو. وەلێ بە هەرحاڵ لە باری عەمەڵیەوە کەوتنە ئامادەکردنی تفەنگ و لە پەسا ئەو جەریانە پەرەی سەند. هەڵبەت هەر لە ئەوەڵەوە یەکێک لەو دێهاتانە بە ناوی بێلوو چەند نەفەریان هاتبوون لە جەرەیانەکەدا بەشداری کردبوو.
گشت دێیەکە بەوە ڕازی نەبوون و ئەوەیان بە کارێکی خەتەرناک ئەزانی، ژمارەیەکیان هاتن. دارسێرانی گشتیان بوون، گاگلی گشتیان بوون. سەرنژمار تەقریبەن گشتیان بوون. بەدوای ئەوەدا دووبارە وەعدەیان دانا و کۆبوونەوەیەکی‌تر دیسان بە نهێنی کرا ئەمجارە بوو بە حەوت دێ. سێ دێی‌تری پێ زیادبوو. هەر بەو چەشنە نەک ئەوەی کە نوێنەری دێیەکە مولحەق بێ، ئەوانە کە لە دێکەدا موافقی جەرەیانەکە بوون نیوە عەلەنی بە یەکەوە تەگبیریان ئەکرد. نوێنەریان نارد و بەیەکەوە کۆبوونەوە و لە سێهەمین کۆبوونەویان لە ١٦ی [ڕەشەممە] ئەسفەنددا بوون بە ١٠ دێ، ئیتر خۆیان ڕاگەیاند وعەلەنی بوونەوە. لە ئێعلامیەیەکی سادەدا بوو ڕایان گەیاند یەکیەتی جووتیاران لە هەرکوێ زوڵمێک لە فەلا بکرێ موشتەرەکەن دیفاعی لێ ئەکەین. ئەو وەختە ئاشکرا موخالفەتیان لەگەڵ دەرەبەگ و لەگەڵ ئەو مامۆستا و مەلایانەی کە سەر بە دەرەبە گ بوون، کردبوو. موخالەفەت لە گەڵ ئەو شایەعانە کە ئەوانیان بە کۆمونیست موعەرەفی ئەکرد کردبوو لە عەینی حاڵدا ئەوەیان وتبوو کە ئەگەر کەسێ بیهەوێت بە دین و مەزهەبی ئێمە تەوهین بکا سەرکوتی ئەکەین. لەو کۆبوونەوەی دە دێیە بەولاوە هەر لە پەسا زیاد بوون. هەوڵیشیان ئەوە بوو خۆیشیان تەبلیغیان ئەکرد کە لە کۆبوونەوەکاندا هەر چی بۆیان بکرێت بە چەکەوە بچن.
یانی نوێنەری ئەو دێهاتەکە ئەچوون هەوڵبدەن حەتمەن چەکیان ببێ و یان هەر چەکدارێکیان گیر ئەکەوێ بیبەن و لەوە بەولاوە ئەچوونە جێگای تر. بوون بە ١٣دێ و هەر چی تفەنگیان گیر ئەهات ئەیان برد کە نەوعێک مانۆڕ و نمایشی نیزامی لە بەرامبەر دەرەبەگدا بوو. هەڵبەت ڕۆڵی ڕەوشەنفکر لەو جەرەیانەدا یانی لە پێکهێنانی ئەو یەکیەتیەشدا تەبعەن یارمەتیدەر بوو. بەڵام هەر لە ئەوەڵەوە بە وشیارییەوە هەوڵدرا کە ئەو جەرەیانە زۆر ئاڵۆز نەبێ هەر کەسە بۆ خۆی نەبێ بەو دەلیلە تەگبیری لێکرا کە ژمارەیەکی کەم کە تەجرەبەی ئەو کاریانە هەیە و مەخسووسەن فەلا بڕوای پێی هەیە و لە نزیکەوە ئەیناسێ، ئەوانە بەشداری بکەن و وا نەبێت هەر کەسێک بۆ خۆی دەخاڵەت بکا و سەر لە ئەوانیش بشێوێنێت. ئەوە جەرەیانێک بوو کە لەلایەکەوە بۆخۆی ئەچوو؛ دواتر کە شۆڕش کرا کاناڵی زۆر ئاشکراتر پەیدا بوو؛ شورای ئینقلابی

شار و کومیتەیەک بە ناوی کومیتەی شار و دێ دانرا. بۆیە لەو کانالەشەوە یەکیەتی جووتیاران بەهێز ئەکرا. یانی ئەچوونە دێهات شورایان پێک ئەهێنا و تەبلیغ دژی دەرەبەگ و ئەو کارانەیان ئەکرد.
بەڵام کاری ئەو کومیتەی شار و دێ زۆر ئاستی بوو و خەڵکی دێ وەکوو جەرەیانێکی ئیداری بەرخوردیان ئەکرد. وایان ئەزانی ئەوە کارێکی دەوڵەتیە شوراکەیان پێکدەهێنا وەلێ وەک ئەنجومەنی دێ چاویان لێدەکرد. پێشتر وابوو، تا ئێستایش نەماندیوە شورایەک کە بەو نەوعە پێکدەهات ئەسڵەن کەڵکی بووبێ وەلێ بەش بە حاڵی خۆی لە ئاستی تەبلیغاتدا کۆمەکی یەکیەتی جووتیارانی ئەکرد.
دژایەتی دەرەبەگ و ئێرتجاع لە گەڵ یەکیەتی جووتیاراندا بەو نەوعە سەرەتا حەملەیەکی تەبلیغاتی بوو بە ناوی کومۆنیست بوون و کە بێ دینن و هەزار نەوع قسەیتر. لە پەسا یەکیەتی جووتیاران پەرەی سەند. دێهاتی پێ زیاد بوو تا جەرەیانی شەڕی نەورۆزی ۱۳۵۸ (۱۹۷۹)ی سنە هاتە پێشەوە کە وردە وردە چەک کردنی پاسگاکان مەترەح بوو [بنکەی چەکداری جەندرمە (ژاندارم) لە دێهات]. ژمارەیەک لە ڕووناکبیران کە لە کاری یەکیەتی جووتیاراندا ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ دەستیان بوو تەسمیم ئەگرن بەعزێک لە پاسگاکان چەک کەن. ئەڕۆن ئەو کارە بۆ یەکیەتی جووتیاران ئەکەن، نەوعێک فێڵ ئەکەن. لە ڕێگای شورای شارەوە نامە بۆ ژاندارمەری و پاسگاکان ئەنووسن کە ئەوانیش خەبەریان نابێ، کە ئەو چەکانە تەحویل ئەمانە بدەن. لە یەک دوو پاسگا بە مەقاومەتەوە ڕوو بە ڕوو نابن، بەڵام لە پاسگایەک مەقاومەت ئەکەن کە ئەویش لە خودی ژاندارمەکانەوە نەبووە بەڵکوو لە تەرەف دەرەبەگەوە بوو. کاتێک ئەمانە ئەچن چەکەکانیان وەربگرن، چەکداری دەرەبەگ دەورەیان ئەدەن. بە قسە ئەیان خەڵافێنن، یەکێکیان ئەنێرنەوە بۆ ناو شار و پاشان لە یەکیەتی جووتیاران ۲۲ کەس بە تفەنگەوە ئەڕۆن، ئەوان موحاسرەیان ئەکەن بە هەر حاڵ بە زۆر دەرەبەگەکان وادار ئەکەن کە چەکەکان بێنن، ئەو چەکانە هاتەوە و لەناو خەڵکدا دابەشکرا.
هەڵبەت هەر ئەوکاتە چەند ڕەوشەنفکریتر حەملەیان بەو جەرەیانە کرد کە ئەوە لە شێوەی کاری حیزبی دیموکراتە و دزییە لە شورا و لەو قسانە. ئێمە قسەمان ئەوە بوو کە ئەسڵەن وانییە چەند دەلیلی هەیە، یەکێک حیزبی دێموکرات لە پادگانێک کە تەسلیمی شورایەک ببوو دزی کرد لە حاڵێکدا لەمەی ئێمە دا کامڵەن پێچەوانە بوو. کابرا چووە پاسگای چەک کردوە، ئەبێ و دیارە لە مەوریدێکدا پەنای بردووەتە بەر فێڵ و حیلە، لە شوێنیتردا مومکین بوو بکوژرێت. جگەلەوە لانیکەم حیزبی دیموکرات ڕابردووی ڕەهبەرییەکی مەعلوومی هەیە، ئەمان مەعلوومە چۆن لە ئاسمانەوە تا زەوی فەرقیان هەیە ئەوان ئەو چەکە چۆن بە کار دەبەن و ئەمان چۆنی بەکار دێنن؟ ئاشکرا دیارە و بە بەرچاو خۆتەوە ئەیدا بە کابرای فەلا، وانییە کە بیهێنێت و مامەڵەی پێوە بکات.
جا بە هەرحاڵ فەلا چەکدار بوون و زۆرتریش چەکدار بوون، یەکیەتی جووتیاران بەگزادە و دەرەبەگی زۆر ترساند هەر ئەو کاتە خۆیان دوو شتیان بۆ دەرکەوت و مەترەحیان کرد. دوای ئەوە مەخسووسەن کە گەیشتە نزیکەی ۱۳ دێ و لە لایەن پێشکەوتووترین فەلاکانەوە مەسەلەکە مەترەح بوو. لە کۆبوونەوەدا ئەیانگوت ئینسان ناتوانێ هەر قسەیەک بکا و دروستیش نییە ئاوا دانیشین و قسەکان ئەگەیەتەوە لای دوژمن. لە واقیعدا پێشنیاری ئەوەیان دەکرد کە هەندێ کار ئەبێ لە کۆڕی چکۆلەتر و مەحکەمتر یا لانیکەم نیوەنهێنی و نهێنیدا بکرێت. کە جەرەیانەکە دەستی پێکردبوو لە ئەوەڵەوە تەقریبەن نهێنی دەستی پێکرد. نەدە کرا ڕابگیرێت کامڵەن عەلەنی بوو. دواتر بۆیان دەرکەوت ئاوەها عەلەنی و بەربڵاو زیانیان پێ ئەگەیەنێت. مەجبوور

بوون بە بارێکیتردا ئیسڵاحی بکەن. جگە لەوە لە لایەن خویانەوە دیسانەوە مەترەح بوو کە ئەبێ بنکەیەکمان هەبێت و لە دێ داینین! ئاخری هاتنە سەر ئەوە نەخەیر ئەبێ بنکەمان لە شار بێت و یەکێک لە موشکلاتیان ئەوە بوو کە چاکە بنکەمان لە شار بێ بەڵام کێمان هەیە تا ماوەی فەسلی کار لەوێ دانیشێت، تا سەرەتای بەهار کاری کشت و کاڵ نەبوو کارەکە ئاسان بوو، لە فەسڵی کاردا چۆن ئەکرا بێن؟ پاشان لەگەڵ گیروگرفت بەرەوڕوو ئەبوونەوە وەلێ بەهەرحاڵ تەسمیمیان گرت بنکەیەک لە شار دانێن و دەفتەرێکیان بە ناوی بنکەی یەکیەتی جووتیاران کردەوە.
هەر ئەوە تەئسیری دانا. ئەوەی کە بۆ یەکەم جار جووتیار دوو ژووری بە ناوی خۆیەوە گیر کەوتبوو بۆمان دەرکەوت کە واقیعەن لە سەر ڕوحیەی فەلا تەئسیری دانابوو. "ئیدارەکەمان ها لە فلانە جێگا"، "ئیدارەی خۆمانە" تا ئەو کاتە بە خۆیانەوە نەیاندیبوو شتێک کەم تا فرە هی خۆیان بێ. واتە حەتتا ئەو مەوریدە چکۆلەیە لە ڕۆحییەی فەلا بەرەو یەککەوتن تەئسیری هەبوو. هەروا مەسەلەی چەکدار بوونی فەلا تەئسیری زۆر بوو. کە ئەچوون بۆ دیهات کاتێک بەیەکەوە ئەچوون، وەختی وا بوو ئەو ئاخریانە تەقریبەن جووتیار ٧٠ تفەنگیان هەبوو. کە ئەچوونە دێ، بە ئەندازەی خودی تەبلیغەکە تەئسیری لە سەر خەڵکی ئەو دێهاتە هەبوو. ئەمانە هێزی جووتیارن و قسەیان ئەکرد کە ئەگەر بەگزادە قسەبکا وا ئەکەین. لە دێیەک ئەیان کرد بە نیشانە شکێنی و تیر ئەندازی و هەڵپەرکێ و مەخسووسەن ئەگەر دێیەکە دەرەبە گی تیدا بووایە قودرەت نمایی یان ئەکرد. ئەمکارە لە هوشیاری خەڵکەکە و لە یەک کەوتنیاندا تەواو تەئسیری هەبوو.
لە دوای ئەوانە جەرەیانی سۆما و برادۆست هاتە پێشەوە. کۆمەڵەکان لە شارەکان داوای خۆپیشاندان و کۆمەکیان کرد. یەکیەتی جووتیاران بە بێ خەبەر لەوە لە مەریوان عەینەن ئەو کارەی کرد. لە لایەکەوە لە خەڵکی دێهات دەعوەتی کردبوو بێن بۆ خۆپیشاندان لەو لایشەوە داوای یارمەتی لێکردبوون. یارمەتیەکەیان کۆ کردەوە و گەورەترین خۆپیشاندان لە مەریوان تا ئەو سەردەمە بوو کە یەکیەتی جووتیاران کردی چونکوو لەخۆپیشاندانی لەوە پێشدا جووتیار بەشداری نەکردبوو. لەوێ جووتیارێکی زۆر هاتن و مەخسووسەن چەکداریان زۆر هاتبوو. چەکداری شاریشیان پێ مولحەق بوو <u>نمایشی هێز لە مەریوان دەستیپێکرد</u>. هەڵبەت مەریوان بچووکە و چوار پێنج خیابانی هەیە. جگە لەوە هێزی چەکدار لە بەر خەڵکەکەوە ئەڕۆیشتن، سەر خیابانەکانیان گرتبوو، فرەتر مەنزوور خۆپیشاندان بوو، دواتریش کەوتنە ڕێگا و لەگەڵ جەرەیانی قیادە موەقەت و مەلا ئەحمەد موفتیزادە و دەرەبەگ بەرەوڕوو بوون. خۆتان بیستووتانە ئیتر شیاوی ئەوە نیە بیگێڕمەوە.
لە سنە ئەو جەرەیانە لەباری سیاسییەوە لە ڕێگەی یەکێک لە فەلاکانەوە ژمارەیەکی ترساند کە بوو بەهۆی ئەوە بکشێنەوە و بترسن. ژمارەیەکیشی دڕتر کرد مەخسووسەن نیسبەت بە مەلا ئەحمەد موفتیزادە. برایەکی فەلامان کە خەڵکی دارسێرانە و ناوی ئەحمەدە گرتبوویان و لە دوای ئەوە لە کومیتەی موفتیزادە بەر ئەبێ ئەچێتە جەمعیەت قسە ئەکات. قسەکەی ئەوە بوو کە من ناوی خۆم دەگۆڕم چونکوو موفتیزادە ناوی ئەحمەدە، لە ئێستاوە ناوی تازەی من حەمەیە؛ ئەو کارە لە ناسینی ماهییەتی موفتیزادەدا زۆر تەئسیری هەبوو. بەدوای ئەو جەرەیاندا بە تەوتیئەی موفتیزادە و دەرەبەگ و قیادە موەقەت کەوتنە چەک کردنی جووتیار. قیادە موەقەت بە ٦٠ تا ١٠٠چەکەوە ئەچوو دەوری دێیەکەی ئەدا دوو تفەنگی لێبوو، دەوری ماڵەکەیان ئەدا و بە زۆر کابرایان ئەکێشا دەرەوە و ئیهانەت بە خۆی وژن و منالی ئەکرا و چەکیان ئەکرد. هەر لەوێدا یەکێک لە زەعفە کانی یەکیەتی جووتیاران دەرکەوت. لە بڕیارنامە و ئەو نمایش و شتانەی دابوویان، ئینسان ئەیتوانی تەسەور بکا هەر کە دوو دێ، ئەو پەڕەکەی سێ دێیان چەک کرد

ئەمان بەرەنگاری بنەوە، وەلێ واقعییەت ئەوە بوو ئەو کارانەیان نەکرد. دوای ئەوە سێ چوار دێیان چەک کرد، تفە نگیان هەبوو بەڵام فەقەت لە فێکری ئەوەدا بوون دیفاع لە دێیەکەی خۆیان بکەن. یەکێک لەو پیاوانە چەکی یەکیەتی جووتیارانی پێ بوو ١٨ ڕۆژ لە کێو بوو لەبەر ئەوە ئەو چەکە نەدا بەدەستەوە. لەباتی ئەوە بڕوات ئەوانیتر ببینێ و بەیەکەوە تەگبیریکی لێ بکەن، نەک دیفاعێکی ئینفرادی. لە چەند دێیتر عەینەن ئەو حاڵەتە پیش هاتبوو و ئامادە بوون و نیگابانیان دانابوو. کە ئەگەر قیادە هات چەکەکە نەدەن بە دەستەوە. ئەوە هەم ڕەخنە لە کاری خۆیان بوو، هەم نیشانیدا ئەو ڕێکەوتنانە کە بوویانە ئەوەندە پتەو نەبووە. هەڵبەت هەر لەو کاتەدا واقیعەن تیایاندا بوو کە سەخت تەرەفداری ئەوە بوو کە ئەبێ بڕوینە سەریان و ئەو چەکانەیان لی بستێنین بەڵام گشتی نەبوو. واتە ڕۆحییەی عمومی ئەوە نەبوو و ئەترسان.
تەقریبەن ڕەوشەنفکریش بەو نەوعە بوو. دوای ئەو چەک کردنە و دوای ئەوە حەتمەن خەبەرتان هەیە کە قیادە مەوەقەت ئەسڵەن لە ئەوە گوزرا و دەور شاری مەریوانی گەمارۆدا. گەرەکی بوو شاری مەریوان بگرێت و حەتمەن دەنگ و باسەکەیتان بیستووە. نزیکی یەک هەفتەی پێچوو و خەڵکی مەریوان لە سەنگەردا بوون. زۆر مومکین بوو جەرەیانی نەغەدە پێش بێت. دواتر ئەوان کشانەوە و یەکیەتی جووتیاران کە تا ئەوکاتە بە ٣٢ دێ گەیشتبوون، دەعوت کران. لەباتی ٣٢ دێیەکە پانزە دێ هاتن، باقییەکەی نەهاتن و بەشدارییان نەکرد. هەڵبەت شتێک کە من بەلامەوە سەیربوو، ئەوە بوو کە ئەو دێهاتە کە قیادە چەکی کردبوون و ئەزیەتی کردبوون و من چاوەڕوان بووم ئەوان ترسابن و نەیەن، ڕێک بەپێچەوانە ئەوانە زۆرتر هاتبوون! لە جەلەسەکەیشدا هەر ئەوانە توند و تیژتر لە باقیی دێهاتەکان بوون. لەوێ وتووێژی زۆر کرا. لە پەیوەندی ڕەوشەنفکر لە گەڵ ئەواندا ئێمە هەوڵمان ئەوە بوو کە هیچ دانەسەپێنین، یانی قەتعنامە بە ناوی ئەوانەوە نەنووسین؛ داخوازێك کە واقیعەن لە ناویاندا مەترەح نییە، یا لانیکەم لەو جەلسەدا لە بیریشیاندا نییە نەبێت. نەیخەینە دەمیان. با ئەوان شتێك بێژن کە لە سەری دیفاع بکەن نەک شتێک بێژی کە ئەسلەن حاڵیش نەبن. جوانم لە بیرە کە لە ئەوەڵین ئێعلامیەکەیاندا باسی حەقی کوردیان نەکردووە؛ کە ئێمە حەقی کوردمان دەوێت و ئەوانە، چەند مەوزوع بە خاتریان گەیشتوە عین ئەوانیانە مەترەح کردووە. هەڵبەت لە جەلەسەی دوایدا ئاوا بوو کە ئەو بڕیارانە کە لە جەلەسەی پێشوودا بووە پێدا ئەچوونەوە وهەوڵ ئەدرا بە کۆمەکی ڕەوشەنفکر پێداچوونەوەی تێدا بکرێ و کامڵ بێت.
ئەو ١٥ دێ کە هاتن بۆ کوبوونەوەکە وتم ئەو دێهاتە توندو تیژتر بوون و دوو نەزەر لە ناو خۆیاندا مەترەح بوو. یەکێک وتیان دەعوەت کەین لە ژن و پیاو و خەڵکی ئەم دێهاتە بە ڕێپێوان بڕۆین بۆ دزلێ کە مەرکەزی قیادە مەوەقەت بوو. بڕۆین و بەو نەوعە لە ئێران دەریان کەین. نەزەرێکیتر ئەوە بوو فایدەی نییە ئێمە ئەبێ پێشمەرگە بدەینە دەرەوە وئاخری ئێمە ئەوەمان پێیان وت. ئەم دوو نەزەرە هەیە برۆن و لە ناو خەڵکدا مەترەحی کەن خەڵک هەرکامێکی قبووڵ کرد ئێمەیش لەگەڵتانین. چوونەوە لە پانزە دێ؛ کە وەختێک هاتنەوە بوو بە هەشت دێ! حەوت دێی تر نەهاتن. ئەوە نیشان ئەدا کاتێک فشار بە سەر ئەو کارەوە بوو وردە وردە ئەوانەی کە مەحکەم نەبوون کشانەوە. ئەوانەیش کە مەحکەم بوون مانەوە و تەسفیە بوو، جەرەیانەکە تۆزێک سەختەوە بوو. من پێموایە لە جەرەیانی ڕووناکبیریشدا هەر بەو نەوعەش شەرایەت سەختەوە بوو. جەرەیانی ڕووناکبیریش تەسفیە ئەبێ. لەو هەشت دێیە وتیان قسەی ئاخری ئێمە ئەوەیە کە خۆپیشاندان و ئەوانە بەکەڵک نایە، ئەبێ پێشمەرگە بنێرینە دەرەوە. ئیستدلالیشیان ئەوە بوو ئەیانگوت ئەو یازدە تفەنگە کە بردیان ئەگەر بەیەکەوە بوایەن چارەساز بوو. یازدە تفەنگیان برد و ئەیانگوت جگە لە تفەنگەکانیتر کە هەمانە، هەر ئەو یازدە تفەنگە پێکەوە

بوایەین قیادە مەوەقەت بە سادەگی نەیدەتوانی ئەو تفەنگانە لە ئەوان بستێنێ؛ شەڕیان دەکرد و یەکێکیش لەم ناوەدا بکوژرایە دە نەفەری تر لە سەرئەم چەکانە کە هەمانە هەڵ ئەستایەوە. ئێمە بەیەکەوە بین ئەوەڵەن بە دێهاتدا ئەگەڕێن و ئەو جەلەساتە کە بوومان درێژەی ئەدەین. دوایە ئەوان ناتوانن ئیتر ئەو چەکانە بە ئاسانی لە ئێمە بستێنن. ئەگەر ئەوە نەکەین وردە وردە وای لێدێت گشت چەکەکانمان لێ‌بستێنن و دەرەبەگ بەسەرماندا زاڵ دەبن. ئەوەیش باش دەرکەوتبوو دوای ئەو چەک کردنانە دەربە گ زۆرتر زاڵ ببوون و لە چەندین جێگا دەستیان کردبوو بە هێرش و هەڕەشە کردن، جەریمە کردن و تەورانە ئەستاندن. خولاسە قسەی ئاخریان ئەوە بوو کە پێشمەرگە بنێرینە دەرەوە. ئەو وەختە لە ناو جەرەیانی ڕەوشەنفکری مەریواندا بەو مەسەلەیە دوو بەرخورد کرا: کەسانێک موخالفی ئەوە بوون کە پێشمەرگە بچێتە دەرەوە بەو ناوە کە ماجەراجوویيە و مەسائیلێک دێنێتە پێش و کونترۆڵ نەکراو ئەبێت و ئەبێتە هۆی دەخاڵەت کردنی دەوڵەت و تێک ئەشکێت و تێکشکانیشی ئەبێتە باعیس ئەوە بزووتنەوەی فەلا زیانی لێدەکەوێت و بە زەرەریانە.
هەڵبەت ئەوانە لە ئەقەڵییەتی ڕەوشەنفکرانی مەریواندا بوون. وەلێ زۆرینە پێیانوابوو مادام ئەوان ئەیانەوێ بەرەو پێش بچن ئێمە ئەبێ لە گەڵیاندا بین.
یەکە یەکەی ئەو جەرەیانانە جواب ئەدراوە کە ماجەراجویی نییە چونکوو واقعیەتیش ئەوە بوو خودی فەلا ئەوەی مەترەح کردبوو. ئەوە نەبووە ڕەوشەنفکر زۆری بۆ بێنێ. لە ناو پێشرەوانیاندا ئەو مەسەلە مەترەح بوو ئەوەی کە ئەیانگوت دەوڵەت دەخاڵەت ئەکا دەوڵەت تا ئەو وەختە دەخاڵەتی کردبوو. قیادە مەوەقەت ئاشکرا بە لایەنگری لە دەوڵەتەوە ئەو کارەی دەکرد بە بەرچاو خەڵکەوە بە چەکەوە ئەچووە ناو پادگان مەریوان. ئەمە دەخاڵەتی دەوڵەت نییە، چییە؟ ئەو وەختە لە نەزەر تێکشکانیشەوە تەزمین نەدەکرا کە ئەو جەرەیانە تێکناشکێت. ئێستایش ناکرێت بەڵام لانیکەم ئەو فایدەیەی بوو ئەوەڵەن تەجرەبەیەکی موسبەت بوو کە بە ئیبتکاری خودی فەلا و ڕەوشەنبیر بەیەکەوە و بۆ یەکەم جار لەو مەنتەقەدا هێزێکی تایبەتی خۆیان پێک بێنن. ئەگەر هاتو تێکێش بشکێن شتێکێ عەجایب نەبووە، ئەو پەڕەکەی دە پازدە نەفەر لە شەڕێکدا دەرگیر ئەبوون. لەهەر خۆپیشاندانێکی ناو شاردا دە ئەوەندە کوژراوە. با بە شێوەی مەقاومەتی چەکدارانە هەر چەند پەراکەندەیش چەند نەفەر بەو نەوعە بکوژرێن. خولاسە ئەو دوو جەرەیانە ڕەوشەنفکرییە بەرانبەر یەک وەستان و یەک نەکەوتن. کەسانێک موعتەقید بوون کە غەڵەتە ژمارەکەی‌تر پیانوابوو ئەبێ بکرێت.
سەرەنجام بە یارمەتی ئەوانە کە موافق بوون پێشمەرگە چووە دەرەوە. شەوی یەکەم قەرار بوو ۲۰ تفەنگ بڕۆینە دەرەوە دەکەس لە ئێمە و دە لە ئەوان؛ واتە دە ڕەوشەنبیر و دە لە خۆیان. هەر ئەو شەوە مەسیرمان هەڵبژاردبوو و پێشمەرگەکان ئەیانزانی لە کوێوە ئەچینە دەرەوە. بەرێکەوت دوو ماشینی قیادە مەوەقەت ئەو ڕێگایان گرتبوو. قیادە بەو ڕێگادا چوو و هەر ئەوە بوو بە باعیس ئەوە کە تەقریبەن سەعاتێک، نیو سەعات بەر لە حەرەکەت چەند نەفەر پەشیمان بوونەوە؛ ڕەوشەنفکر دوو سێ نەفەر، فەلا ئەسلەن نەهاتن. یەک دوو نەفەریش لە سەر ڕێگادا دەبوو لەگەڵ بکەون، ئەوانیش نەیانتوانی پێمان مولحەق بن. خولاسە بە ۱۲ تفەنگەوە حەرەکتمان کرد و شەوی دواتر ئەوانی تر هاتن. ئێمە لە ئەوەڵەوە زەعیف بووین، تەبعەن هێشتا خەڵکەکەیش جەوان بوون، بەویانە نەدەزانی. یانی حەمڵەی قیادە مەوەقەت بە شار نە تەنیا لە تەرەف یەکیەتی جووتیارانەوە، لە ناو شاریشدا مەترەح ببوو کە ئەبێ بدەینە کێو.
حەمڵە بە شار تەنیا ڕێگای دیفاعیمان پێدەدا. پێویستە کە ئێمە بدەینە کێو چونکوو شەڕ لە ناو شاردا بە ئێمە ناکرێ. ئەو نەزەرە بە گشتی لە مەریواندا هەبوو و لە لایەن یەکیەتی

جووتیارانیشەوە لەبەر مەسایلی خۆی مەترەح بوو. ئێمە ماوەی حەوت هەشت ڕۆژ لە کوێستانێکدا بووین بە نهێنی. بە ڕوژدا ڕێگا روێشتن و خوار و ژوور ئەچووین و تەقەمان دەکرد لە لای ئاواییەیەکدا بووین لەو دێ مەحکەمانە کە خەڵکەکەی یەکیەتی زۆر باشیان هەبوو. تفەنگچیان ناردبووە ناومان هێنانی نان و وەسایل لە ئەستۆی ئەوان بوو. بۆ ئێمە جگە لەوە لەو ماوەیەدا وایان پارێزگاری لە ئێمە ئەکرد هەر بێگانەیەک هاتبایە ئەوێ، لە دوورەوە کۆنترۆڵیان ئەکرد. ڕۆژێک کوڕێک لە ناو شارەوە بۆ لای ئێمە هاتبوو و دۆست بوو. بەڵام ئەوان نەیان ناسیبوو دەوەن بە دەوەن کەوتبوونە شوێنی تا دەستگیریان کردبوو. حەتتا ویستیان زیندانی بکەن. تا ئاخری یەکێک لە خۆیان پەیدا ئەبێت و ئاشنا ئەبێ و ئێژێ بابە ئەوە لە خۆیانە و سەرەڕای ئەوە وتبوویان ئەوە لە خۆیانە ڕێگایان نەدابوو وتبوویان برا گیان ئێمە ناهێڵین جێگاکەیان فێربی تا ئەو ڕابیتە ئەسڵیە پەیدا نەبێت ئێمە ناهێڵین بڕۆیت . ئا بەو نەوعە چاودێریان ئەکرد. بە شەویشدا پێنج تا بیست کەسیان بۆ لامان ئەهاتن و دائەنیشتین کوێستانێکی بەرز بوو جەنگەڵ و چڕ. قسەیان ئەکردو بەردەوام هانی ئێمەیان ئەدا بە موقاومەت. نموونەی بچووک لەوانە ئەگێڕمەوە: ئێمە مەسەلەن چوار پێنج سەعات پیادە ڕەویمان بوو لەوە دوا ئەگەیشتینە سەر کانی و ئاوێك و دائەنیشتین ڕەوشەنفیکر بەهۆی نەکردوویی زووتر ماندوو ئەبوون مەسەلەی نیگابانی بۆ ئێمەیش لەو ئەوەڵەوە مەسەلەیە کی زۆر موهیم بوو. کە غافڵگیر نەکرێن ئەهات بە کۆڵە پشتییەکەیەوە خێرا دائەنیشت لە فکری ئەوەدا نەبوو ئەسڵەن نیگابان هەیە یان نییە؟ وەلێ هەر لە ناو ئەو فەلایانەدا بوو لە ڕێگاوە لەباتی ئەوە حەتتا ئاوێک بخواتەوە خێرا سەرنجی ئەدا کام شوێن بەکەڵکی نیگابانی دێت ئەچوو لەوێ ئەبوو بە نیگابان بەبێ ئەوەی پێی بڵێن. ئەوانە تەبعەن بەقەدەر ئێمە ماندوو نەدەبوون.
خولاسە لەو ماوەیەدا کەماینەوە چەندکەسێکمان پێ مولحەق بوو. دوای حەوت هەشت ڕوژ بەڕای گشتمان هاتینە سەر ئەوە کە ئێمە جەولە دەست پێبکەین. یانی بەو بەرنامەوە ئەساسی کاری ئێمە ئەوە بوو هەر لە ئەوەڵیشەوە هەم فەلا هەم ڕەوشەن فیکر پێمان وابوو مەخسوسەن بۆ شەڕ لەگەڵ دەوڵەت ناچینە دەرەوە و بەپێچەوانەی ئەوەی کە شایەع ببوو ناچینە کێو و تەنیا بۆ دێ ئەڕۆین. خۆ ورچ نین بدەین بە کێودا. بەڵام وەزع وای پێهاتبوو لە ژێر فشاری دەرەبەگ و قیادە موقتدا و بە پشتیوانی دەوڵەت ئیدامەی ئەو کارە سیاسییە کە پێشتر لە ناو فەلا لە مەریواندا دەکرا، بەو شێوە ئاشکرایە ئیتر ئیمکانی نەبوو. ئەوە بوو دێهاتەکان نەدەهاتن خۆیشیان ئەیان گوت کۆبوونەوە فایدەی چییە؟ ئێمە بێینە جەلەسە و ئەوان بێن بدەن بە ملماندا فایدەی چییە؟ بۆ کار کردن هەڵبەت ڕێگایەک هەبوو کە پێشتر لە مەریوان و لە جێگای‌تر کرابوو لە لایەن ڕەوشەنفیکری شۆڕشەوە، ئەویش ئەوە بوو دووبارە بەو شێوە نهێنییەی ڕابردوو بێت. وەلێ ئەوە بۆ شەرایەتی تازە بەڕاستی شێوەیەکی دواکەوتوو بوو؛ وەزع گۆڕدرابوو، ڕاستە قیادە و دەرەبەگ بەو نەوعە هێرشیان دێنا وەلێ لەولاوە ئامادەگی خەڵکیش فەرقی کردبوو. سەرەڕای ترسی کەسانێک، ئیمکانی بوو بتوانی نەهێڵێت ئەو سەرکوتی ڕابردووە بەرامبەر بە فەلا ببەنە پێشەوە. کە دووبارە پەنا ببەنە بەر کۆنترین شێوە، واتە لە وەزعێکدا کە ئەوان چەکیان هەیە و بە زۆر ئەیانەوێت نەهێڵن فەلا فەعالیەت بکا، فەلایەک بگیرێت.
لەو لاشەوە بۆ دیفاع لەو یەکگرتنە لانیکەم هەر ئەوە فەلا چەکدار بێت کە بتوانێت ڕێکخراوەی خۆێ پێکبهێنێت <u>و لە واقیعدا هەدەفی ئەسڵی بریتییە لە کاری سیاسی و تەشکیلاتی لە ناو خەڵکدا</u>. بەڵام بۆ خودی ئەو کارە چونکوو کەوتووەتە بەر هێرش و ئیمکانیشی بوو هێزێکی چەکدار دیفاعی لێبکات و هەر بەو مەبەستەوە بوو چوینە دەرەوە و دیسانیش بڕیاری گشتی فەلا و جەماعەتەکە ئەوە بوو، مادام شەڕمان لەگەڵدا نەکەن، مادام هێرش نەکرێتە سەر فەلا، ئێمە

حەتتا هوجوم ناکەینە سەر دەرەبەگ. یانی ئەگەر دەرەبە گێک هەبێت و هێرشی نەکردبێتە سەر فەلا ئێمە لەباری نیزامییەوە کارێکمان بە سەریەوە نییە، وەلێ لەباری سیاسییەوە ئێمە بەردەوام تەبلیغات دژی دەرەبەگایەتی ئەکەین. بۆ یەکخستنی فەلایش تێدەکۆشین و ئەوە مەنزووری ئەسڵی لەو جەولە بوو. ئەو کاریشمانە لە دێهاتدا دەست پێکرد. سەرەتا کەمتر بەرەوپیری هاتن. وەلێ کە ئێمە بەردەوام چووین خەڵکەکە زۆرتر ئەیانناسین و زۆرتر کۆمەکیان ئەکردین.

هەڵبەت هەر لە ڕۆژی ئەوەڵەوە کە کەوتینە جەولە ئێمە چەند بڕیارمان بەیەکەوە بوو. یەکێک ئەوە کە ئێمە بە ڕۆژدا ناچینە ناو دێ چونکوو پیاو لە ماڵەوە نییە لە ناودێ، ئەچن بۆ کار کردن لە دەشت و بە سوننەتی لای ئێمەش دروست نییە ژمارەیەک پێشمەرگەی پیاو بڕۆنە دێیەک کە تەنیا ژن و منداڵی تێدایە. بڕیارمان هاتە سەر ئەوە بە ڕۆژ لە دەشت بین وتا ئەو جێگا ئەتوانین لە کاردا یارمەتی خەڵکەکە بدەین هەر ئەوەڵ ڕۆژ کە چووینە ناو دێکە شتێك سەرنجمانی ڕاکێشا؛ لای ئێمە کارێك هەیە کۆکەنی پێ ئەڵێن. کەما و لۆ ئەوانە نەوعێك ئاڵفن ئەیکەنن.

پێش ئەوەی بڕۆینە ناو دێکە چووین بۆ کۆکەن کردن چەند نەفەرمان بوون بە نیگابان و باقییەکەمان کۆکەنی ئەکرد. شەوەکی چووینە ناو دێ لەوە بەولاوە ئێتر ئەوە بوو بە یاسامان.

هەڵبەت لە ئەوڵەوە لە هێرشی قیادە موقت مەترسیمان هەبوو. ئەوان بە هێزتر بوون، کە ئێمە کەوتینە جەولە ١٦ تفەنگ بووین، حەوت فەلا و نۆ ڕەوشەنفیکر. ئەوان تا ئەوکاتە بە جاشە ئێرانییەکانیانەوە نزیکەی سەد تفەنگ بوون. ئەوان تەجرەبەی نیزامیان بوو، ئێمە نەمان بوو. ئەوان ئاڕ پی جی‌یان بوو ئێمە نەمان بوو، ئەگەر بهاتایەنە سەرمان دەرەقەتیشیان نەدەهاتین. مەگەر ئەوی بە دەسیانەوە دەرچووباین. هەر بەو دەلیلە لە ئەوەڵەوە بۆ ئەو مەزرا نەئەچووین. جێگایەک ئەچووین هەم بتوانین کار بکەین و هەم ئیمکانی دیفاعیشی هەبێت. مەسەلەن ئەگەر جێگاکە زۆر دەشت بوایە و ئێمکانی دیفاعی نەبوایە نەدەچووین، وەلێ بە هەر حاڵ ئەو کارمانە دەکرد. ڕۆژانە کەم تا فرە کارمان ئەکرد بە شەویشدا ئەچووین بۆ دێ و خەڵکەکەمان لە مزگەوت کۆ ئەکردەوە.

بۆ ئەوەی باسی چی بکەین لە ناو خۆماندا بەتەوافق گەیشتبووین کە بە کورتی ئەمانە بوون: ئێمە لەوە پێشیش تێگەیشتبووین کە لە دوای دەرچوونی شا ولا چوونی بەختیار ڕۆحییەیەک لە ناو فەلادا هەبوو. لەوە پێشیش لە ڕقی دەرەبە گ لایەنگری شا بوون. لای ئێمە وابوو جا نازانم لەم مەنتەقەیە چۆن بوو. دەرەبە گ ژیابووەوە، ئەوانیش پاشایەتیان پێ باشتر بوو. بۆیە ئێمە بە لازمان ئەزانی لە گەڵ ئەو وەزعە خەبات بکەین. فەلا تێ‌بگەیەنین کە شا باش نەبوو، ئەگەر ئەم وەزعە تازە باش نییە بەو مەعنا نییە شا باش بوو. باسی ئیسلاحاتی ئەرزی‌مان دەکرد کە کراوە، کە ئەو ئیسلاحاتە ڕاستە قینە نەبووە، زوڵم و زۆری بە سەر فەلاوە بووە. ئیجارەدان دەبوو نەبوایە، **جوچین**[جوچین واتە قەرە یا ڕەشایی "ئەو کەسەی کە خاوەنی زەوی نەبێت"] زەوی پێ نەدراوە، بەعزە زوڵم و زۆریتری دەورەی پاشایەتی، جەنگەڵبانی، شکاربانی و فلان و بەهەمان ئەوانیشە بۆخۆیان زوڵم بوون. هیچ کام لە ئەوانە نابێ بمێنێت. باسی شۆڕشمان ئەکرد کە دەستکەوتی چ بووە، زەرەری چ بووە؟ کە قسەمان ئەکرد مەسلەن لە جەماعەتمان ئەپرسی ئەم شۆڕشە باش بووە؟ لە زۆر جێگا جەماعتەکە ئەیانگوت نەوەڵڵا باش نەبوە! ئێمە دەمانگوت وانییە هەم باشی هەبووە هەم خراپی. بۆ نموونە ئەمانپرسی لە جەماعتەکە پارەکە ئەم کاتانە ئێمە ئەمانتوانی لەم مزگەوتەدا کۆ بینەوە بێ ئیجازەی ژاندەرمە قسە بکەین؟ ئەیانگوت نا!

ئەمانگوت دەی ئەوە یەکێک لە دەسکەوتەکانیەتی. ئەتوانین ئێستا قسە بە خۆمەینیش لەم مەزگەوتەدا بێژین، وەلێ پارەکە نەتدەتوانی قسە بە رئیس پاسگاکەیش بێژی! پارەکە

ئەمانتوانی ئەسڵەحەمان بێ یا نا؟ ئەیانەوت نا بەڵام ئێستا هەمانە. پارەکە جەنگەڵبانی چی ئەکرد، شکاربانی چی ئەکرد ئەو وەزعە نەماوە،کەوابێت شۆڕشەکە دەسکەوتی هەبووە. بەگشتی چاو و گوێمان کردووەتەوە هوشیارتر بووینەتەوە، داوای حەقی خۆمان ئەکەین، خەڵکی کورد داوای حەقی خۆی ئەکات.

زەرەریشی ئەوە بووە دەرەبەگ ژیاوەتەوە و لە ژیانەوەی دەرەبەگدا دەوڵەتەکە تاوانبار بوو. دەوڵەت سیاسەتێکی دژی دەرەبەگی نەبوو بەڵکوو لایەنگریشی لێکردوون. زەرەری تریشی لە ئاستی کوردستاندا ئەوەیە کە گوێ بە حەقی میللەتی کورد نادات و لە سەر مەسەلەی مافی میللەتی کوردیش تا ئەو جێگا پێمان ئەکرا ڕوونمان ئەکردنەوە. حەقی میللەتی کورد لە نەهایەتدا ئەساسە ن حەقی جووتیار و زەحمەتکێشی کوردە. هەم لە باری نفووسەوە هەم لە باری زەحمەتکێش بوونییەوە و باسی ئەو مافانەمان ئەکرد. بۆ دەستخستنی ئەوەیش ئەبێ یەکبگرین. یەکگرتنەکەیش لە دیدی ئێمەوە ئاوا باسدەکرا. سەرەتا لە ئاستی دێدا یەکگرتن بە شورایەکی شۆڕشەوە دوایە لە ئاستی مەنتەقەدا یەکیەتی جووتیاران و مولحەق بوون پێیەوە. دوایە باسی ئەوەمان دەکرد چون دەوڵەت نییە لەو ناوەدا و دەورەیەکی عەشایەری ژیاوەتەوە، دەرەبەگ چەکدارە و زوڵم و زۆر ئەکات، فەلایش مەجبوورە ئەو هێزە چەکدارەی هەبێت. کەوابێت پێشمەرگەیش لازمە بۆ دیفاع و بۆ پێشگرتن لە ژیانەوەی دەرەبەگ.

وەزعی دەوڵەت ئێستا بەو نەوعەیە و پێشم وایە فەقەت لە سەر ئەو هێزە سیاسیانە حیساب دەکات کە کەم تا فرە هەن و چەکدارن. بۆ نموونە موقایەسەیەکی سادە ئەکەین. "جبهه ملی" سەرەڕای ئەو گشتە پاڕانەوە و چاپلوسییە کە بە خومەینی هەیەتی گوێی نادەنێ. وەلێ "سازمان مجاهدین" یا "سازمان چریکهای فدای" و حیزبی دیموکرات و هەر هێزێك کە چەکدارە دەوڵەت مەجبوورە لە سەری حیساب بکات. جەمعییەتی سنە و ئەو شەڕەی سنە تووشی بوو پێشتر ئەسلەن بە ڕەسمیەتی نەدەناسی، هەر بە ژمارەیەک مناڵە وردەی دادەنا. وەلێ لە دوای ئەو شەڕە ئایەتوڵڵا تاڵەقانی و وەزیری ناوخۆ مەجبوور بوون لەگەڵیدا تەرەف بن و لە سەر مێزێک دانیشن و لە گەڵی قسەبکەن. مەسەلەن شورای یازدە نەفەری قەبووڵ کەن سەرەڕای هەر تەوتیئەیەک کە گێڕایان ئەو کارە یەکەم جار بوو لە سنە کرا. ئەو شتە سەرەڕای وەحشیگەری ئەوان لە شاری گونبەد (لە تورکمەن سەحرا) دووبارە بووەوە. کاتێک خەڵکی گونبەد چەکیان هەڵگرت و موقاوەمەتیان کرد ئەوان مەجبوور بوون بەهەر حاڵ لە گەڵیاندا قسە بکەن. لە خوزستانیش هەروا بوو.

بۆمان ڕوون دەکردنەوە مادام فەلا بەو بەشخوراویەوە ئەگەر یەک نەگرێ و بە تایبەت لەم وەزعەدا هێزی چەکداری نەبێ، هیچ کەسێك لە سەری حیساب ناکا. کەوابوو بۆ ئەوەی بتوانێ لە حەقی خۆی دیفاع بکات و نەهێڵێ دوژمن بێتەوە سەری و مافەکانی بسەلمێنێ، ئەوانەی لازمە.

ئەوە خولاسەی تەبلیغی ئێمە بوو. هەڵبەت تەبعەن باسی ئەوەیشمان ئەکرد کە بە ئێمە ئەڵێن کۆمونیست و خولاسە قسەکەمان ئەوە بوو گوێمان بۆبگرن، کردەوەمان ببینن بزانن وایە یان نا؟ لە چەند ئاواییشدا ئێمە هەوڵمان ئەدا مامۆستاکان و مەلاکان بێن و لای ئەوان قسە بکەین.

زۆربەیان لەبەر ئەو تەبلیغاتەوە کە پێشتر کرابوو نەدەهاتن، وەلێ چەند جارێک مەلاکان ئەهاتن و هەر لەبەر ئەوە ئێمە ئەو قسەمانە لەگەڵ ئەکردن کە مامۆستا بە ئێمە ئەڵێن کۆمونیست. تۆیش منەتت نەبێ دانیشتویت و ئەوەیش خەڵکەکە قسەێ ئێمە ئەبیستن و هەر کامێکی خەلاف شەرع بوو هەر کامێکی خەلاف دیانەت بوو بیڵێ! ئێمە ئەو شێوەمان بەکار ئەبرد لە پێشدا ڕوو بە خەڵکەکە مەورید بە مەورید قسەمان ئەکرد. ئەمانگوت خەڵکینە ئەوە دروستە؟ ئەوان تەئیدیان ئەکرد. ئەمانگوت مامۆستا شەرعییە؟ خەڵکەکە تەئیدیان کردبوو. تەبعەن

دەیگوت بەڵێ ئەوەیش بۆ ئێمە فایدەی هەبوو. ئێستا چەند مەلای سەر بە یەکیەتی جووتیاران پەیدا بووە.
هەرچی جەولەکە پێشتر چوو، زۆرتر ناسرا و زۆرتر یارمەتی ئەدرا. لەو جەرەیانە هەڵبەت تەوتیئەیەک لە لایەن ماڵێک و دژبە یەکێك لە فەلاکان کەوتەڕێ. ئەویش ئەوە بوو جاشێک لە مەریوان هەیە کە خۆی ڕەعییەتە، هەر لە کۆنەوە جاشی بەگزادە بووە و بۆ خۆی هێزی چەکداری هەیە. یەکەم جەولەیەك کە لە مەریوان کرا ئەو کردی، بە نزیکەی پازدە تفەنگەوە. بەو دێهاتەدا تێکەوت بەناوی بەگزادەکان تا لای شێخ عوسمانی دووڕو چوو. کوڕی ئەو جاشە تەجاوەزی بە کچی یەکێک لەو فەلایانە کردبوو کە ئەو فەلایە لەگەڵ ئێمەدا بوو. هەڵبەت ئەو شایعە داکەوت کە وابوو. خەبەر درا بە ئێمە و ئێمە تەسمیمان گرت حەتمەن تۆڵەی ئەوە بستێنین چونکوو جوان دیار بوو ئەو کارە کارێکی سیاسیە و بۆ بێ ئابڕوو کردنی ئەو فەلایە بوو. بۆ ئەوە نەهێڵن کەسی‌تر بەو جەرەیانەوە بنووسێ. ئێمە لە ناوچەیەکی تردا بووین، گەڕاینەوە بۆ ئەو ناوچە کە ماڵی ئەو کابرایەی لێبوو. کەوتینە شوێن ئەو کەسە کە گوایە ئەو کارەی کردووە. ڕۆژێکیش دە تفەنگمان ئامادە کرد تا بەر ماشینەکەی بگرین. ماشینەکە هی باوکی ئەو کوڕە بوو کە شوفێری بوو. بەڵام دەستمان نەکەوت و ئەو جاشە نەوعێک ملهوڕی ئەو ناوچەیە بوو وەزعەکەی وا دیبوو ئەمجارە کەوتە شفا ولاڵە و چەند کەسی بۆ لای ئێمە نارد. بۆ خوا بۆ پێغەمەر و درۆ ئەکەن و خولاسە خۆی خستە ماڵی کابرای فەلاکە. بە یاسایەکی عەشایەری چەند مەلای برد و خۆی وکوڕەکەی سوێندیان بە قورئان خوارد کە کاری وا نەبووە واتە جوابی ناردبوو من دێم قورئان ئەخۆم ئەگەر بە سوێند وقەسەمەکەی خۆم بڕوای نییە تفەنگەکەی خۆمی پێ ئەدەم بیکوژێت. ئەو مەسەلەیە بوو بە باعیس ئەوە کە جاشێکی بەهێز یەکەمین جار ئابەو نەوعە لە بەرامبەر فەلایەکی پا پەتیدا سەری دانەواند.
ئەو وەختە ئێعتباری ئێمە بڕێک چووە سەرەوە. جگە لەوە دەرەبەگی بەهێزی مەریوان تایفەیەکن بە ناوی حەیدەربەگی کە هەڕەشەیان کردبوو ئەگەر بێنە دێیەکانی ئێمە، ئەیانکوژین و ڕێگایان نادەین و ئەیانکەین بە بووک! ئێمە شەوێك چووینە ئەو دێیە کە هەڕەشەیان کردبوو؛ بەر لەوەی بچینە ئەو دێهاتە، خەڵکی چەنددێ ئەویانە پێ وتبووین کە هەڕەشەیان کردبوو ئێمە بەکردەوە ڕێگامان نەدا پێشمان پێبگرن و چووین. سەرنجی ئەو کارە بدەن. تازە بە هێزی چەکداریشە وە تۆ ئەڕۆیت بۆ تەبلیغی سیاسی ئەو پێشت ئەگرێ، جا ئەگەر چەکدارەکەیشت نەبووایە و بۆ تەبلیغی سیاسی بڕۆبشتبای، ئەو چەکی هەبوو و بێگومان بە شەق تێی هەڵدەدایت. واقعیەتە عەینیەکە ئەوەیە کە ئەوان بەر فەعالیەت سیاسیان ئەگرت. بەر ئەوەیان ئەگرت کە فەلا چاو و گوێی بکاتەوە حەتتا ئەگەر بە هێزی چەکداریشەوە بچیت هەڕەشەت لێدەکەن کە نایەڵم بێت. خۆ ئەگەر بە تەنیا بڕۆیت خەڵکەکە بانگ کەیتە مزگەوتێک وسوخەنرانیان بۆ بکەیت لەو کاتەدا ئەسڵەن خەڵکەکە نەدەهاتن. بیشهاتایەن بە شەق دەریان ئەکردن.
ئێمە بە هەڕەشەیان گوێمان نەدا و چووینە ناو دێکە. دەنگێك نەبوو؛ نەختێکی مابوو بە مەغریب کە خەبەریاندا وتیان تفەنگچی بەگزادە دەوری ئێوەیان داوە و خولاسە شەڕە. ژمارەیەک لە خەڵکی دێیەکە ترسابوون هاتن و بە ئێمەیان وت برا ئەو شەڕە بە مل ئێمەدا مەسەپێنن با ژن و منداڵی ئێمە نەکوژرێن. وتمان کاکە گیان تازە ئێمە هاتووین. ئەوەتا ئەوان دەوری ئێمەیان داوە. خۆ ئێمە ناتوانین لەم دێ بڕۆینە دەرەوە. با ئەوان بێن شەڕی خۆمان ئەکەین ئێوە ژن و منداڵتان بەرنە ژوورەوە. هەر لەو کاتەدا لە سێ دێی ترەوە تفەنگچی بۆ یارمەتی ئێمە هاتن. خەڵکەکە هەر کە ئەو خەبەرە ئەبیسن و تەنانەت پێشمەرگەیشیان بۆ ناو ئێمە نەناردبوو، (دوو دێیان مەخسووسەن دوو شەو لەوە پێش چووبووین، داوایان لێکردبووین حەتمەن ئەو دێیانە بچین).

کاتێ دیتیان ئێمە چووبووین و بەگزادە دەوریان داوین، خۆیان بە ئێمەیان گوت کە کردەوەی ئێوەمان دیوە، ئەمجارە خۆیشیان بێ کردەوە دانەنیشتن بە چەکداریانەوە بۆ یارمەتی ئێمە هاتن. لە یەکێ لە دێیەکانەوە جادەیەک ئەهات بۆ ئەو دێیەی ئێمەی تێدا بووین. سەیتەرەیان دانابوو و هەر ماشینێك ئەهات کۆنترۆڵیان ئەکرد. دڵنیا نەبوایەن کە لایەنگری ئێمەن، نەیاندەهێشت بێن. خولاسە تفەنگچی جووتیار هاتبوو و دەوری تفەنگچی بەگزادەی دابوو. لە شار مەریوان و دارسێرانەوە دیسان یارمەتی بۆ ئێمە هات. هەر کە بەگزادە ئەو جەریانە ئەبیستێ تفەنگچیەکانیان لە پەسا ئەکشێنەوە ودەرئەچن. وەلێ هەڕەشەیان بۆ ئەو دێیەکەیتر ناردبوو کە ئەگەر بێن لەوێ ئەتان کوژین. بەگزادە ئەسڵەن فیکریان نەدەکردەوە و ئێمەیش واقیعەن بە خەیاڵماندا نەدەهات کە لەو دێهاتەی ترەوە بێنە کۆمەکمان. هیچ وەختێ لە بان ئەو هێزەوە حیسابمان نەکردبوو. ئەوە بەگزادەی ترساند و ئێمەی دڵگەرم کرد. هەڵبەت بە عەقیدەی من ئەوە بۆ خۆی تەجرەبەیەکی بە کەڵک بوو. حیزبی دیموکرات لە ڕووداوی ئامێد و ئەوانەدا زیرەکانە لەو هەڵە ئیستفادەی کرد و بەداخەوە ئەم جەمعییەتانە ئەو کارەیان نەکردووە. واتە هیچکام لە هێزە سیاسیەکان نەیان کردووە. چەندە چەک لە خەڵک دیفاع بکات، خەڵک هێزی خۆی پێوە ئەنووسێنێت و لە واقیعدا ئێمە لەو کاتەدا کە مەسەلەن ٣٠ تفەنگ بووین لەو شەوە دا نزیکەی ٥٠ تا ٦٠ تفەنگیترمان پێ زیادبوو. سەرەتا بە هێزی کەمەوە ڕۆیشتین وەلێ چونکوو دیفاع لە ئامانجێکی خەڵکی وعادڵانە ئەکرا، ئەبینی کە هێزت زیاد ئەکات.
من پێموایە ئەوە تەجرەبەیەکی گەورەیە، سەرەڕای ئەوەی کە جەرەیانی مەریوان هەر چییەکی بە سەر بێت ئەو واقعییەتە نیشان ئەدا کە خەڵک لە کارێک کە بەرحەق بێت و بەرژەوەندی ئەوانی تێدا بێت، دیفاع ئەکەن. فەقەت ئەوە لازمە ڕەوتی شۆڕشگێڕ جورئەتی ئەوەی هەبێت کە بە مەوقیع لە چەک ئیستفادە بکات. هاتنی ئەو کۆمەکانە لە سەر ڕۆحیەی خەڵکی خودی ئەو دێیەدا کە ترسابوون تەئسیری دانابوو. ڕۆحیەی خەڵکی گۆڕدرا بوو مەخسووسەن دیتیان بەگزادە ترساوە و کشاوەتە دواوە، زۆرتر بۆ مەقاوەمەت تەشویق بوون. ئێمە بەو نەوعە بەو دێهاتەدا جەولەمان ئەکرد تا سەرەنجام شەڕێک بوو بە تووشمانەوە. موختەسەر جەرەیانی شەڕەکەیشتان بوو بگێڕمەوە.
ئەو دێیە لە ناوچەی مەریوان نەبوو بەڵکوو لە ناوچەی کەڵاتەرزانی کۆماسییە. هەڵبەت ئەو تەجرەبانەی کە مەربووت بە باری نیزامی مەسەلەکەن مەسایلی وردن و ئەبێ نەوعێکیتر قسەی لێبکرێت و لە جێگای خۆیاندا ئەهمییەتی هەیە. وەلێ لە باری سیاسی و کۆمەڵایەتییەوە پێکهاتەی پێشمەرگەکانی وەهان کە ژمارەیەکیان هاتوونەتە دەرەوە بە قەوڵی خۆیان وتوویانە ئێمە بۆ ماوەی ڕۆژێک و دوو ڕۆژ بۆ پێشمەرگایەتی نەهاتووین، بەڵکوو هاتووین دوو، سێ تا دە ساڵ بخایەنێت و حەقی کوردمان ئەوێت. بەشێکیتریان وا نییە؛ لە دێیەکانەوە بە نۆبە ئەیان نێرن واتە خەڵکی دێکە کۆبوونەتەوە لە سەر ئەوە ڕەزایەتیان داوە کە ئەبێ هەموو کەسێك پێشمەرگایەتی بکا لە بەر ئەوە بە نۆبە ئەیان نێرن. ئەوانەی کە ڕازین بە نۆبە دێنە ناو ئێمە، حەفتە دە ڕۆژ تا یەک مانگیش بە گوێرەی وەزعی دێیەکە لەوێ ئەمێننەوە. دوایە جێگرەکەیان دێت وئەوان دەڕۆن بەڵام وەزعی بزووتنەوەی ئێستا لە نەزەر هەڵوێستی ئەو جەماعەتەوە لە مەنتەقەی ئێمە ئەوەیەکە لە باری سیاسییەوە ڕەهبەری بە دەست فەلا و جووتیاری خاوەن سامانەوەیە. واتە لە موخالەفەت لەگەڵ ژیانەوی دەرەبەگ و دژایەتی خومەینیدا لە باری سیاسییەوە عەمەلەن ڕەهبەری لەدەست ئەواندایە.
هەر لە سەرەتای ئیسلاحات ئەرزی [ئیسلاح زراعی ساڵی ١٩٦٢ واتە١٣٤١] یەوە تا ئێستا ئەو وەزعە لە مەنتەقەی ئێمە دا هەیە. پێم وایە هۆکارەکەی ماهییەتی ئیسلاحاتی ئەرزی لە ئێراندا

بوو کە زۆرتر بەرژەوەندی جووتیارانی دارای ئەپاراست. ئێستا کارمان نییە بەوەی کە تا چ ڕادەیەک بەرژەوەندی فەلای لەبەرچاو ئەگرت وەلێ تەبعەن بۆ فەلای ساماندار زۆرتری تێدا بوو، تا بۆ فەلای قەرە و هەژار. ئێستایش ئەگەر دەرەبەگ بژێیێتەوە دیارە فەلای دارا زۆرتر زەرەری تێدا ئەکات تا قەرەکان. قەرە ڕۆحیەی هێرشبەرانەی هەیە و تەبێعیشە و واقعییەتە عەینییەکە وایە کە ئەو دیفاع لەچی بکات کە لەدەستی نەدا. چەند جارێک پێش هاتوە کە با هێرش بەرین، بەرەی جووتبەندە تەواو دژ بوون، وەلێ بەرەی قەرە لە سەری سوور بوون کە ئەبێ بیکەین.
ئێستا زۆرینەی ئێمە بە قەرەیە. لە بار سیاسی و کار و قسە کردن هەڵئەهاتن بەملا و ئەولادا لە ناو شار، فەلای خاوەن سامان فرەتر بەشدارن، وەلێ کاری نەختێ سەختری پێشمەرگایەتی بۆ جووتیاری بێ زەوییە. لە لایەن بەعزێک لەم ڕێکخراوە سیاسیانەوە ئەو مەسەلەیە باسکراوە کە ئەو بزووتنەوەیە، بزووتنەوەی جووتیاری دارایە و نابێت زۆر پێداگیری لە سەر بزووتنەوەی جووتیاری دارا بکات وموتڵەقەن ئینحیرافە. بەڵام ئینسان واقعییەتە عەینییەکە تەماشا ئەکات. ئەگەر بەو نەوعە ئیستدلال بکەین خۆ ئەوانە بە هەر حاڵ شۆڕشگێڕانەتر فیکر ئەکەنەوە. ئەگەر بەو نەوعە بڵێین کە چونکوو بزووتنەوی جووتیاری دارا نابێ تەکیەی لە سەر کەیت، ئەبووا لە دەوری ئەوەڵی ئەو شۆڕشەدا کە لە شارەکان بوو و فرەتر کارمەند و کاسبکار و موعەلیم و خوێندکار بوون، ئیتر نەدەبووا تەکیەی لە سەر بکەیت. خۆ ئەوان لە جووتیاری خاوەن سامانیش خراپتر نەبن خاستر نین! وەلێ واقعییەت ئەوەسە ئەو دەورە لە کوردەواریدا بە تایبەت لە شارەوە دەستی پێکرد، شاریی کەم تا فرە کارێکیان کرد، ئێستا شەپۆلی خەبات هەڵگەڕاوەتەوە بۆ دێهات . ئەڕوانی شارەکان ئێستا کش و ماتن، وەلێ لادێ بووەتە مەیدانی خەبات. لە جەریانی ئیسلاحات ئەرزیشدا ئەوە بوو شار هەر بێدەنگ بوو، دێ ئاڵۆز بوو.
بەو نموونانەوە کە وتم، کاتێ خەبات لە سەتحی سیاسیەوە بۆ سەتحی تەبلێغی چەکدارانە گەشەدەکا، ڕۆڵی قەرە خێرا دەردەکەوێت. نەختێکیتر بڕواتە پێشەوە حەتمەن قەرە ڕۆڵی موهیمتر ئەبینن. لە واقیعدا جەرەیانەکە خەتی تەکامولی خۆی ئەبڕێت واتە ئەچێت بەرەو ئەوە کە شۆڕشگێڕترین توێژی فەلا بتوانێت ڕەهبەری بگرێت بە دەستەوە. لە ناو ئەو جەماعتەدا کە پێکەوەین بە ناوی هێزی پێشمەرگە، ئێمە جگە لە کارکردن لەگەڵ خەڵکدا، بەشێکیش کاری سیاسی لە ناو خۆماندا ئەکەین. دادەنیشین، قسە ئەکەین هەم سەبارەت بە وەزعی مەنتەقە، هەم سەبارەت بە وەزعی کوردەواری و هەم وەزعی ئێران. سیاسەتی حکوومەت لەو ناوچەدا بۆ ئێمە گرینگە، باسی قیادە مەوەقەت و یەکیەتی نیشتمانی و مەسائیلێك دەکەین کە لەسەر ئێمە تەئسیری هەیە. قیادە کە ئاشکرا دوژمنتە، یەکیەتی نیشتمانیش لە نزیک ئێمەن ئەبێ بیانناسین. ڕۆڵی دەوڵەتی ئێراق. بەتایبەت هەوڵمان ئەوە بووە کە پێشمەرگایەتی تەنیا چەکدارێک نەبێت کە بڕواتە سەر شاخێك بووەستێ یان تفەنگێك بتەقێنێت، بەڵکوو لە باری سیاسییەوە پەروردە بکرێت.
ئەم هێزەی ئێمە ئەگەر قەرار وایە پەرە بستێنێت، مەجبوورین هەر کاری سیاسی بکەین نابێت بە تەمابین فەرماندەکانی ئەوانە لە شارەکانەوە بێن. ئەبێ فەرماندەکان لە ناو جووتیارانەوە هەستن. فەلای دێ ئەبێ تێبینی سیاسی و نیزامی وایٚ هەبێ کە بتوانێت فەرماندەیی بکا. کاتێ ئەو مەسەلە بێتەپێش زۆرتر ئەکێشرێنە ناو کاری سیاسی و زۆرتر سەرنجی خۆیان ئەدەن و ئاگا دەبنەوە. کە بڵاوکراوەیەک لە شارەوە دێت بە دەستیەوە ئەگرێت، ئەگەرچی نەخوێندەوارە ئێژێ بیخوینەوە بۆم.
بەم جۆرە کەم تا فرە، خەریکی کاری سیاسین لە ناو ئەواندا. بە تەجرەبەیش بۆ خۆم دەرکەوتووە لە دە تا پازدە ڕۆژ شەرایەتی ئاوادا فەلایەک و ڕووناکبیرێک ئێجگار زۆرتر ئەگۆڕدرێ و پەرورده

ئەبێ، هەتا دوو مانگ سێ مانگ لە شەرایەتی عادی دا. جا خۆلاسەی کەمەوە ئەو جەولە تەنیا کارێکی تفەنگچی گەری سادە نییە کە تفەنگەکەت بەشانتە وە بێت لەملاو ئەولا، بەڵکوو لە هەمان کاتدا کارێکی سیاسی تەشکیلاتی و پەروردە کردنە. ئەو پێشمەرگانە کە دایم ئەمێننەوە تەبعەن ئەوە بە جێگای خۆی کارێکی بەبەرنامە لە گەڵیاندا ئەچێتە پێشەوە. ئەوانەیش کە دە تا بیست ڕۆژ یا مانگێك دێن و ئەمێننەوە، ئێمەیش بەرنامەیەکی تایبەتیمان بۆ ئەوانە هەیە و کاتێک خودی ئەوانە ئەڕۆنەوە ئەبن بە موبەلیغی جەرەیانەکە. واتە وا پەروردە ئەبن کە زیاتر لە ڕابردوو تەبلیغ بۆ خەبات و ڕێکخستنی جەرەیانەکە بکەن.

شەڕی خانەگای جووجوو

ئێستا زۆر بە کورتی جەرەیانی شەڕەکە ئەگێڕمەوە؛ مالیکی دێ بە پیلانێک چەند ساڵ لەمەوبەر نیوەی زەویی یازدە ماڵ بە بیانووی ئەوەی ئاو ئەگێڕێتەوە، نیوەی زەوییەکانیان لێ ئەسێنێتەوە و ئەیداتەوە بە خۆیان بە نیوەکاری. دێیەکە ناوی 'خانەگای جووجوو'ە. ئەوان دوای ماوەیەک ئەکەونە شکایەت کردن و لە ساڵی١٣٥٣ [١٩٧٤] بەم لاوە بەردەوام بوون و وتوویانە کە زوڵمان لێ چووە، کەس گوێیان لێناگرێت. کە ئەم شۆڕشە دێ بەسەردا، زەوییەکە بە نیوە کاری بە دەست خۆیانەوە بووە. ئەو مالیکە بە کۆمەکی خاوەنە ئەسڵییەکەیان کە لە شاری سنەیە هەرلە عەینی دێکە بە پیلان لەگەڵ ئەو مالیکەدا ئەیانەوێت ئەو زەوی و زارە کە بە نیوە کاری بەدەست خەڵکەوە بووە لێیان بستێننەوە و بیبەن بۆ خۆیان. خەڵکەکەیش موقاوەمەت ئەکەن. مالیکەکە بە تفەنگ و هەڕەشە و لێدان هەر لە پەسا زۆریان بۆ دێنن کە زەویەکانیان لێ بستێنن. ئاخریەکەی ئەوان لە پێشدا ئەچنە سنە لای مەلا ئەحمەد موفتیزادە و کارێکیان بۆ ناکات، ئەچنە جەمعییەتی سنە. نامەیان بۆ نووسیبوون بۆ یەکیەتی جووتیاران مەریوان.
ئەوان پێش ئەوە بێنە یەکیەتی جووتیاران چووبوونە دادگوستەری، لەوێ وتبوویان ئێمە کارێکمان بۆ ناکرێت چونکوو دەسەلاتی ئیجراییمان نییە، بڕۆنە لای یەکیەتی جووتیاران. یازدە ماڵەکەیان هاتنە ئەوێ و ئێمە تەحقێقمان کردو خۆلاسە دوای ماوەیەک مەسەلەکە بە ئاشتی و سەلاحەت تەواو نەبوو. ئێمە هەستاین بە نزیەکەی پەنجا تفەنگەوە چووین بۆ خانەگای جووجوو.
مەبەستمان ئەوە بوو بە هەڕەشە مەسەلەکە حەل کەین. وەلێ کاتێک کە چووین هەندێ بەگزادە و دەرەبەگ بە تفەنگەوە دامەزرابوون؛ ئێمەیان دایە بەر تەقە و ئێمەیش قسەمان ئەوە بوو کە ئەگەر لەم تەقەدا بگەڕێنە دواوە، ئیتر لە هیچ جێگایەک جێمان ناکەنەوە و بێگومان لەپێشدا لە چاو خودی جووتیارەکانەوە ئەشکێین. ئەڵێن پێشمەرگەیان بوو نەیشیان توانی هیچ کارێک بکەن. تەسمیمان گرت شەڕ بکەین؛ چەند سەعاتێک شەڕ بوو دوو بە گزادە کوژران و دووانی تریان برینداربوون. دوای ئەوە شەڕەکە تەواو بوو تەئسیری زۆر بوو. هەڵبەت دێیەکیتر لە پەنای ئەو دێدا بوو کە مالیکەکانی هەر ئەو مالیکانە بوون کە لەو شەڕەدا زۆر یارمەتی ئێمەیاندا. نان و ئاویان بۆ سەنگەری شەڕ دەهێنا. تەئسیراتی ئەو شەڕە ئەوەڵەن لە سەر جەماعەتی پێشمەرگە کەم نەبوو. ڕێک ئەو شەوە کە شەڕەکە تەواو بوو، چەند نەفەر لە فەلاکان کە لەگەڵ ئێمەدا بوون، ترسابوون. مەخسووسەن یەکێکیان بە سەراحەتەوە وتی برا من زاتم نییە لەم مەنتەقەدا بمێنمەوە و ئەڕۆم. 'خانەگای جووجوو' لە کەلاتەرزانە و لە مەریوانەوە دوورە، خۆ بە زۆریش ڕاینا گریت. دوای ئەو، دوو سێ کەسی تریان بەهانەی جۆراو جۆریان هێناوە کە نۆبە ئاومە و زەویەکەم واسە و لەو قسانە و ڕۆیشتن. بەو شێوە ژمارەیەکیان ترسا بوون، کەسانێکی تریان واقیعەن ڕێک بە پێچەوانە تەحریک ببوون. لە مەجموعدا لە شەڕەکەدا سەرکەوتوو بووین

وجەماعەت پێشمەرگە تێیدا قورس و قایم ببوونەوە بە جۆرێك کە ئەیانگوت ئەبێ هێرشەکە ئیدامە بدەین.

کاسێتی ژمارە 2

لە نێوان ئەو دوو نەزەرەدا وتووێژی زۆر کرا و سەرەنجام هاتینە سەر ئەوە کە ناوچەکە دوور بوو لە مەریوانەوە، ئێمە ئەگەر ئەوێ چۆڵ بکەین، وەکوو هەلاتن وایە و دەرەبەگی ئەو مەنتەقەیش هەندێ بە هێزن و دەستدەکەن بە هێرش بردن. خولاسە لەو ناوچە ماینەوە.
لە ناو خۆماندا مەسەلەکە حەل نەبوو. من خۆم ئێژم نەمزانی تەئسیری ئەو شەڕە لە ئەوەڵەوە لە مەریوان چۆن دەبێ؟ لە ناو فەلاداچۆن دەبێ؟ ئەیان ترسێنێ یا ئەبێتە باعیس ئەوە مولحەق نەبن. فرەتر ڕاستییەکەی تەسەورم ئەوە بوو ئەبێتە هۆی ئەوەی کە بۆ ماوەیەک پێشمەرگە پێمانەوە نەنووسێ. دەلیلیشم ئەوە بوو کە لە ئێمە ئەترسێ؛ بێم شەڕێک دەبێت و ئەکوژرێم، گیان خۆشەویستە! بەڵام هەر شەوی دووهەم ڕۆشنەوە بوو ئەو تەسەوری منە هەڵەیە. چونکوو ئەگەرچی فاسڵەکە دوور بوو و ئێمە بە کوێستانێکی بەرزەوە بووین، دۆزینەوەی زۆر سەخت بوو. دیتمان شازدە تفەنگ هاتن و گەیشتنە لامان، بیستبوویان شەڕە بۆ یارمەتی ئێمە هاتبوون زۆربەیان فەلا بوون. زۆر گەرم و گوڕ بوون هەر ئەوەڵ مەورید من یەکێکیان خۆم ئێژم غەڵەت بوونی تەسەور و فیکری منی نیشاندا! ماینەوە و کەوتینە جەولە لەو مەنتەقە کە بە پێچەوانەی مەریوان کەمتر کاری سیاسی تێدا کراوە. سەرەڕای ئەوە ئێمە بەرەو ڕووی دوو بۆچوون بووین؛ کەسانێکی کۆنخواز مەخسووسەن لە دێیەکەدا کە زۆر ئەترسان ئەیانگوت ئێوە هاتن ناوچەکەتان شێواند و ئاورێکتان ناوەتەوە، بەگزادە لەمەولا گشتمان ئەکوژن. وەلێ واقعیەتی ئەوە بوو کە زۆرینە موخالیفی ئەو بۆچوونە بوون. ئەیانگوت دەستان خۆش بێت! بە خوا ئیتر زاتیان نییە سەر ڕاستەوە کەن. ئەگەر ئەم کارەتان نەکردایە، ئیتر لەمەولا بەگزادە دونیای ئەخوارد.
ئێمە بۆ ئەوە مەوزووعەکە بە چ بارێکدا بخەین سەرەتا خۆمان دادەنیشتین قسەمان لێدەکرد. خەبەرمان بوو کە دەرەبەگ دەرچووبوون بۆ شار و لە لایەن خەڵکی دێکانەوە خەبەرمان بۆ ئەهات کە چی ئەکەن و چی ناکەن. خودی ئەوە دڵگەرمی بوو بۆ ئێمە. چەندین نەخشەمان کێشا کە لە ڕاستیدا فرەتر ئەساسەن جەنبەی نیزامی بوو. سەرەتا ئێمە فرەتر لایەنگری ئەوە بووین مەسەلەکە لە ڕێگای چەکدارییەوە حەل بکەین. دوای بەینێک وتووێژی ناو خۆمان بەو نەتیجە گەیشتین کە خەڵکی ئەم دێهاتە ئاگا ببنەوە. شەوانە ئەچووینە لادێکان جەولەمان ئەکرد. خەڵکی تێگەیشتوو هەیە با یارمەتی لە ئەوان بخوازین و خۆیان بکێشینە ناو جەرەیانەکەوە. ڕاستە لە یەک دێدا بوو، بەڵام با بیکەینە جەرەیانی هەموو مەریوان. بۆچی بێلایەن بن.
نوێنەرانی چوار دێمان دەعوەت کرد. چووینە ناویان، وتمان برا گیان وەزعەکە خۆتان ئەزانن چی لێبکەین تەنیا شتێك کە ئێمە هەمانە بە ئێوە بڵێین ئەوەیە، کە ئێمە پێشمەرگەی جووتیارین، موتڵەقەن دەست لەوە هەڵ ناگرین و ڕێگانادەین بە زەرەری جووتیار تەواو بێت. تائێستایش دوان لەوان کوژراوە، ئەگەر سەدی تریشیان لێ بکوژرێت ولە ئێمەش بکوژرێت دەستی لێ هەڵ ناگرین.
بەڵام چونکوو ئەو قسەمانە لە هەندێک لە جووتیارەکان بیستووە کە ئەڵێن مەنتەقەکەیان شێواندووە، ئێمە بە سەلاحی ئێوە ئەزانین کە ڕێگایەکمان بۆ دابنێن کە چی بکەین؟ بێ پرس و ڕای ئێوە کارێک ناکەین.
ئەو چەشنە بەرخوردە زۆر تەئسیری لە سەر خەڵک دانابوو. هەر ئەوکات مەخسووسەن یەکێکیانم لەبیرە من ئەیناسم کە زۆر موحافزەکار بوو، وتی ئاگرتان ناوە بە مەنتەقەکەوە و

پاشان بەرخوردی لە گەڵ ئێمە گوڕدرا. خودی ئەوەی کە پرسی پێ ئەکەیت و ئەوەی کە کەسانێک نین بە زۆری چەک سواری سەری خەڵکەکە بین. ئاخری تەگبیری ئەوان هاتە سەر ئەوە وتیان براگیان ئەوان هێشتا پرسەیان تەواو نەبووە، تۆزێک سەبر کەن ئێمە خۆمان دەخاڵەت ئەکەین. دواتر جوابتان لێ ئەنێرین. ئێمەش لێمان قەبووڵ کردن. وتمان باشە. ئاخرین شت ئەوەیە کە خەڵکی دێیەک لەنزیک ئەو دێیە کە شەڕەکەی تێدا بووە، هەر ئەو ڕۆژە کە من هاتم جوابیان ناردبوو کە ئێمە ٢٠٠ کەس ئەچین بۆ ئەو دێ بۆ ئەوە کار و بارەکە دروست بکەین و کاری ئەو جووتیارانە هەیە بیکەین، داوا ئەکەین لە هێزی پێشمەرگەیش کەسانێکیان بێن هەر لە دوورەوە لەوێ بن. ئێمە خۆمان کارەکە ئەکەین. یەکەم نەتیجەی ئەوەیە کە بەو کارە ئێستا کەسانێکی تریش کێشراونەتە ناو کارەکە. واتە تەنها جەماعەت پێشمەرگە دەخاڵەتی نییە.
جگە لەوە ئێمە دوای ئەو چەند شەوە گەڕاینەوە بۆ مەریوان بەپێچەوانەی ئەو تەسەورە کە هەر لە ئەوەڵەوە من بووم، خەڵک ئەمجارە فرە گەرم ئەهاتن بەرەو پێشمەرگە. چەندین جار ئەوەمان بیست "برا ڕاست ئەکەن؛ کەسێك کە بۆ فەلا خۆی بە گوللەوە ئەنێت، ڕاست ئەکا ئیتر درۆ ناکات" دواتر واقیعەن گەرمتر بەرخوردیان ئەکرد. ئێمەیش بۆ هەڵسەنگاندنی ئەو مەسەلە کە ئەو شەڕە چ تەئسیرێکی هەبووە، بەگشتی خەڵک چۆنی بەرخوردی پێدەکەن، بڕیارماندا دەعوەتێکی گشتی لە دێهاتەکان بکەین، کۆببنەوە و تەگبیرێک لە مەسەلەی یەکیەتی جووتیاران بکەین و مەخسووسەن مەسەلەی پێشمەرگە بخەین بە بارێکدا. لایەنێکی ڕەوشەنفیکری موخالیف بوون و لە دژی ئێمە تەبلیغیان ئەکرد؛ کە ئەوە ماجەراجوويیە و حەتتا چەتەییە! دەعوەتەکەمان کرد کە نوێنەرانی ٦٢ دێ هاتبوون، جەمعێکی زۆر و مەخسووسەن تفەنگچی فرە هاتبوون؛ لانیکەم دووسەد کەس لەوێ کۆبوونەوە. پێشمەرگەکانیش چوون بۆ ئەوێ. کۆبوونەوەیەکی زۆر گەرم بوو تا نزیک سەعات دووی دوانیوە شەو ئەو خەڵکە قسەیان کرد کە بوو بە بڕیارنامەیەک کە پێم وایە گەیشتوەتە ئێرەیش [مەهاباد]. بە ناوی کۆبوونەوەی ئاوایی "ولەژێر". هەڵبەت و مەخسووسەن لەوێ ئەوە سەلمێندرا کە ئەبێ هێزی پێشمەرگە بەهێز بکرێت.

تەجرەبەیەکی تازە

هەر لەو جەلەسەدا یەکێک لە تەجرەبەگەلی تازە، بە عەقیدەی من ئەوە بوو، وەکوو گوتم دوو جەرەیان ڕەوشەنفیکری بوو: یەکێکی ئێمە کە لە ناو پێشمەرگەکاندا بووین و عەقیدەمان بەو کارە بوو، یەکێکیش جەماعەتێکیتر کە موخالیفی ئەو کارە بوون و ئەو کارەیان بە ماجەراجوويی ئەزانی. هەڵبەت هەر لە ڕۆژی ئەوەڵەوە کاتێک ئەو موخالەفەتانە دەستی پێکرد، ئێمە لە ناو خەڵکدا ئەو دوو بۆچوونەمان باسکرد. بە کردەوە ڕۆژ بە ڕۆژ دەرکەوت کە کاری ئێمە پەرە ئەستێنێت. لە ناو ئەو جەماعەتیشەدا هەر دوو بۆچوونەکە و هەر دوو تەرەفەکە لەوێبوون و دیفاعیان لە بۆچوونی خۆیان ئەکرد. دوای ماوەیەك وتووێژ لە ناو خۆیاندا، سەرەنجام نەزەری ئەوانیان ڕەتکردەوە و بۆچوونی ئێمەیان تەئیید کرد. مەسەلەکە بووبە هۆی ئەوە بەعزێکیان کە ئەسڵەن نائاشنا بوون ئاگا ببنەوە کە ڕەوشەنفیکر هەموویان یەک پارچە نین و بۆچوونی جیاوازیان هەیە و خۆیان لەسەری قەزاوەت کەن. لە ڕاستیشدا ئەو مەسەلە سەرەنجام بە نەزەری خەڵک حەل کرا. ئەگەرنا ئێمە دوو لایەنی ڕەوشەنفیکری بە تەنهایی نەماندەتوانی حەللی بکەین.
هەڵبەت پشت سەر ئەوە کە لایەنی موخالیف تێگەیشت کە هەڵەیان کردووە، هاتنە لای ئێمە وتیان گەرەکمانە کۆمەک بە جەرەیانەکە بکەین. ئەو کارمانە ئیشتباه بووە. ئێمەیش مەرجمان بۆ دانان؛ وتمان یەکە یەکە بە لای ئەو خەڵکەوە و بە لای پێشمەرگەوە ئەبێ ڕەخنە لە خۆتان

بگرن. بە لای ئەو برادەرانەوە کە لە ناو شار یارمەتی یەکیەتی جووتیاران ئەدەن، ڕەخنە لە خۆتان بگرن. لەو دێهاتەیشدا کە دژ بەم جەرەیانە تەبلیغتان کردووە، بڕۆن ڕەخنە لە خۆتان بگرن کە ئێوە هەڵەتان کردووە. ئێمە بۆمان دەرکەوتبوو کە زۆربەیان لەو دوو دەستەگییە لە ناو ڕەوشەنفیکردا نارەحەت بوون ئەیانگوت بۆ خوا، بۆ پێغەمبەر دەست کەنەوە مل یەک و یەکبگرن. ئێمەش قسەمان ئەوە بوو کە جەماعەتێك لە ئێمە لە گەڵ جەماعەتێك لە ئەوان پێکەوە بچنە ئەو دێهاتە هەم باسی ئەوە بکەن کە هەڵەیان کردوە و هەم ڕایگەیەنن کە ئێمە ئاشتەوە بووین. لە هەر دوو بارەکەیەوە بە نەفعی خەڵکە و ئەوەڵین جار بوو کە جەماعەتی ڕەوشەنفیکر لەلای ئەو پێشمەرگانە دانیشتن و ڕەخنەیان لە خویان گرت. قسەوباسی خۆشی هاوردە بەرەوە لە پەیوەندی ڕەوشەنفیکر و خەڵکدا. چەند نەفەر فەلا وتیان بە ڕەوشەنفیکر برا خەیانەتمان پێ نەکەن! یەکێکیان بە منی گوت سبەی کە دەوڵەت هاتەوە کارێکی داپێت شوغلی باش و مەقامی باشی داپێت، جێمان نەهێڵی! هەڵبەت کورێکیتر ڕەوشەنفیکر لە جوابدا وتی ئەگەر سبەی دەوڵەتیش هاتەوە جاشی گرت و چریکی گرت، تۆیش نەچیت سێ هەزار تمەن بستێنی و بەجێمان بهێڵی!

من وتم ئەوە زۆر موهیمە هەر لە ئێستاوە ئێمە جەرەیانەکە وا بەرینە پێشەوە کە خەیانەتی کەس یا کەسانێك نەتوانێ تێکی بشکێنێت. هەوڵمدا بە زبانێکی سادە ڕوونی بکەمەوە کە حەرەکەتەکە وابەستە بە تاکەکەس یان کەسانێک نەبێت. ئەبێ وا پەروەردە بکرێت کە جەمع بتوانێت بیباتە پێش و بو ئەوەیش ئەبێ شعووری سیاسی بچێتە سەر. دوای ئەو کۆبوونەوە کە یازدەی مانگ بوو(ئیمڕۆ نازانم بیست یا بیستویەکە)، لە بنکەی یەکیەتی جووتیاران کارەکان دەستی پێکردبوو. کە من هاتمە ئێرە چەند کەسێک نوێنەری فەلا لەوێ دانیشن کار و باری ئەو کەسانەی ئەچنە لایان ڕاپەڕێنن. لەم بەینەدا بەتایبەت دوای ئەو شەڕە وردە وردە واقعیەت ئەوەیە کە یەکیەتی جووتیاران خەریکە ئەبێتە ئۆرگانێکی ئێجرایی لە مەریوان. هەر چەند لای دەوڵەت ومەوڵەت قانونی و ڕەسمی نییە. لە چەند جێگاوە بۆ کێشە و شەڕ و ئێختلافی ناو خۆیان بەردەوام دێنە لای پێشمەرگە و بنکەی یەکیەتی جووتیاران. جاری وایە ئەوندە زۆرە کە پێدا ڕاناگەن.

جەماعەتێك لەو کوڕانە لە بەیانی زوو تا شەو درەنگان کار ئەکەن. وای لێ هاتووە جگە لەوە کە پێشمەرگە جەولە ئەکا، لە شاردا بەتایبەت کاری ئەوەیە لە فلانە دێ فلانە کار هەیە چەند چەکدار ئەچن وحەللی ئەکەن. ئێمەیش هەوڵمانداوە کە ئەو جەرەیانە تەشویق کەین سەرەڕای ئەوە کە موشیکلاتی هەیە. با وای لێبێت کە ئەسڵەن یەکیەتی جووتیاران بۆ خۆی ببێت بە دەسەڵاتی ئێجرایی. ئەمە کە وردە وردە پەرە بستێنێ، خود بە خود ئەبێتە هۆی پێك هاتنی دەسەڵاتی خەڵك. بەو چەشنە ئیتر ژاندارمەری فەلسەفەی وجوودی خۆی عەمەڵەن لە دەست ئەدات. ئەگەر ئەو جەرەیانە شکڵ بگرێت و پەرە بستێنێت، دەکرێ بە مەعنای واقیعی تەبلیغ بکرێت کە ئیحتیاجمان بە ژاندارمەری نییە و ئێمە خۆمان دەیگرین بەدەستەوە.

بەڵام دەوڵەت دوای شەڕەکە خەریکە لە دژی ئەو جەرەیانە تەوتیئە ئەکات. بەرەی دەرەبەگ چوونەتە لای دەوڵەت بەو ناوەوە کە ژمارەیەک کۆمونیست گێرەشێوێنی دەکەن، داوای چەکیان لە دەوڵەت کردووە. دەوڵەتیش ئەیەوێت چەکیان بداتێ. حەتتا قەولی یارمەتی پێداون کە بەگزادە چەکدار بکات و دەرەبەگ بچنە سەر پێشمەرگەی یەکیەتی جووتیاران و ئەگەریش پێویست بوو، خۆێشیان بێن بۆ ناوبژی کردن! ئێمە توانیومانە هەم لە ناو پێشمەرگە و هەم لە ناو خەڵکدا باسی بکەین کە تەوتیئەیەک بە دەسیانەوەیە. ئەوەندەی شارەزایمان لە مەریواندا هەبێت، دەرەبەگی مەریوان جورئەتی ئەوەیان نییە مەگەر تەواو دڵنیا بن دەوڵەت ئەرتەش و

ژاندارمەری بە پشتیانەوەن. دەنا ئەگەر دوو بەرابەری ئێمەیش هێزی چەکداریان هەبێ جورئەتیان نییە بێنە سەرمان. نەک تەنها لە بەر هێزی چەکداریمان، بەڵکوو من پێموایە وەزعی سیاسی مەنتەقەکە وای لێ هاتووە کە هیچ بەگزادەیەک ناوێرن حەملە بە ئێمە بکەن. ئەوەڵەن خێرا حەتمەن لە دێهاتەوە پشتیوانی لە ئێمە ئەکرێت، لە شارەوە پشتیوانیمان لێ ئەکرێت. لە داهاتوی جەرەیانەکە ئەترسن مەخسووسەن مەسایلی چکۆلە هەیە ئینسان لە کردەوەدا بۆی ڕوشن ئەبێتەوە. ئەگەر بەگزادە بە تەنهایی جورئەتی ئەو کارەیشان هەبێت، حەتمەن تۆڵەی بەرامبەر بە سەریەوەیە. هەندێک دەرەبەگ هەموو ئاژاوە بۆ ئەوە ئەنێنەوە کە بە هەرحاڵ زیندەگی بکەن ئەو ڕابیتە زاڵمانە بپارێزن. ئێمە پێمانوایە ژمارەیەک دەرەبەگ بە تەنهایی جورئەتی ئەوەیان نییە ئەو کارە بکەن مەگەر بە یارمەتی قیادە مەوەقەت و هەڵبەت تێکەڵ لەگەڵ بەگزادە، دەوڵەتیش توتیئەی وا ئەکات. ئێمەش داوامان لە جەمعییەتەکان ئەوەیە کە لە باری سیاسییەوە ئەوەندەی ئەتوانن یارمەتی ئەو جەرەیانە بدەن. دیارە ڕۆڵی دەوڵەت ئەوەیە ئەو پیلانە هەر دەمێک و لە گۆشەیەکی کوردستاندا بگێڕێت.
قیادە لە دوای ئەو شەڕە واتە لە دوای ئەوە کە دەوری مەریوانیان دا، تەبلیغاتێکی سیاسی زۆر لە دژی کرا. ماوەیەکە لەباری چەکدارییەوە کشاونەتەوە. تەنیا یەک جار لەم ماوەدا جەولە کراوە. ئێمە چووینە دێیەک پشت سەری ئێمە شەوی دواتر قیادە چووبوو تەبلیغاتی لەدژی ئێمە کردبوو. وەلێ ئێتر وەکوو جاران کە ئەهاتنە دێهاتەکان جەولەیان ئەکرد، ماوەیەکە نین و وان لە هەورامانی ژووروو. وەلێ زانیاری ئێمە ئەوەیە کە کەسێکیان هاتووە و لەگەڵ بەگزادەی ئەو ناوچە چەند کۆبوونەوەیان لە هەورامان بووە. چی لە کوبوونەوەکەیان گوزەراوە نازانین، وەلێ ئەو پێوەندی سیاسییانە بە جێگای خۆی هەرماوە، بەڵام کاری چەکداریمان ئێستا ماوەیەکە لەو مەنتەقەدا نییە. مەخسووسەن دێهاتێک بوو کە لە ژێر زەبری ئەواندا بوو، ئەو دێهاتەیش چووین. ئیتر سەرم ئێشاندن ئەوە وتەی من بوو.

بەشی پرسیار و وڵام

پرسیار: نابیسرێت ....؟

کاک فوئاد:.. مەسەلەکە وایە تەرەف لە ئەوەڵەوە لە داخی بەگزادە، یان فەلایەکی سادە لە قینی دەرەبەگ چووە لای ئەوان، وەلێ وەزع مەریوانیش وهایە قیادە بەو هێزەوە کە ئێستا لە هەورامان و مەریوان هەیەتی، ئەگەر لەگەڵ ئێمەدا بەشەڕ بێت حەتمەن شکست ئەخوا، مەگەر دەوڵەت ڕاستەوخۆ لە گەڵی بێتە ناوشەڕ. مەخسووسەن هەورامی تەواو بۆ شەڕ لە گەڵ قیادە ئامادەن. قیادە تەنها هێزێکی عەشیرەتی سادە نییە و لەباری سیاسیشەوە دەست ئەدەنە تاکتیک گەلی سیاسی. . . مەگەر بە پشتیوانی بەهێزی دەوڵەتەوە بتوانن کارێک بکەن، ئەگێنا بێگومان بەو گشتە کارەی پێشتر کردوویانە، خەڵک لە گەڵیاندا بە شەڕدێن.

پرسیار: کە نابیسرێت ....؟

کاک فوئاد : نا من وتم مەخسووسەن لە مەریوان ئەو بۆچوونە سیاسییە لەسەر ئەساسی تەجەرەبەی ڕابردووی خەبات هەبوو. من پێموایە بۆیە زووتریش یەکیەتی جووتیاران لە مەریوان دروست بوو لە ناوچەکەدا بزووتنەوەی جووتیاران هەبوو. دە دوازدە دێ بوون کە دارسێران بەرجەستە و پێشکەوتووترینیانە، زۆر بەناوبانگ بووە و درێژماوەترین خەباتیشی کردووە.

پرسیار: . . . نابیسرێت . . . ؟

کاک فوئاد: بەڵێ بەڵێ تەواو دژی شا بوون. کابرایەکیان هەیە مومکینە لەم ڕۆژانەیشدا بێت بۆ سەقز. هەر لەو کاتەدا دەورەی شا هەزار دەفعە جوێنی بە شا داوە؛ لەسەر ئەوە بردوویانەتە

ساواک لێیان داوە، ئەزیەتیان کردووە. یەکەم خۆپیشاندانی دژبە خومەینی دارسێرانی کردیان و ئاشکرا بە دژی خومەینی شیعاریان ئەدا.
پرسیار: . . قەرە بە چ هیوایەك لە گەڵتانە؟
کاک فوئاد: بەعزێکیان کەم و فرە ئاگاهی سیاسیان هەیە، ئێژن بۆ حەقی کورد پێشمەرگەین. ئەوەم لە بیر چوو؛ قەرە لە مەریوان مەسەلە نیە. واتە سەرجەم ئێمە نزیکەی دە دێمان پێ شک دێت کە مالیکی دێکە ئەوەندە زەوی هەیە کە بتوانی لێی بستێنیت و بیدەی بە قەرە! شتێکی وا نییە، واتە بەگشتی ناتوانیت ئەو شیعارە لە مەریوان و لە هەورامان بدەی چونکوو لە هەورامان زەوی نییە و شاخ و کێوە لە مەریوانیش ناتوانیت وەکوو شیعارێکی گشتی بیدەیت کە زەوی لە دەرەبەگ بستێندرێتەوە و بدرێت بە قەرە. چونکوو مالیکی گەورەی وا لە مەریواندا نییە کە زەوی و زارێکی گەورە و زۆری هەبێت. سەرجەم دە دانەی گەورە و پچووک پەیدا ئەبن کە بتوانی ئەو کارەی تێدا بکەیت. لە مەریوان و لە هەورامان لە واقیعدا بە شیعاری زەوی کێشەی قەرە حەل نابێت. ئێمە لە قسەکانماندا باسمان کردووە کە لە ناوچەکەدا ئەبێ کار بۆ جووتیار و قەرە پەیدا بکرێت. نموونەی ئەوەمان هێناوەتەوە کە بۆ کاری خانوو دروستکردن خەڵک هەڵساون چوون بۆ بەندەر عەباس و کوێ و کوێ. ئەبێ ئەو کارانە لە خودی مەنتەقەکەدا دابنرێت و ئەمان لە سەری کار بکەن. ئێمە قەرەمان دەعوەت کردووە کە ئەوانیش یەک بگرن. بەتایبەت کە لەگەڵ مەسەلەی بێکاری بەرەوڕوون و لەو یەککگرتنەدا بەخۆپیشاندان و شتیتر بە پشتیوانی جووتیار فشار بێنن بۆ دەوڵەت کە ئەوەڵەن لە مەنتەقەدا کاریان بۆ پەیدا بکات، دوایەش ئەگەر کار پەیدا نەبوو وەکوو کرێکاری بێکار قەرزیان بداتێ. هەروەهاباسی بیمە و ئەو شتانەیشمان بۆ کردوون.
پرسیار: قەرەکە لەگەڵ پێشمەرگەیە چۆن دەژی؟ مەعیشەتیان چۆنە؟
کاک فوئاد: مەعیشەت، ئێمە گشتمان لە دێ دەژین. شەو لە دێ نان ئەخۆین و لەوێ دەنووین و بەیانیش هەر وا و بۆ نیوەڕۆیش کە بەیانی لە ماڵ ئەچینە دەرەوە هەر کەسێك کە لەو ماڵە هەیە دوو سێ نان هەڵئەگرێ وئەچینە دەرەوە و لە دەرەوە ئەیخوین.
پرسیار: مەنزوورم خانەوادەکەیان بوو!
کاک فوئاد: خەڵکی دێ کۆمەکێك ئەکەن ئێمە بەتایبەت هەوڵمان داوە ئەوە پەرە پێبدەین. واتە وای لێبێت کە خەڵک پێشمەرگە بەخێو بکەن و بیژیێنن. بەگشتی پێموایە ئەویشە بە قازانجە.
پرسیار: حیزبی دیموکرات وەزعی چۆنە لەوێ؟
کاک فوئاد: ئەمڕۆ بیستم کە دوێنێ ژمارەیەکی زۆر پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات چوونەتە مەریوان بۆ سەر ئەو دەرەبەگانەی ئەوێ. حیزبی دیموکرات لەوێ زەعیفە.
<u>حیزبی دیموکرات</u>
پرسیار: حیزبی دیموکرات بنکەی هەیە؟
کاک فوئاد: بنکەی هەیە. نموونەیەکتان بۆ بگێڕمەوە؛ یەکێك لەو دێهاتانە کە یەکیەتی جووتیارانی تێدا بەهێزە، حیزبی دیموکرات بە ژمارەیەک چەکدارەوە ئەچنە مزگەوت و مەسئوولەکەیان دەست دەکا بە سوخەنڕانی کردن و تەبلیغ بۆ حیزب و دەعوەت لە خەڵک ئەکا کە بێنە ناو حیزبەوە. کەسێکی خەڵکی دێ هەڵ ئەستێتەوە بێ روودەربایستی قسەی لەگەڵدا ئەکا. ئێژێ ئێمە هاینە ناو یەکیەتی جووتیاراندا ئێوە ڕاست ئەکەن بێنە ناو یەکیەتی جووتیارانەوە. مەسوولە حیزبییەکە لە بەرامبەر ئەو وەزعە گشتییەی خەڵکەکەدا مەجبوور ئەبێ تەئیدی یەکیەتی جووتیاران بکات. هەڵبەت یەک واقعیەتیش بڵێم ئەسڵەن ئەفرادی حیزبی دێموکرات لە مەریوان لە گەڵ ڕەهبەرییاندا فەرقیان هەیە. یەک دووانێکیان نەبێ، ئەوانیتریان ئینسانی باشن. پێشتر ئێمە لە گەڵیاندابووین، بەرلەوە حیزب بنکە بکاتەوە بە یەکەوە بووین.

هەیە لەناویاندا کە سیاسەتی ڕەهبەرییان لەسەر قیادە موقت قبووڵ نییە و دڵنیام ئەگەر ڕۆژێک لە گەڵ قیادە شەڕێك لە مەریوان دەرگیر بێت، ئەگەرچی کومیتەی ناوەندی بڕیار بدەن و لەگەڵ دەرەبەگدا سازش بکەن، ئەو نایکات. بە بۆنەی ئەو خۆپیشاندانەی کە دوێنێ یان پێرێ بووە من لە مەریوان بووم. دیتم جەماعەتی حیزبی دیموکرات لە بنکەی یەکیەتی جووتیاران دانیشتوون. من لە دەرەوە بووم، کە هاتمەوە بنکە چەند دەقیقەیەك مەسئوولەکانیانم بینی. ئێعلامیەی لقی سنەیان لە گەڵ ڕاگەیاندنی ئێرە زۆری فەرق هەبوو. هی ئەوێ بەڕاستی توندتربوو. مەسەلەن حەملەی بە دەوڵەت تێدا بوو، داوای یارمەتیان لە یەکیەتی جووتیاران ئەکرد. لە هیچ جێگایەکی ئێرە حیزبی دیموکرات ئەو کارەی نەکردووە. مەخسووسەن لە مەهاباد هیچ وەخت نایەن بۆ کۆمەڵە یا جێگای تر و ڕێبەرانیان داوای هاوکاری بکەن.
ئەوە لە دوو شتەوە سەرچاوە دەگرێت؛ یەکێک بە عەقیدەی من بەڕیوەبەرانی حیزبی دیموکرات لە مەریوان لە گەڵ ڕەهبەری ئێرە زۆریان فەرقە، هەروەها ئەوان زەعیفترن واتە ئەیانزانی بە بێ یارمەتی یەکیەتی جووتیاران و ئەوانە ناتوانن خۆپیشاندانێکی بچووکیش بخەنەڕێ. با چەند نموونە بگێڕمەوە؛ چەند دەرەبەگ چوونەتە لایان کە ببن بە ئەندام، بە ئاشکرا جوابیان کردوون وتوویانە حیزب دەرەبەگ قبووڵ ناکات. مەخسووسەن چەند کەسی زەحمەتکێش ئەناسم چوونەتە حیزبی دیموکرات ڕایانگەیاندووە ئەگەر یەک دەرەبەگ ڕێگا بدرێت، ئێمە لەگەڵ نابین و ئەچینە دەرەوە. هەڵبەت وەزعی ئەوێ [مەریوان] فەرق ئەکات.
پرسیار: لە بارەی کۆمەڵەی شۆڕشگێر وەزع لەوێ چۆنە؟
کاک فوئاد: کاکە بە ناو خودی کۆمەڵەوە لە ناو خەڵکەکەدا ئاشکرا فەعالیەتی نییە. وەلێ بەگشتی و ئەساسەن لە کاری یەکیەتی جووتیاران و ئەوانەدا ئیبتکار ها بەدەستیەوە.
پرسیار: بە لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە ماهییەتی حیزبی دیموکرات باش دەناسن، بۆ ئیفشاگەری ناکەن؟
کاک فوئاد: کاکە ئیفشاگەری یەکێک بە ڕاگەیاندنە و یەکێکیش بە کردەوەیە. لە ناو خەڵکدا بە عەقیدەی من بە کردەوە موهیمترە.
پرسیار: دروستە بە کردەوە موهیمە، وەلێ بە ڕاگەیاندن و بیروڕا دەربڕین ئەوەیش بۆ خۆی نەوعێک خەباتە.
کاک فوئاد: ئەوە ئەبێ باسێکی لە سەر بکەین؛ مەسەلەن بۆ نموونە بڵێم من پێموایە بەشداری نەکردنی کۆمەڵەکانی مەهاباد و بۆکان لە خۆپیشاندانەکانی دوێنێدا ئیشتیباهـ وهەڵە بوو! لە حاڵێکدا زۆربەی برادەرانی ئەم کۆمەڵانە پێیانوایە کارێکی چاکیان کردوە! ئەوە ئەگەڕێتەوە بۆ هێندێک ئیختلافاتی بۆچوون سەبارەت بە ماهییەتی حیزبی دیموکرات.
من پێموایە ئەوەڵەن حەتتا جیا کردەنەوەی سەفەکە لە بەشداری نەکردن باشتر بوو. دەلیلیشی ئەوەیە مەسەلەی حیزب دیموکرات نییە. ئێمە دەبێ سەرنج بدەینە یەک مەسەلەی ئەساسی کە ئەویش خەڵکە. ئێمە پێمان وایە هەر جێگایەك خەڵکی تێدابوو و خەڵکی لێ کۆبووەوە ئەبێ برۆین، جا ئەو خەڵکە بە ئیبتکاری هەرکەسێک کۆبووەتەوە.
با نموونەی دەورەی شا بێنینەوە ئەتڕوانی خۆپیشاندانێکی گەورەیان خستبوە ڕێگا و بە زۆر خەڵکەکەیان ئەهێنا. من پێموایە وەزیفەی هێزی ئێنقلابی ئەوەیە لە هێزەی خەڵکی چاوپۆشی نەکات، بڕواتە ناوی و هەر لەوێدا وەکوو دەورەی ئێستا ئیفشاگەری نەدەکرا وەلێ لە پچووکترین جەمعدا ئەتوانی ئیفشاگەری بکەی. یەکێك لە گەورەکان ئەڵێ " تەواو فەعالیەتی ئیرتیجاع بۆ ئەوەیە کە نەهێڵێت هێزی ئێنقلابی بچێتە ناو خەڵک". بۆ نموونە بەهۆی ساواک و شتیترەوە ناهێڵێ ڕەوشەنفیکر بچێتە ناو خەڵک. ئێستا وەزعێك بێتە بەرەوە، ئەو خەڵکە کۆکاتەوە،

بەرگریت لێنەکا تۆ خۆت ئێژی ناچم؟! ئەوە ئیشتبایە. من لەبەر ئەوە کێ دەعوەتی کردووم نییە، لەبەر ئەو خەڵکە ئەچم و لەوێ ئەو ئیفشاگەرییە ئەکەم. ئیفشاگەرییەکە چۆن ئەکرا؟ یەکێک شیعاری موشەخەسی خۆتان بوایە. کۆمەڵە بۆ خۆی جەماعەتێك هەواداری هەیە یا نییەتی؟ بەو هەوادارانیەوە ئەیانتوانی شیعارێك کە بەدڵی خەڵکەکەوە ئەنووسێ ئەو شیعاریانە بدایە؛ بۆ نموونە لە مەریوان پێشتر خۆپیشاندانێک بووە. شیعاری" خومەینی خومەینی حەقی کورد نەفەوتێنی" دراوە. ئەوان دوێنێ ئەسڵەن شیعاری ئاوایان نەبووە، وانییە؟ وێنەی خومەینیان هەڵگرتبوو، زۆر جوان دیارە خەڵکی مەهاباد هەر ئەوانە کە هاتبوون بۆ خۆپیشاندان واقیعەن خومەینیان خۆش ناوێت، وانیە مەگەر؟ ڕۆحیەی گشتی ئەوەیە خومەینیان خۆش ناوێت. کەوابوو ئەگەر تۆ شیعارێکی نەرم دژبە خومەینیش بدەی، هەر ئاوا حەقی کورد نەفەوتێنی، خۆ ئەهانەت بە خومەینی نییە، پێموایە حەتمەن خەڵک تیکراری ئەکردەوە. جا باشە ئەو وەختە ئەوەت بە بڵێندگۆ ئەگوت. مەڵێ ئەو وەختە تۆ و خەڵکەکە لە بەرامبەر حیزبدا دەوەستانەوە. قەی ناکا! ئەو پێشی دەگرتی، تۆ بە دەستەیەکی پچووکیشەوە شیعاری خەڵکەکەت ئەدا" بازرگان بازرگان سەر بە خۆیی بۆ کوردان!" مەخسووسەن ئەکرا چەند شیعاری دژی دەرەبەگ و ئەوانە بگوترێت کە مەسەلەن موخالەفەت لە گەڵ چەکدارکردنی دەرەبەگ. ئەوانە دەگوترا، حەتتا لەوانەبوو ئەوان حەملە بکەن و جنێو بدەن و فلان، وەلێ بە لای خەڵکەکە ئەوان وەکوو ئاژاوەچی دەناسران.
من پرسیوومە لە برادەرانی ئێرەی حیزبی دیموکرات، خۆی پرسی کردووە کە ئێوە جێگاتان بۆ دانێین؟ ئێوە پەیام بنێرن! وتوویانە نا؟ جا کاکە بەفەرز شیعاری موخالفیشت نەدەدا، هەر لە ناو ڕێپێوانەکەدا ئەڕۆیشتم. یان هەموومان نەدەڕۆیشتین، ئەمگوت ئەرێ جێگام بۆ دابنێن، چەند نەفەر لە جەماعەتەکەمان دێن، ئەچوون شیعاری وایشت نەدایە، لە بەر ئەوە ئاژاوە نەبێ چیت ئەکرد؟ پەیامەکەی خۆت ئەخوێندەوە. ئەوان هەموویان هەشت نۆ پەیامیان هەیە کە گشتی یەک پەیامە. دانەی ئەوەڵی خوێندرایەوە باقی پەیامەکان خەڵک ماندوو دەکات، چون گشتی ناوەرۆکی یەکێکە و فەرقی زۆری نییە. مەخسووسەن بەرامبەر بە دەوڵەت توندوتیژ نییە، لە حاڵێکدا ڕۆحیەی خەڵکی ئێمە وانییە و بەرامبەر بە دەوڵەت هێرشبەرانەیە. تۆ لەو پەیامەتدا ئەو حاڵەتە و ئەو ڕۆحیەی خەڵکەکەت بەیان دەکرد.
واتە لە ئیجتماعێک کە لە واقیعدا بە ئیبتکاری مامۆستا و حیزبی دیموکرات پێکهاتبوو دە پازدە هەزار نەفەر کۆبوونەتەوە، تۆ لە جەمعێکدا کە ئەو فەراهەمی کردبوو تەبلیغی مەرامی خۆتت ئەکرد و لێت یەقین بێت ئەوەڵەن کاتێک نمایەندەی حیزبی دێموکرات بانگ ئەکا کۆمەڵە بێت پەیامەکەی بنێرێ، بەو مەعنایە تۆی بە رەسمیەت ناسیوە، سانیەن لەوەها کاتێکدا ئەبینن ئەوان بەردەوام تەبلیغاتی دژی کۆمەڵە ئەکەن، ئیتر لە ناو خەڵکدا وانییە؟ وەلێ لە پەیامەکەتدا وەختێک ئەبینن تۆ قسەی حەسابیتر ئەکەیت بە دڵی خەڵکەوە ئەنووسا و بۆ داهاتوو زۆرتر تەئیدیان ئەکردی. وەلێ ئێستا دروست بەپێچەوانە. بە عەقیدەی من ئەم کۆمەڵانە ئیشتبایەکیان کردووە، ئیمکانیان داوە بە حیزبی دیموکرات کە عەوام فریبانە حەملەیان پێ بکا. کە ئەمانە درۆ دەکەن بۆ نەهاتن لەو خۆپیشاندانەدا شیرکەت بکەن.
من دوێنێ بیستوومە عەینەن وتبوویان ئەوانە جیهان وەتەنن، ئەسڵەن مەسەلەی کوردیان بۆ گرینگ نییە، ئەگەر ڕاست ئەکەن بۆ نەهاتن؟ ئەوە لایەنگری لە دەوڵەتە لە خۆپیشاندانەکەیاندا. ڕێک پێچەوانەیە. ئەسڵەن شیعاری دژی دەوڵەت نادەن وەلێ بۆ قانیع کردنی خەڵک ڕێک لەو ڕۆحیەی خەڵکە ئیستفادە ئەکەن. ئەوانە لایەنگرییان لە دەوڵەت کردووە چیان کردووە، ئەوانیش مەخسووسەن سەرنجی ئەو ڕۆحیە ئەدەن لە ناو خەڵکدا.

کە ئەو ڕۆحیە زۆر موهیمە، خەڵک کە ئاگا نەبوونەتەوە مەعلووم نییە کە ڕەهبەری حیزبی دیموکرات چییە، ئەحزابی هەلپەرەست چین؟ زۆر لایەنگری یەکگرتنی هێزگەلی موخالیفن. تەشخیسی نادەن و ئەبێ ئاوا بە خەڵک بسەلمێندرێت کە ئێمە لایەنگری یەکگرتنین و کێ لایەنگری یەکگرتن نییە و بۆ لەگەڵ فلانە کەسدا یەك ناگرین؟ ئەوە نەسەلمێندرێت واقیعەن لە سەر خەڵك تەئسیری خراپ دائەنێت. ئەبێ بە کردەوە نیشان بدەیت کە کێ موخالیفی یەکگرتنە و بۆ ئێمە لایەنگری یەکگرتنین.

پرسیار: من پێموایە ئەبێ بە خەڵک سابیت بکەین کە ئەو یەکگرتنەی کە ئەوان دەیانەوێ ئەسڵەن پێک نایەت. ئەو یەکگرتنەی ئەوان ئەیانەوێت شتێکی مەحاڵە.

کاک فوئاد: ئەبێ بە عەمەڵ بیکەیت. لەبەر ئەوە ئەو ئەچێت وێنەی خومەینی هەڵئەگرێ و لە دژی ڕادیو و تەلەڤیزیۆن شیعار ئەدا. تۆ ئەڕۆی دژی دەوڵەت شیعار ئەدەیت. ئەو وەختە لەسەر ئەوە حەملەت پێدەکا. ئەڕۆیت بۆ خەڵکەکە ڕوونی دەکەیتەوە کە من ئاوام وتووە، خراپم وتووە؟ دەوڵەت بۆچی وا دەکا؟ ئەی بۆ ئەو لە سەر دەوڵەت دەکاتەوە؟ وەلێ ئێستا ڕێک پێچەوانەی ئەوەیە، ئەو قسە ئەکات ئێژێ ئەمان لە سەر دەوڵەت دەکەنەوە بۆیە لە خۆپیشاندانەکەدا بەشدارییان نەکرد.

پرسیار: . . . ئەمما یەک شتیش هەیە. ئەگەر هێزەکان هەڵسەنگێنین وەزعیەتی کۆمەڵە . . . وەلێ باوجوودی ئەوە هەوادارانی کومەڵە زیاتر لە جارانە . . .

کاک فوئاد: خۆ ئەتان توانی پەیامەکە بنێرن.

پرسیار: پەیامەکە بەڵێ، لە سەر ڕادیۆ حەتتا هەڕەشەیشیان کرد کە جگە لەو شیعارانەی کە دەگوترێ، کەس حەقی نییە شیعاری دیکە بڵێتەوە و لە ڕادیۆ ڕایان گەیاند.

کاک فوئاد: زۆر چاکە ئەوەیشم موراعات ئەکرد. وەلێ پەیامەکەی خۆم دەنارد، جا ئەو وەختە مومکین بوو پێش بە پەیامەکەیان بگرتایە. ئەوەیش ئەوانی ئیفشا دەکرد.

پرسیار؛ نا پەیامەکە دەمانخوێندەوە.

کاک فوئاد: دەتتوانی گەورەترین ئیفشاگەری لەبەردەم ئەو جەماعەتەدا بکەیت.

پرسیار: ئەمما ئەو مەسەلە کە کۆمەڵە ئیشتبایەکی کردووە یان نەیکردووە لە گەڵ ئەو پرسیارەی کە من کردم کە کۆمەڵە فشار ناخاتە سەر حیزبی دیموکرات ئیشتبایەکە کە کۆمەڵە کردوویەتی.

کاک فوئاد: جوابی ئەو پرسیارە نییە نە . . . بە عەقیدەی ئێمە خەبات لە گەڵ فرسەت تەڵەبەکاندا، خەبات لە گەڵ دەوڵەت ئەبێ لە پێشدا لەسەر بناغەیەکی خەڵکی بکرێت؛ یانی ئەگەر تۆ پێگەیەکی خەڵکیت هەبوو کە لەو ڕێبازەی کە هەتە پشتیوانیت لێبکەن، ئەو وەختە ئەتوانی قورس و قایم خەبات بکەی. ئەتوانی ئێعلامیە بدەی، مەحکووم بکەیت. وەلێ مادام ئەو دۆخەت بۆ نەیەتە پێش، هەر ژمارەیەک ڕەوشەنفیکر وەکوو لە ئەوروپا دانیشتبێتن ئێعلامیە بدەن وایە.

پرسیار: کاک فوئاد حیزبی دیموکرات ئێستا لە سابڵاغدا پێگەیەکی هەیە، ئایا ئەوە لە کردەوەدا کاری لە گەڵ خەڵک کردووە کە ئەو پێگەیەی هەیە؟ تۆ بتهەوێت سەبارەت بە حیزبی دیموکرات ئیفشاگەری بکەیت، . . ئەمما کار کردن لە ناو خەڵکی شاردا بە چ سورەتێکە کە تۆڵەی ئەوەیشی لێ بکەیت، جا دوایە بە ئێعلامیە وەدەری خەیت؟

کاک فوئاد: بۆ بەتایبەت بۆ ئەم کۆمەڵانە کار کردن لە ناو شاردا هێندێک موشکیلە، بە عەقیدەی من [لەبەر] نەرم نەبوون، کەم ئینعیتافییە. بەرەی خوێندەوار و ڕووناکبیر زۆرتر لە کۆمەڵەدان، وانیە؟ نازانم لە مەهاباد وابێت، خۆ بەشێکی ئەو بەرەیە هاتوون بەملادا. زۆرتریشی ئەمێنێتەوە سەر بازار. ئەوە خۆی سەرنجڕاکێشەرە کە ئەبێ تو شیعارێک و ڕێبازێ بگریتە بەر کە بتوانی

لانیکەم کەسی ناوبازار ئەگەر لایەنگرت نییە، موخالیفت نەبێ. من پێموایە بە ئیشتباهاتێک کە لە خۆپیشاندانی ڕابردووی شارەکاندا کراوە هەر لە ئەوەڵەوە بە شیعارگەلێکی بێ مانا، بوونە هۆی ئەوە کە بازارییەکان لە جەرەیانی چەپ دوور کەوێتەوە و پشتیوانی لێ نەکات."داس و چەکوش سەر نێزە مەحکووم ئەکا!"، "سەرمایەدار بۆ دەرۆ - کاریگەر بۆ بەرۆ!" بە بێ ئەوە پێویست بوونی ئیجتماعی مەسەلەکە لەئارادابێت. حەقیقەتی ئەوەیە ژمارەیەک جەوان شیعارەکەیان پێخوش بوو، سەرنجی زەمینە ئیجتماعیەکەیان نەئەدا. ئاخەر هەر تاجرێکی مەهابادی خۆ تۆ ناتوانی ناوی بنێیت سەرمایەدار. وەلێ لە باری تەبلیغاتەکەیدا من بیستوومە لە گرتنی ئەو چوار نوێنەرەی یەکیەتی جووتیاراندا شورای شار و حیزبی دیموکرات ڕایانگەیاندووە کە لادێیی دێن دووکانەکانتان تالان ئەکەن، ئەمانە کۆمونیستن! تێدەگەی. تەبلیغاتێکی پێچەوانە و شیعارێکی خراپی ئاوا کە ئەسڵەن موناسبەتی نییە، ئەگوترێت، بووەتە هۆی ئەوە هەر لە ئەوەڵەوە لە واقیعدا جەریانە چەپەکە لە بازاڕی جیا بووەتەوە. ئەوە تایبەتی مەهاباد نییە، لە تەواوی شارەکانی کوردەواری وای لێهات. ماوەیەک ئەخایەنێت کە قەرەبوو بکرێتەوە. ئێستا لە مەریوان ئەو جەریانە خەریکە ئەگۆڕدرێت. ئەویش چونکوو کۆنەپەرەست و دەرەبەگ لە شارەکەدا زۆر ئاژاوەیان نایەوە، قیادە مەوەقەت زۆر شلوقیان کرد و بەینێکە ئەم مەسەلەی یەکیەتی جووتیاران و ئەوانە بەو بارەکەدا ژیاوەتەوە.

بۆ نموونە ئێستا بازاڕی مەریوان هێندێک پشتیوانی لە ئێمە ئەکەن. تەنانەت کۆمەکی مادی. چەند جارێکە ئەبینین چەند نەفەر بازاڕی ئەکەونە یەک، ئێمە بە کەژەوە بووین هاتن بۆ لامان. وتیان هاتووین بۆ دیتنتان، قەزاتان لە باوکم وابکەن و وابکەن. بازاڕی کاری تەجەسوسیمان بۆ ئەکەن کە ناو شارا وردە وردە ئەوەیە. ئەگەر لێی حاڵی بێت کە تۆ لەدژی ئەو نیت، بە عەقیدەی من کۆمەک ئەکات ولانیکەم کۆمەکیش نەکات موخالەفەت نییە. هەر لە ئەوەڵەوە بڕێک ئیشتباهاتی چەپڕەوانە بووە هۆی ئەوە کە ئەوان لە جەماعەتی چەپ بتارێنێتەوە. هەڵبەت مەخسووسەن ڕەهبەری کردنیشی لە سەرەوە شەرتە. ڕەهبەریش لە سەرەوە ئەو زەمینەی فەراهەم کرد. وەلێ من پێموا نییە ئەوە بەو مەعنا بێت ئیتر تەواو بووە. لە وەزعی تایبەتی مەهاباد دا ئینسان ئەبێ بزانێت بەرژەوەندی ئەوان چلۆنە، لەو جیهەتەدا کار بکات. من شتێکم بیستووە کە گوایە کۆمەڵەی بوکان کردوویەتی. بە عەقیدەی من ئیبتکارێکی زۆر جالبە. تا ئێستا دوو دەفعە دەعوەتی کردووە لە بازاڕی بۆکان کە هاتوون و قەسەیان بۆ کردوون. خۆیان بە بازاڕی ناساندووە و تەئسیری بووە. جەمعییەتێك لە مەریوان بوو ئەویش دوو سێ جار دەعوەتمان لە بازاڕی کرد؛ کەڕەتی ئەوەڵ چەند نەفەرێك هاتبوون، کەڕەتی دووهەم زیاتر هاتبوون. هەڵبەت جەمعییەتی ئەوێ عەمەلەن لەبەر مەسەلەی یەکیەتی جووتیاران هەڵوەشاوەتەوە؛ واتە تەقریبەن تەواو جەمعییتەکەی لە خزمەت یەکیەتی جووتیاراندایە. وەلێ ئەبێ هەنگاو لەو جەهەتەوە هەڵبگیرێت. تەبلیغاتێک هەیە، ئەمانە خراپن. مەخسووسەن هەندێک لە برادەران واقیعەن لە گەڵ خەڵکدا بەرخوردی خراپ ئەکەن.

پرسیاریک. . . ؟

کاک فوئاد: دەلیلێکی کە بووەتە هۆی ئەوە حیزبی دیموکرات ئەو پێگە و نفووزە پەیدا بکات، بە عەقیدەی من بە ڕابردووی مەهاباد مەربووتە. ڕابردووی مەهاباد و ڕابردووی حیزبی دیموکرات لە لایەکەوە، ئەم کۆمەڵەیش لە چ کاتێکەوە پێک هاتوە؟ زۆر دێر پێکهات. وەلێ لە سەقز وانییە لە مەریوان و لە سنە و لە زۆر جێگای تر وانییە. واتە بە داخەوە مەخسووسەن کۆمەڵەی مەهاباد ئەو مەسەلە لە بەرچاو ناگرێت. ئەبینێت حیزبی دیموکرات لە مەهاباد گەورە بووە، وا ئەزانێ لە تەواوی کوردستان وایە. زۆر لی ئەترسێت. بە عەقیدەی من زۆرتر لەو ئەندازە کە هەیە

حیسابی لە سەر ئەکا. بەڵام وانیە برا. مەخسووسەن ئەگەر لە دێهاتدا ئەو پێگەیەکی نەبێت، شار با بەدەستیەوە بێت. ئێستا بۆ نموونە یەک تەجرەبە ئەوەی سابیت کردووە مەسەلەی گرتنی ئەو چوار نەفەرە و بەربوونیان. ئەو وەزعە خۆتان باشتر ئەیزانن شتێکی وانییە کە حیزبی دیموکرات بتوانێ بێژێ ئەم خەڵکە هەوسار ئەکەم! ئەو پەڕەکەی نیسبەت بەم هێزەی کۆمەڵە کە هەیە لە باری نیزامییەوە بەهێزترە. ئینسان بێ ئینسافی نەکات هەر کامێک لە برادەرانی کۆمەڵە بگرە بەر چاو لەگەڵ قاسملو و هەر کام لە کادرەکانی ڕەهبەری ئەوان موقایسەی کەین کامیان واقیعەن دڵسۆزترن؟ کامیان زۆرتر وەخت دادەنێن؟ پێموایە ئەسڵەن قابیلی موقایسە نین. دەی ئەوانە حەتمەن نەتیجە ئەدا بە شەرتی ئەوە لەگەڵ سیاسەتێکی سەحێحدا ببیات بەڕێوە. هەڵبەت ئێمەیش کەوتینەتە ڕێگا کە تازە تەجربەین. ئەوان هیچ کارێکیان خۆ نەکردوە وەلێ چەندین ساڵ بەشوێن بەند و بەستی سیاسیدا بوون، تەجرەبەیان هەیە. تەبێعییە لە زۆر بواردا فیعلەن کڵاو بنێنە سەر ئێمە! وەلێ هەروا نامێنێ.

پرسیار: بە عەقیدەی من . . . لەوە بەو لاوە وەختی ئەوە هەیە ئەو ئیفشاگەرییانە بکرێ.

کاک فوئاد: وایە و من قەبووڵمە. مەخسووسەن کە لە سەر شتی موشەخەس بکرێت . . . ئەساسەن ئیفشاگەری نیسبەت بە حیزبی دیموکرات بۆ ئەو کەسانەن لە حاڵەتی بەینا بەینیدان. بۆ کەسانێک کە ئێمکانی ئەوە هەیە ئەو ئیفشاگەرییە تەئسیر بکا بۆ پەشیمان کردنەوەیان. جا هەر بەو دەلیلە من پێموایە لە ئەوەڵەوە نابێ دەربڕینەکان توند و زەنەندە بێت و ڕواڵەتی شۆڕشگێڕانەی هەبێت، وانییە. بەپێچەوانە هەرچی مەنتیقیتر و ئوسووڵیتر بێت کە بە دڵ ئەو خەڵکەوە بنووسێت، بۆی ڕۆشن بکەیتەوە کە لەم مەسەلەی چەک کردنەدا و ڕۆڵی ئەوان لە گرتنی ئەو چوار نەفەرەی یەکیەتی جووتیاران، بەبێ ئەوەی شتی توند وەکوو فرسەت تەڵەب و خائین بەکار ببەین و بە زمانێکی زۆر سادە بڕوات و هەر لە پەسا ژێر پای ئەوان شل ئەکا. ئەویش نە بۆ سازشکاری لەگەڵ ڕێبەرەکانیان نەبا ئەوان تووڕە بن، بەپێچەوانە بۆ کەسێک کە کەمێک مەیلی بۆلای ئەوان هەیە، ئەگەر هەر لە سەرەتاوە تۆ زللەت لێدا بڕێک مەسەلەکە حەساس ئەبێت. بەڵام کە ببینێت قسەکەت مەنتیقییە گوێ ئەداتێ.

باسێک لەسەر یەکیەتی کرێکاران

پرسیار: باسی بازاڕییەکانت کرد. ڕاستە تەبەقەیەکی کارگەری رێکخراو نییە بەڵام زەحمەتکێش و فەعلا، بەننا و سەنعەتکار و تەنەکەساز و ئاسنگەر و ئەنواع و ئەقسامی ئەوانە هەن. . . ڕەخنەی زۆرتر بە عەقیدەی من ئەوەیە کە کۆمەڵە لە نێو ئەوانەدا کاری نەکردووە. سەرەڕای ئەوە کە ڕاستە لە ناو بازاڕیدا کاری نەکردووە.

کاک فوئاد: من لێرەدا تەجرەبەیەکی پچووکی مەریوان ئەگێڕمەوە. کرێکاران لەوێیش دیارە لەگەڵ بێکاری بەرەوڕوو بوون. زۆر ناڕەحەت بوون چەند جار خۆپیشاندانیان کرد کە بە ئیبتکاری خۆێشیان بوو. لەگەڵ چەند کەسێکیان نزیک بووینەوە؛ یەکەم موشکڵ ئەوە بوو هەر قسەیەکت دەکرد، کابرا وەزعی ئاوا بوو کە ئەسڵەن نانی نەبوو بیخوا. من بە چاوی خۆم ئەوەم دیوە؛ ئەیگوت بە زاتی خوا بەم چەقۆیە ئەچمە بەر نانەواخانە، هەر کەسێك نان بکڕێت ئەیکەم بەسکیدا! ئاخەر برسیمە، چۆن ئەو نان بستێنێ و من هیچم نەبێ! ئاوای لێهاتووە. زۆر ناڕەحەت بوون. لەوێدا دەهەزار تەبلێغی سیاسی بۆ بکەیت، نازانم ئەمە لە خومەینیە و ئەو قسانە، زۆر گوێ نادا. مەسەلەی ئەسڵی بۆ ئەو ئەوە بوو کە بە نەوعێ نانی شەوی ئامادە بکات. ئەوە قەدەمی ئەوەڵ بوو. کەوتینە فیکری ئەوە چیبکەین، چی نەکەین. کەوتینە شوێن کار بزانین لە کوێ ئەتوانین کار پەیدا کەین، شارەداری و چەند شیرکەتی ساختمانی و ئەمانە بوون بە هەر

حاڵ توانیمان چەند کار لە شارەداری بخەینە ڕێگا. وەلێ چارەی نەدەکرد. ئاخری هاتینە سەر ئەوە مەجبوورین سندووقێك بۆ کرێکاران دانێین. ئەو وەختە ئیتر باری سەدەقە و ئەوانە پەیدا ناکات. سندووقێکمان دانا بەو نەوعە کە قەرز بە سندووقەکە بدرێت و ئەو سندووقە قەرز بدا بە کرێکارەکان. ئەمە بەر لەوە بوو کە ئەم قەرزی دەوڵەتە بێتە بەرەوە و ئێمە تێکەوتین و خەریکی ئەو کارە بووین. مەکتەبی قورعان کە خەبەری زانی، خۆ دیارە پێگەی ئەوانیش دەوڵەمەندەکانە و دەرەبەگە، ئەوانیش تێکەوتن پووڵێکی یەکجار زۆرتر لە ئێمەیان کۆ کردەوە و دەستەیەک لە ئەوان و دەستەیک لە ئێمە لە هەر دوولا لە ناو کرێکارەکاندا خەریک بووین. پووڵێ زۆریان کۆکردەوە و چونکوو پووڵەکەیشیان زۆر بوو و لە سەر یەکیش ئایەتی قورئانیان ئەخوێندەوە زۆرینەی هەرەزۆری کارگەرەکانیان بە شوێن خوێاندا کێشا. بردنیان و لە مەکتەبی قورعان پووڵیان پێدان. ئێمە لە پەنای ئەو سندووق و ئەمانەدا بەردەوام خەریکی ئەو مەسەلە بووین کە ئەبێ یەکیەتی کرێکاران پێک بێنین. ئەوان تەواوی هەوڵیان ئەوە بوو نەیەڵن یەکیەتی کرێکاران دروست کەین هەر قەرزەکەیان کە دابوو وتبوویان بە شەرتی ئەوە یەکیەتی کرێکارانیش ئەبێ وابەستە بە مەکتەبی قورعان بێ.

هێندێک لە کوڕەکان لەو مەسەلەیە دڵسارد بوونەوە و حەتتا بە شۆخییەوە ئەیانگوت بابە پووڵت نەبێ کارت چون بۆ دەکرێ! بەڵام چەند کەسێکیان تێگەیشتووتر بوون ماهییەتی مەکتەبی قورعانیان دەناسی، لە واقیعدا مەکتەب بەگزادە بوو. ئێمە درێژەمان دا بە کارەکەو پووڵەکەمان هێنا. یەکەم پێشنیارمان ئەوە بوو وتمان ئێمە پووڵ نادەین ئەگەر ئەخرێتە سندووقێك کە هی خۆتانە و چوار پێنج نوێنەری کارگەر و بەننا پێکەوە هەڵبژێرین و ئەوان ئیدارەی کەن. با ئەو سندووقە درێژەدار بێت و مەوەقەت نەبێت. چونکوو کار کەمەو و کرێکار زۆرە ئەم یەکیەتی کرێکارانە بە نۆبە کرێکارەکان بنێتە سەر کار فشار بێنێت بۆ ئەو ئیدارانە کە کاریان هەیە وەک ئیدارەی ڕێگا و شارەداری و ئیدارەی ئاو کاریان پێبدەن. مەکتەبی قورعان ئەو کارەی کرد وەلێ زۆری نەخایاند وردە وردە ئێمە پەیگیری کارەکەمان کرد. سەرەڕای هەر موخالەفەتێك کە بوو یەکیەتی کرێکارانمان دامەرزاند. کرێکار هاتن و دەستیان کرد بە ناو نووسین و کارتیان وەرگرت. بۆ کارتەکە دوو دانە وێنەیان لێ وەرگرتن، یەکیان لای یەکیەتی کرێکاران ئەمایەوە دانەیەکیش بۆسەر کارتەکە. تەبلێغیان کردبوو کە ئەم وێنە لێتان ئەستێنن، دانەیەکی ئەنێرن بۆ رووسیا، ئەمانە کۆمونیستن! لە یەکیەتی کرێکاران دانیشتبووین چەند کەسێک هاتن ملێکیان کز ئەکرد و ئەیانگوت "بەخوا قوربان ئەو وێنانە بدەنەوە. . . ئێمە خێرا وتمان یەک وێنەمان گەرەکە، دووانمان گەرەک نییە. بیهێنە لە بەر چاوی خۆت ئەیدەین لە کارتەکە و بیخە باخەڵت!

ئێمە کەوتینە شوێن کار. مەوزووعێك هاتە پێش؛ ئیدارەی مالاڕیا بۆ سەمپاشی کەسانێکی ئەنارد بۆ دەرەوە. دیمان خۆیان لە ژێرەوە ١٤٠ نەفەر کارگەریان گەرەکە حەتتا کەوتوونەتە پووڵ ئەستاندن. یەکیەتی کرێکاران خەبەری زانی، چەند نەفەر لە کرێکار و بەننا باشەکانیان کەوتنە ڕێ و لەگەڵ چەند کەس چوون یەخەیان گرتن و خولاسە ئاژاوەیەکیان ساز کرد. ئەوانە کە هەڵیان بژاردبوو، پێانیان هەڵوەشاندنەوە. یەکەم جار بوو، ئیدارەی مالاڕیا ڕەسمەن نامەیەکی بۆ یەکیەتی کرێکاران نووسی. ئەوە ئەوەڵ جار بوو نامەی ڕەسمی لە تەرەف ئیدارەیەکەوە بۆ یەکیەتی کرێکاران دەنووسرا. واتە یەکیەتی کرێکارانی مەریوان بەڕەسمیەت ناسراوین. نووسیبوویان کە ١٤٠ نەفەر کارگەرمان بۆ دێهات گەرەکە، ئێوە تکایە ئەو ١٤٠ کەسەمان پێ بناسێنن. هەر وایشی لێهات. هەر بەهۆی ئەوەوە ئەو کرێکارانەیش کە بە بۆنەی وێنەوە ڕۆیشتبوون، هاتنەوە و دووبارە ناو نووسیان کرد. لە شارەداری کاری سەد نەفەر کرێکار هەبوو، وەلێ چونکوو بێکار زۆر بوون ئێمە زۆرمان بۆ شارەداری هێنا. لە واقیعدا بەزۆری خودی

کرێکارەکان چوارسەدیان چوونە سەر کار. ئەو یەکیەتی کرێکارانە نەزمێکی پێ دا. سێ ڕۆژ ٤٠٠ نەفەری ئەنارد لە ڕووی ناو و کارت و ئەوانەوە سێ ڕۆژ دوایی ئەوانەی بێکار ئەکرد ٤٠٠ کەسی تری ئەنارد. ئەوانە بووە هۆی ئەوە تا ئێستا بە دەور یەکیەتی کرێکارانی مەریواندا کۆبوونەتەوە. ئەگەر تۆ بڕۆیتە ناویان واقیعەن ئەتوانی بیانکێشی. تەحەسونێکیان لە فەرمانداری کرد جەلەسەیەک بوو لە ئەوکاتدا هەر ئەو یەکیەتی و جەمعیەتە، ئێمە لە جێگایەك دانیشتبووین چەند نەفەر لە کارگەرەکان هاتن وتیان برا مەترسن لەمانە، ئەمانە ئێژن کۆمونیست بێن بۆ ناومان ئەوە ئێمە تەحەسون دانیشتوین. ئەبێ حەتمەن بێن و دەعوتیان لە ئێمە ئەکرد. ئێمەیش چووین لە ناویاندا بووین و ئێستا وای لێهاتوە هەرچی ئەوان فیتنەگەریان کرد کارگەرەکان لە جەریان چەپ پشتیوانی ئەکەن. ڕێکخراوەی 'پێشگام'یش هەیە بۆ خۆی فەعالیەت ئەکا.

<u>لەسەر ڕێکخراوەی کۆمەڵە</u>

پرسیار: کاک فوئاد ئەکرێ بفەرمووی بۆچی کۆمەڵە بە نهێنی فەعالییەت دەکا؟
کاک فوئاد: پێدەکەنێ و ئەڵێ: نهێنی خۆشە کاکە! مەسەلەی نهێنی بوون لە واقیعدا هەڵ ئەگەڕێتەوە بۆ سەر دیدی کۆمەڵە بەرامبەر بە ڕەوتی ڕووداوەکان. ئێمە پێمانوایە هەر وەزعێک بێتە پێشەوە، واتە حەتتا ئەگەر دەوڵەتێکی زۆر لیبراڵتر لەمەیش بێتە سەر کار، بە باوەڕی ئێمە، سازمانێکی شۆڕشگێڕ ئەبێ حاڵەتی نهێنی بوونی خۆی بپارێزێت؛ چەند ڕووداوی تاریخی ئەوەی نیشانداوە کە ئاشکراکردنی گشت کارەکان [بەقازانج نییە]، چون سەرەنجام ئەم حاڵەتە ئارام و ڕێگاپێدراو و دیموکراتیکەی کە ئێستا لە کوردستاندا هەیە تێکدەچێت. جا ئەبێ ئینسان بچێتەوە بنج و بنەوانەکەی. ئێمە پێمانوایە [ئەم وەزعە] تێکدەچێ و هەروا نامێنێتەوە. نموونەی سادەیشی کاکە ئەوەیە کە مەسەلەن "چریکهای فدایی" و هەندێک لەو سازمانانەی دەرەوەی کوردستان کردیان و... عەلەنی بوونی بەعزێک لە کادرەکان یان گشت کادرەکان حەتمەن ئەو زەربە ئەوەشێنێ. هەڵبەت عەلەنی نەبوونیش زەربە ئەدات. عەلەنی نەبوون ئەبێتە هۆی ئەوە ئینسان بەعزە ئیمکاناتێکی عەلەنی لە دەستبدات. بە هەر حاڵ هەر سازمانێ ئێحتیاجی بەوە هەیە عەقیدە و بیروڕای خۆی تەبلیغ بکا و هێز کۆ بکاتەوە. کاتێك بە شێوەی عەلەنی فەعالییەت نەکرا حەتمەن تۆزێک ئەوە لە دەست ئەدا. وەلێ شێوەی ئاشکرایش مەخسووسەن بۆ شەرایەتی سەخت ئەو ئیمکانە ئەستێنێتەوە. ئێمە ڕاستییەکەی لە ئیستفادە کردن لە شێوەی کاری ئاشکرا تووشی هێندێک هەڵە بووین. واتە لە فرە ئیمکاناتی عەلەنی تر ئەمانتوانی ئیستفادەی زۆرتر بکەین، وەلێ حەقیقەتی هەندێ تووشی دوگم بووین لەو مەسەلەدا. ئەساسەن گەرەکمانە پێداچوونەوەیەک بکەین لە کاری مەخفیدا؛ ئەوە لایەکی، لایەکی تریشی بەشێک هەڵئەگەڕێتەوە بۆ بیروڕاکەمان. مەسەلەن سەیر کە لە شەڕی شاری سنەدا. لە شەڕی سنەدا ئێمەی کۆمەڵە بە خۆی و جەماعتی دۆست و نزیکەکانییەوە تا ئەو جێگایە توانی بەشداری کرد. وەلێ بە ناوی خۆیەوە نەبوو. هەر لە گەڵ 'جەمعیەت'دابوو. هیچ ئیسراریشی لەسەر ئەوە نەبوو. هەڵبەت ئەوە زەرەرێکی هەیە وەلێ یەک فایدەیشی هەیە کە ئامانجی حەرکەتە خەڵکیەکەیە. یا مەسەلەن یەکیەتی جووتیارانی مەریوان ئێمە هیچ هەوڵمان ئەوە نەبووە ئارمێکی پێدا بدەین کە ئەمە مەخسووسی کۆمەڵەیە. لەبەر ئەوە پێمانوایە حەرکەتە خەڵکیەکە موهیمە؛ مادام ئەوە پێکهاتووە خەڵک بۆ خۆی ئەزانێ کێیە بەکەڵکی دێت. حەتمەن ئەوە ئێنتخاب ئەکات. وەلێ ئەگەر ئەویشە زیاد لە حەد بێت زەرەر ئەدات. ئێژن ئەمە هەر دەنگی هەیە و ڕەنگی نیە! واتە

ئەکا بەوە کە بەین بەین ئێعلامیەیەک بڵاو بکاتەوە. کە ئەڵێن ئەوە دوو نەفەر و سێ نەفەریش ئەتوانن ئەو کارە بکەن و ئێعلامیە بدەن. هەرکەس چوار کتێبی خوێندبێتەوە ئەتوانێ ئێعلامیە بدا. بەهەر حاڵ بیروڕای ئێمە ئەوەیە وەزع بەم نەوعەیش بێت، ئەساسەن تەنها بەشێك لە هێزەکانی ئەتوانێ عەلەنی بێت. ئەویتری دیسان ئەبێ نهێنی بێت وەلێ تا ئێستا ئێمە پێمانوایە لەوەدا کە دێرتر لە بەعزێک ئیمکاناتی عەلەنی ئیستفادەمان کردوە، زەرەرمان کردووە.

پرسیار: کومەڵە بۆ سەبارەت بە بەعزە شتێک هێشتاکانێ هەڵوێستی نەگرتووە؟ مەسەلەن یادنامەیەک کە سەبارەت بە کاک خانە و کاک حەمە حوسەین بڵاوی کردەوە، بەعزە شتێکی تێدابوو پچووک بوون، بەڵام زۆر مەسایلی دیکە هەن. مەسەلەن عەقیدەی کۆمەڵە نیسبەت بە ئەحزاب و رێکخراوەکان، بە وڵاتانی دەرەوە، تەحلیل لە ئەوزاعی ئێران و کوردستان، رێنموونی بۆ داهاتووی وڵاتی کوردەواری و ئەوانە، زۆر مەسائیل هەن هێشتا کۆمەڵە لە کاتی خۆیدا هەڵوێستی نەگرتووە. . .

کاک فوئاد: کاکە ئێمە لێکدانەوەی خۆمان سەرەتا لە ساڵی ١٣٥٠ [١٩٧١] لە نامیلکەیەکدا بە ناوی " چرا پراکندەایم؟" [بۆ پرژو بڵاوین] کردووە. هەڵبەت زۆر کەم بڵاو بووەوە ئەوکاتە. ئەوکات بەو بیروڕاوە و لەبەر مەسائیل ئەمنیەتی، هیچ ناومان هەڵنەبژارد. لە واقیعدا هەر بێ ناو ئەو نامیلکەی"چرا پراکندەایم و چگونە متحد شویم؟"[بۆ پرژوبڵاوین و چۆن یەکبگرین؟] مان بڵاوکردەوە. تەقریبەن هەڵوێستی ئێمە لەوێ ڕۆشن بووە. بە کورتی بێژم؛ یەکێك سەبارەت بە وەزعی ئیقتسادی- ئیجتماعی ئێران بووە، باسی ئیسلاحات ئەرزی [ئیسلاح زراعی] کراوە، کە دەرەبەگایەتی ئەساسەن لە ناو نەچووە و کۆمەڵگای ئێران لە نەزەر ئێمەوە لەوکاتەدا نیمە موستەعمەرە[کۆلۆنیال] نیمە فێئودالە. هەڵبەت لێرەدا ئەوە بێژم ئەو هەڵوێستە لە گەڵ هی "سازمان انقلابی حزب تودە" تا ڕادەیەک فەرقی هەیە. واتە ئەچینە سەر بەرخورد بە ئەحزاب و گرووهی سیاسی لە ئاستی ئێراندا؛ حیزبی توودەمان بە حیزبی خائین و فرسەت تەڵەب ئەزانی. لەو کاتەدا کە تەقریبەن کەم کەسیان ئەیانزانی ئێمە ڕەوتی چریکیمان قبووڵ نەبوو. ئەمانگوت ماجەراجوویيە. شوورەویمان [سۆڤییەت] لە سەتحی دونیادا بە سوسیال ئەمپڕیالیسم دەزانی. ئەو کاتە تێزی سێ جیهان هێشتا نەبوو. من ئەو کاتە ئێژم؛ بۆ ڕێنوێنی هەر ئەوکاتە ئێمە ئەوەمان باسکردبوو کە بۆ کار لە ناو خەڵکدا باشترین ڕێگا بەشداریکردن لە کاری تەولیدی[بەرهەمهێنان] دایە. خولاسە ئەبێ بەرەو زەحمەتکێشان بچین. لە دوایدا ماوەیەك بیرمان لەوە کردەوە کە ئەو نامیلکە دیسانەوە بڵاو کەینەوە. وەلێ حەقیقەتی ئەوەیە ئێمە بڕێک ئینتقادمان لێی هەیە. هەڵبەت بڕێک دژایەتی دەروونی خودی کۆمەڵەیش، مەخسووسەن پێش ئەوانەیش، بوو بە هۆ کە ئەو کارە بکەوێتە دواوە. جگە لەوە، واتە جگە لەو کەموکووڕییە ناوخۆییە، مەسەلەیەکیتر هەبوو، ئەویش ئەهمییەتدان بەوەوی کە لەپێشدا بەهەر حاڵ تۆ پێگەیەکی خەڵکی پەیدا بکەیت. بەو دەلیلە حەقیقەتی ئەوەیە کە تا ئێستا چەند جار ئێمە بۆ خۆمان لەوکاتەوە کە ئێعلام مەوجوودیەت کرا، کەوتینە فیکر ئەوە کە ئەو هەڵوێستانە ڕابگەیەنین. چەند ئیشکاڵی هەبوو؛ یەکێك ئەوە گەرکمان بوو زۆر موفەسەڵ ئەو کارە بکەین، مەسەلەن حەتتا لەسەدەی نۆزدەوە بێن و لێکی بدەینەوە. ئەوەیش ئیحتیاجی بە تەحقیقی زۆرتر هەیە. بەتایبەت پێداچوونەوە و ئینتقاد لەو هەڵوێستانە کە لە ڕابردوودا بوومان، بەشێکی ئامادە کراوە. وەلێ ئەوانە کە خۆیان مەسئوول بوون ئەو کارە بکەن، بە نەوعێك لە ژێر کارەکە دەرچوون! مەسەلەن نەک ئەوە بێژن نەیانەوێت ئەو کارە بکەن. بەڵکوو فرەتر مەسەلەن بە کارێکی عەمەڵییەوە خەریك دەبوون. کە ئیتر واقیعەن نەیاندەپەرژا بەو کارەی ترەوە. ئەوە بەگشتی تاڕادەیەک زەرەری لە ئێمە داوە.

بەڵام من پێموایە تا ئەو جێگەی ئەو ڕەفێق گەلە بە کاری ناو خەڵکەوە سەریان قاڵ بووە، واقیعەن زەرەریان نەکردوە. بە عەقیدەی من لە مەجموع دا نەفعیان کردوە. ڕاستە ئەوکارانە نەکراوە بەتایبەت ئەو بەشەی ڕاگەیاندنی هەڵوێستەکان، کە ئێستا فرەتر ڕەوتی ڕۆشەنفیکر بۆیان موهیمە، دەنا بەڕاستی لە ناو خەڵکدا ئەوندە مەترەح نییە. . . ئیعلامیە بۆ شتی موشەخەس و مەسائیلی دیاریکراوە. . . لەو زەمینەدا کەم و کورتیمان هەیە.

پرسیار: کاک فوئاد، مەگەر ئەوە نییە ئێوە مەسەلەن سەبارەت بە وەزعی کوردستان. . .

کاک فوئاد: شتێکم لە بیر چوو بێژم؛ ئێمە لەسەر مەسەلەی هەڵوێست و دید و ڕێنوێنی وئەوانە لە هەر کوێدا کە کارمان کردووە، ئەندامان بە جێگەی خۆی، هەڵبەت بە تەفاوەتگەلێکەوە لەگەڵ دۆستانێک کە لە نزیکەوە کارمان کردووە ئەو بیروڕایانە مەترەح بووە. لە سەر هەر مەسەلەیەک بەوردی باسکراوە و ڕێنوێنییەکەیشی کە ئەبێ چۆن بکەین. هەردووکی، هەم بیروڕاکەی مەترەح بووە، واتە تیئۆرییەکەی و هەم عەمەڵییەکەی. بەیەکەوە و موشتەرەک. هەم ڕاستەوخۆ کارەکە کراوە، شێوەی غەیرە موستەقیمیش کە هێشتا بە نووسراوە نەکراوە و بە دەستەوەیە و گەرەکمانە بەم زووانە ئەو کارە بکەین.

پرسیار: ئەوەی کە ئێوە ئەندامەکانی کۆمەڵەی شۆڕشگێڕ فەعالیەت لە نێو خەڵکدا دەکەن، ئەوانە فەقەت هەر بۆ ئەوەیە لە نێو خەڵکدا پێگە وەدەست بێنن. بەڵام خەبات مەسەلەن لە گەڵ حیزبی تودە، لە گەڵ حیزبی دیموکرات وئەوانە، ئەندامەکانی کۆمەڵە ئەو کارانە دەکەن؟ واتە لە جەرەیانی کاری خۆیان لە گەڵ خەڵکدا ئەوانە بە خەڵك بناسێنن، یا بە هەر نێوێکی دیکە شایەد بێ نێو یا بە نێوی خۆیان؟

کاک فوئاد: بەڵێ وادەکەین.

پرسیار: جا وەختێ ئەو کارە دەکەن بۆ لە سەر کاغەز وەدەری ناخەن؟

کاک فوئاد: وتم کە بەدەستەوەیە و خەریکین ئەیکەین. واتە لەوێشدا دیسان کۆتاییمان کردووە.

پرسیار: ئەساسنامە. . . . ؟[نابیسرێت]

کاک فوئاد: کاکە ئەساسنامەی هەر حیزب و تاقمێك چیە؟ واتە لە واقیعدا ئەکا بەو خەتە فیکری و عەقیدەییە کە ئەو شوێنێ ئەگرێت. واتە لە واقیعدا ئەساسنامە و مەرامنامە [پەیڕەو پڕۆگرام] ئەکا بە ستڕاتێژی و تاکتیکێک کە ئەو ڕێکخراوە ئەیگرێتە پێش. جا لە جوزئیاتەکەی کە چی ئەکات ئەبێتە بەرنامە. مەسەلەن بۆ مەرحەلەی فیعلی کوردەواری ئێمە وەزعە گشتییەکە ئاوا ئەبینین. بۆیە ئەبێ ئەم کارانە بکەین. من دیوومە مەسەلەن حیزب دیموکرات ئەساسنامەیەکی لەسەر مەسائیلی ئەینزیباتی جیایە. بەشێکی دێتە سەر کاری ڕێکخراوەیی، ئەوە بە جێگای خۆی. مەسەلەن شەرتی ئەندامەتی مەنزوورتان ئەوەیە ئیتر وانیە.

پرسیار: . . . . ؟[نابیسرێت]

کاک فوئاد: هی ئەساسنامە؟ باشە مەسەلەن بۆ نموونە یەکێکی ئەوەیە شەرتی ئەندامەتی چییە؟ وانییە؟ ئێمە ئەوەمان هەیە بە شێوەی پێوانەگەلێک، بۆ نموونە هەر لە ئەندامەتیدا بێجگە لە باری بیروباوەڕەوە، واتە لە باری ئیدئۆلۆژیەوە، ئەبێ ئێمە لە باری سیاسی و شێوەی کارەوە وەکوو یەک کار بکەین. پێوانەکان مەسەلەن لە باری چینایەتیشەوە ئیتر بۆمان فەرق ئەکا. دێتە سەر ئەو برادەرە کە لە گەڵیدا کار دەکەین؛ کرێکارە، جووتیارە یان خوێندەوارە. پێوانەکە بۆ خوێندەوار بڕێک قورس و قایمترە؛ بۆ ئەوانی تر سووکترە. یەکێکی تری ئەوەیە کە حیرفەیی [پڕۆفێشناڵ] لە خزمەت ڕێکخراوەدا بێت. بیروڕای ڕێکخراوە قەبووڵ بکات و لە یەکێك لە بەشەکاندا مەسئوولییەت قبووڵ بکات. دەبێ یارمەتی مادی و مەعنەوی بدات و مەخسووسەن بە شێوەی حیرفەیی لە خزمەت تەشکیلاتدا بێت. ئەوەش شێوەگەلی موختەلیفی هەیە. مومکینە

وەکوو کرێکارێك لە کارخانەیەکدا لازم بێت کار بکات. یان وەک فەلایەک لە دێهاتێکدا یان وەکوو پێشمەرگەیەک بێت. یان بە شیوەی کەسێکی حیرفەیی سیاسی. واتە فەقەت خەریکی خەبات بێت و ئیتر هیچ قەید و بەندی ژیانی خسووسی نەبێت.

پرسیار: باشە ئەوانە قبووڵ وەلێ . . . بە فەرز مەسئوولییەتی سازمانی . . .؟

کاک فوئاد: کاکە لەوەدا حەقت هەیە و ڕاست ئەکەی. مەخسووسەن بۆ تەواوی ڕەوشەنفیکران ئێمە ئەزانین ئەو مەسەلە مەترەحە و بەگشتی لەو بابەتەوە کەمکاری لە لایەن ئێمەوە بووە. جا من لێرەدا نموونەیەک ئەگێڕمەوە، کە بۆچی بڕێک ئینحرافاتی دوگم کە واقیعەن ئێمە بوومانە. . هیشتا . . . [نابیسرێت!] نەبووە کە ئەوەی پێ ڕاگەیەنم بەڵکوو فرەتر ئەوەم بۆ مەترەح بووە کە لە جەرەیانی کاری موشتەرەک و خەباتی موشتەرەکدا وەها یەکبگرین کە لەوەدوا ئەوەندە نزیک بین کە . . . تێیدا دیار نەبوو. . . [نابیسرێت!] مەسەلەن بەعزێک لە برادەران بنکەیان داناوە لەم جەرەیانەدا لەوەدوا لە مەریوانیش هەر بەو نەوعە لە سنەیش هەڵبەت دیسان ڕەفیقی عەلەنی و ئاشکرامان هەیە.

پرسیار: لە مەورید تێزی سێ جیهاندا ئەڵێن چی؟

کاک فوئاد: کاکە تێزی سێ جیهانمان قبووڵ نییە. بە تێزێکی ئیرتجاعی ئەزانین.

کاک عەبە دەپرسێت : کاک فوئاد سەرەڕای ئەوشتانەی کە بۆ خۆت کوتت . . . تا وەختێک تۆ بە کاری موستەقیم ئەهمیەت دەدەی، لە گەڵ دوو سێ یان دە برادەر موستقیمەن خەریکی و بەردەوام پێکەوە لە شاخ و کێو و دەچنە دێهات پێکەوە کاری موستەقیم دەکەن، بۆ ئەوەی کە ئەخلاقتان چۆنە و ڕەفتارتان چۆنە لەگەڵ خەڵکی... وانییە! بەڵام ئێمە ئەزانین زەرفییەتی بەشەر مەحدوودە، ئیدی ناتوانین موستەقیم لە گەڵ دە هەزار نەفەر مەربوت بێت و ئەخلاقی هەر هەموویشیان بناسین. دەی جا وەختێک تۆ بە کاری غەیرە موستەقیم ئەهمیەتت نەدا، ئەمن ئەو نەتیجە دەگرم کە لێرە ئەو سازمانە هێشتا ئامادەگی ئەوەی نییە لانیکەم لە عەمەلدا کە بیهەوێت توودەی خەڵک جەلب بکا. چونکە ئەگەر هەر لەو مەوریدەوە کە تۆ بتەوێ خەڵک واتە پێنج نەفەر و دە نەفەر نا، ئەگەر بتەوێت هەزار نەفەر جەلب کەی مەلزوومی کاری غەیرە موستەقیمە. چون هەزار نەفەر بە کاری موستەقیم جەلب نابێ، هەر پێنج نەفەر جەلب ئەبێ.

کاک فوئاد: بڕێکی وایە و بڕێکیشی وانییە. هەڵبەت تەوزیحێک بدەم لە مەسەلەی ئەندام گیریدا. ئێمە پێشتر یەکجار دوگم و سەختگیر بووین. بۆ نموونە من ئەتوانم میسالی ئەوە بێنمەوە برادەرمان بووە و هەیشە کە شەش ساڵ، حەفت ساڵە لە گەڵ ئێمەدا کار ئەکا دوو سێ ساڵی ئەسڵەن کاری تەولیدی [بەرهەمهێنان] کردوە، وەلێ دوگمێکی عەجیب بووە کە ئەو کەسە هێشتا نەکراوە بە ئەندام. بە عەقیدەی من ئەوە کامڵەن لە سەر ئەو کەسانە بێ ئینسافی کراوە. زۆر سەختگیری لەو مەسەلەدا کراوە و حەتمەن ئەبێ کەسەکە زۆر تاقی بکرێتەوە تا ببێت بە ئەندام. لە حاڵێکدا بەکردەوە بە جورئەت ئەتوانم بێژم بووە لەو نەوعە کەسانە کە لە ئەندامەکان باشتر بوون! لەو مەسەلەی کاری غەیرە موستەقیمەدا کە کاک عەبدوڵڵا وتی، ئینعکاسی پەیدا کردوە، واتە فرەتر بەهۆی ئەو سەختگیریە و بەس و نەوعێک حاڵەتی دوگم کە هاتووەتە بەرەوە کە ئەبێ کەسەکە زۆر قورس و قایم و مەحکەم و پاڵێوراو بێت هەتا ببێتە ئەندام.

کاک عەبدوڵڵا: بە عەقیدەی من نەتیجەکەی هەر ئەوەیە و هەتا وابێت ناتوانێ کاری تودەیی بکا.

کاک فوئاد: مادام دوگم بێ بەڵێ، بڕێکی هەڵئەگەڕێتەوە بۆ ئەو لایەنە دوگمە تێیدایە کە حەتمەن لە گەڵ شتێکدا بەرەوڕوو بێت کە ئیتمینانی پێی بێت. یان ئەوەی فرەتر و زیادە لە حەد ئەهمییەتدان بە کەیفییەت[چۆنایەتی].

پرسیار: کاک فوئاد سوئالەکەم ئەوەیە، کاری غەیرە موستەقیم لە نێو خەڵکدا بە وەسیلەی ئەو ئەندامانە کە هەتانە دەکرێت بە بڵاوکردنەوە، بە هەزار و یەک شتی دیکە. مەسەلە ئەوەیە بیر و ڕای سازمان دەربڕین. سەبارەت بە هەر شتێکی بچووک و گەورە. شایەد سازمان زۆر پێشکەوتوو بێت، شایەد زۆر دواکەوتوو بێت. هەڵبەت بۆ میسال ئەڵێم نەک هەر کۆمەڵە، هەر تاقمێکی سیاسی کە بتوانن لە عەمەلدا لە نێو خەڵکدا نفووز بکا و خەڵک بۆ لای بچن، بەڵام مەعلووم نەبێ تێئۆریەکەی واتە بیروباوەڕەکەی، . . . دەڕوات یان نا؟ ئەوە زۆر موهیمە. . . کاری عەمەلی کوتت پێی لەسەر دادەگری بۆ نێو خەڵکی زەحمەتکێش لە وڵاتی کوردەواری. . . لە گەڵ ئەوانیش تەنها کاری عەمەلی پێویست نییە، کاری غەیرە موستەقیم ئەتوانێ موئەسیر بێت، کاری تەبلێغی ئاوانە زۆر موهیمەن. ئەمن نازانم کۆمەڵە پێی لەسەر داگرتووە . . ؟

کاک فوئاد: کاکە گیان لە ئەوەڵەوە وتم ئەو تەبلیغات غەیرە موستەقیمە چی ئەدات مەسەلەن فەرز کە . . . [جواب دانەوەکەی کاک فوئاد دەبڕن و پرسیاری تر دەپرسن بەڵام نابیسرێت]

کاک فوئاد: ئەوە وایە و لە ناو ئێمەدامەترەح بووە و کامڵەن ئەوە لازمە. مەسەلەن هەر ئەو ئۆرگانە؛ بەڵام هێشتا نەکراوە و موهیمترین لاوازی ئێمە هەر لەو مەوریدەدا بووە و بۆ ئێمە تەقریبەن ئێستا ئەتوانم بێژم بووەتە مەسەلەیەکی مەرکەزی کە ئەبێ حەللی بکەین. هیوادارم بەزوویی بتوانین حەلی کەین. بەڵێ هەڵوێستگەلێک ڕادەگەیەنێت و ئەو وەختە بۆ هەر مەسەلەیەکیش کە دێتە پێش، هەڵوێست ئەگرێت.

پرسیار: . . . . ؟[نابیسرێت]

کاک فوئاد: قەبووڵم کرد، عەین قسەی ئەو برادەرە بوو. ئیتر کەم و کووڕی کاری ئێمە بووە. لەو مەسەلەی تەبلیغ غەیرە موستەقیمەدا موهیمترینی هەر هەڵوێست ڕانەگەیاندنەیە، نەبوونی ئەو ئۆرگانەیە کە کاری غەیرە موستەقیم بکات. ئەونەی من تێگەیشتووم کاری غەیرە موستەقیم دوو نەوعە؛ یەکێک ئەوە مەسەلەن کە لە مەریوان ماوەیەک کارم کردووە ئەو شێوە کار و بەرنامە و ئەوانمە پێش بردووە بە بێ ئەوەی ئەسڵەن بێژم من کۆمەڵەم. کە بۆ ماوەیەک تەبعەن لازم بووە مادام عەقیدەم بە کاری مەخفی هەیە ئەوە شێوەیەکە، یەکێک شێوەی هەر ئەوە نەشرییە کە خۆی سازماندەرە[ڕێکخەرە]. ئێمەیش بەشی ئەوەڵیمان کردووە، وەلێ کاری نەشرییەیەکی غەیری ئێعلامی نەبووە و ئەوە کەمایەتی کاری ئێمە بووەو واقیعەتیش زیانی پێگەیاندووین.

پرسیار: ئەوەتان لە مێژە قەبووڵ کردووە کە زیانی پێگەیاندوون، واتە کۆمەڵەی شۆڕشگێر لە نێو خۆیدا ئەوەی قەبووڵ کردووە؟

کاک فوئاد: بەڵی وایە.

پرسیار: ئەی بۆ هیچ هەنگاوێکی بۆ هەڵ نەهێناوەتەوە، واتە ئینتقاد لە خۆی بکات و هەنگاوی بۆ هەڵهێنێ!

کاک فوئاد: لە مێژە، مەسەلەن ئاخر چلۆنە.

پرسیار: تازەگی ئەوەتان زانیوە یان مەسەلەن ماوەیەکی زۆرە کە بەوە گەیشتوون سەبارەت بەوەی کە ئیشتبا بووە؟

کاک فوئاد: یەکە یەکەی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە ئێمە ئەسڵەن ئێعلام مەوجوودییەتمان نەکردبوو. ئەوکاتە ئەسڵەن مەسەلەمان بۆ مەترەح نەبوو لە دەورەی شا. ئەو مەسەلەیەش هەڵئەگەڕێتەوە مەخسووسەن با لێرەدا بڕێک تەوزێح بدەم. ئەوەڵەن هەر سازمان و حیزب و

دەستەیەک بەرهەمی کۆمەڵگایە و ناتوانێ شتێکی مافەوقی ئەو کۆمەڵگایە بێت. خاس بێ و خراپ بێ هەر لە ناو ئەو کۆمەڵگایەدا پەروەردە ئەبێ. ڕێکخراوەی ئێمەیش هەر بەو نەوعە شتێکی عەجایب و غەرایب نیە. حەقیقەتی ئەوەیە کە مەخسووسەن بە ڕابردووی دوو سێ ساڵ لەمەوبەریەوە ڕێکخراوەی ئێمە تووشی ناکۆکییەکی ناوخۆیی بوو. واتە ئەسڵی کارەکان دێنە سەر ئەوە کە لە واقیعدا لە ڕەوتی خەباتی خۆیدا دەورەی ڕکوود [وەستان] و هەڵوەشانەوەی بۆ هاتە پێشەوە کە ئەویش بریتی بوو لە زەربە گەلێک کە هەم لە تەرەف دوژمنەوە و هەم لە ناو خۆیدا لێمان کەوت و بووە هۆی ئەوە کە داڕمانێک لە کارەکەیدا هاتە پێشەوە. بەو شێوە کار لە ناو ڕەوشەنفیکردا گەیشتبووە لانیکەمی خۆی. شیعاری ئەوەی کە ئەبێ بڕۆین حیرفەیی لە ناو خەڵکدا بین باسکرا، وەلێ ماوەیەکی زۆر ئەو کارە نەدەکرا. ڕۆژ بە ڕۆژ دواخرا، بەڵام نەدەکرا و لە واقیعدا عەمەلەن و مەخسووسەن لە ئاستی رەهبەریدا بوو؛ ئینحرافی ڕەهبەری لەوەدا بوو کە شیعارەکەی ئەدا، ئەفرادی سادە کارەکەیان ئەکرد. خۆیان نەیاندەکرد. ئەوە بووە هۆی داڕمانێک کە لە ناوخۆی ڕێکخراوەکەدا هاتبووە پێش. حەتتا لە باری فەعالییەتی تەبلیغاتی، سیاسی و خەباتی ناوخۆیشەوە تووشی داڕمان ببوو. داڕمان بە نەوعێک کە بەعزێک لە کەسانی ڕەهبەری ئەسڵەن لە باری عەمەلیەوە کاری سیاسی نابووە کەنارەوە. ئەو پەڕەکەی قسەی ئەکرد. ئەو داڕمانە لە دوای ماوەیەک سەرەنجام بوو بە خەباتی ناوخۆیی و دەبوو ئەو ڕێبازەی بگۆڕیایە.
ئەگەرچی پێش ئەوە مەسەلەی زەحمەتکێش باسکرابوو - مەخسووسەن لە دەورەی شادا –کە ئەبێ بڕۆینە ناویان و لێبڕاو بین.
ئەسڵەن لەباری چینایەتییەوە شوێن گۆڕین بکەین. لە باری عەمەلیەوە سەرەنجام کاک حەمە حوسەین لێ بڕیا و ئەو کارەی کرد و کەسانێکیتریش هەر بەو نەوعە. ئێمە هاتبووینە سەر ئەوە (هەڵبەت لەو کاتەدا من لە زیندان بووم) و بەو نەتیجە ئەگەن برادەران کە بەر لەوەی مەسەلەی نەشرییە و نازانم فلانە شت موهیم بێت، ئەوەیە کە ئەساسەن کەسەکان پەروەردە بن، بە کۆمەکی کارکردن لە ناو زەحمەتکێشاندا. دواتریش کە من لە زیندان هاتمە دەرەوە، عەینەن ئێمە بەو نەتیجە گەیشتین. بە سەرنجدان بەو ئینحرافاتە کە هەبووە، ئەگەر ئێمە لە پێشدا بە خەبات لە ناو خەڵکدا خۆمان ئیسلاح نەکەین، هیچ کارێکیتر فایدەی نییە. خودی ئەو مەسەلە بوو بە بەرنامە بۆ ئێمە کە ئەساسەن هەموومان لە ئاستی جیاوازدا ئەهمیەت فرە بەو کارە عەمەلیە بدەین. عیللەتی ئەسڵی ئەوە کە هەر کامێك لەو کارانە کەوتە دواوە، مەسەلەی ئۆرگان، مەسەلەی ڕاگەیاندنی هەڵوێستمان، ئەساسەن ئەگەڕێتەوە سەر ئەو مەسەلە کە ئێمە خەیاڵمان هەیە خودی ئەوانە موفەسەڵ باسی بکەین. واتە ئینحرافەکان چین و لە چیدا بوون. هەڵبەت بە موختەسەری لە یادنامەی ئەو ڕەفێقانەدا باسکرابوو؛ ئەو مەسەلەی لادانی ڕاست نیسبەت بە ژیانی خوسووسی و نازانم. . . ئەگەر خوێندبێتانەوە، کە موفەسەڵتری ئەوانە مەترەح ئەبێت و جەوهەری ئەسڵی مەسەلەکە بۆ ئەوە ئەگەڕێتەوە، بەڵام تەنها ئەوە نەبوو.
ڕووداوەکانی ئێران و کوردستان بە گشتی ئەوەندە بەرین و گەورە بوو، ئەوەندە کار و ئیمکانات فرە بوو، لانیکەم بە نیسبەتی ڕێکخراوەی ئێمەوە کە کەمبوودی عومدە ژمارەی کەمی کادر بوو. مەخسووسەن کادرێك کە تەجرەبەی بێت. ئێستا من میسالێک دێنمەوە؛ هەر لە مەریوان، ژمارەیەک بووین هاین لە ناو ئەو جەماعەتەدا بە شەودا ئەڕۆینە دێ لە مزگەوتدا قسە ئەکەین. هەمانە لێبوردووە، بەشێوەی حیرفەیی کەوتووەتە شوێن کارەکە. وەلێ ئەوەندە لە ناو خەڵکدا نەبووە کە بتوانێ بە زمانی ئەوان قسەی سادە بکا یان بتوانێ ڕێکخستن لە ناو خەڵکدا بکات. ئێمە لەگەڵ موشکلێکی گەورەی ئابەو نەوعە بەرەوڕوو بووین. کەسانێ کە بتوانن لە حاڵێکدا کە ئیمکاناتی کار یەکجار بڵاوە و بەو شێوەی کارکردنەوە کە ئێمە هەمانە، بەو دوگم بوونەیشەوە

كە ئیشارەم پێ کرد، سەختگیری لە سەر کەسەکان بووە هۆی ئەوە. مەجمووعەی ئەو کارانە، مەخسووسەن هەڵوێست گرتن و نەشرییە و ئەوانە کەوتە دواوە. واتە ڕیشەی ئەسڵی مەسەلەکە لە واقیعدا لە ئینحرافی ناوخۆوە سەرچاوە ئەگرێت. کە من پێموایە سەرجەم تا ئێستا بە باری باشدا چووەتە پێشەوە. نموونەی موشەخەسی ڕەفێق گەلێ کە تووشی ئەو ئینحرافە شەدیدە بوون، تووشی وەستان و دارمان بوون، بە عەقیدەی من، بە هیمەتی ئەو چوونە ناو خەڵکە، تەواو ژیاونەتەوە و لە دۆخی ئێستادا لە دیدی منەوە ئەسڵەن وەزعێکی تەواو شۆڕشگێڕانەیان پەیدا کردووە. جا وەختێک لەو دارمانەوە دەورەی گەشەکردن پەیدا بووە، ئەو وەختە کار دووبارە ئەکەوێتە سەر دەور و خودبە خود ئەوانیتر ئەتوانن ڕێک و پێک بن.
من بۆ نموونە لە مەوریدی شەخسی خۆمدا ئێژم وەختێک لە زیندان هاتمە دەرەوە بەرنامەم ئەوە بوو (هەڵبەت هێشتا بە قەولی عێراقی تەقینەوەکانی ئێران وانەبوو)، وەلێ عەقیدەی شەخسی و بەرنامەم ئەوە بوو بێمە دەرەوە، ئەو پەڕەکەی چەند ڕۆژێك ئەبەم و دوایە ئەڕۆم. ڕۆیشتن بۆ ناو خەڵك؛ وەکوو زەحمەتکێشی و بمێنمەوە، واتە ئەو کارەی کە کاک حەمە حوسەین و برادرانیتر کردیان. بەڵام لە موقابیڵ ئەو وەزعەدا دیتم وەزعێکی تازە هاتووەتە پێش، ئیمکاناتێکی تر هاتووەتە پێش، (ئەوە تەنیا لە مەورید من دا نەبوو لە مەورید فرە لە ڕەفێقەکاندا وابوو) من بە دەلیلی مەسایلی شەخسی مەخسووسەن لە زینداندا ئەوەم بۆ مەترەح بوو ئەبێ بڕۆمە ناو جەرگەی ژیانی زەحمەتکێشانەوە. گەرەکمە ئەو کارە بکەم، وەلێ زەروورەتی ڕێکخراوەیی شتێکی تر بە من ئەسەلمێنێ. ئەوەتا کەم تا فرە من پێموایە بۆ زۆربەی ڕەفێقەکانمان مەسەلە ئاوەها مەترەح بوو کە ئەبێ بۆ خەبات لە گەڵ ئەو ئینحرافاتەدا کە لەمەو پێش بووە دانە دانە ئەبێ بڕۆن بەرەو خەڵک و خەریکی ئەو فەعالییەتە عەمەڵییە بن. ئەوە لایەنی موسبەتە [ئەرێنی] کە لە لایەنی مەنفی[نەرێنی]یەوە سەر چاوەی گرتووە. واتە لە واقیعدا ئەو کەمایەسییە کە ئێستا ئێمە هەمانە گورزی ئەو دەورەیە کە دەیخوێن، ئەو دەورەی دارمانە. وەلێ سەرجەم پێموایە بڕێک ژیاوەتەوە و ڕێک و پێکتر بووە و ئەو هەڵوێست ڕاگەیاندن و ئەوانیشە ئەدەن بەدەستەوە. بەڵکوو بتوانین بە زوویی ئەوانە بکەین.

<u>پرسی 'وەحدەت' لەگەڵ هێزە چەپەکان</u>

پرسیار: ڕێکخراوەکەتان بۆ ناوچەی کوردستان تایبەت دەکا، یان لە شوێنی دیش. ئەگەر لەو ناوچەیدا تایبەت دەکا، کۆمەڵە دەبێ بۆ خۆی تەشکیلی بدا دەنا لە گەڵ ڕێکخراوەکانی دیکە بە دەبێ وەحدەت بکا. . . ؟

کاک فوئاد: کاکە ئێمە ڕەفێقی وامان هەیە کە لە کوردستان کار دەکات. لە نەزەر بیروباوەڕەوە عەقیدەمان بەوەیە کە نە تەنیا لە کوردستان و مەخسووسەن لە ڕابیتە لە گەڵ چینی کرێکاردا ئەبێ کار بکەین، ڕاستەوخۆیش کار بکەین، بەڵکوو واقعییەت ئەوەیە زۆربەی هێزی ئێمە لە کوردستان فەعالییەت ئەکا.

پرسیار: . . . وەحدەت؟

کاک فوئاد: بۆ وەحدەت لە گەڵ سازمانەکانی تر من نموونە بێرمەوە؛ ئەوە گشتمان ئەزانین کە ١٢دانە سازمان وگرووپ بە ناوی کۆنفرانسی وەحدت لە تاران دانیشتوون و کۆبوونەتەوە. ئەمانە ئەو چەشنە وەحدەتە لە نەزر ئێمەوە وەحدەتێکی ئوسووڵی ناتوانێ ببێت. بەڵام وەحدەتە لە بانەوە و مەخسووسەن وەحدەتە لە سەر بیروڕا، نەک کردەوە. هەڵبەت بەداخەوە تا ئەو جێگا من بیستبێتم ئەو کۆنفرانسی وەحدەتیشە بڕێکی زۆری فرەتر سەبارەت بە خارج لە ئێرانە. مەسەلەن تێئۆری سێ جیهان و سوسیال ئەمپریالیسم وفلان و بە هەمان، ئەوانە هەر کامێکی مەسەلەیەکن،

لە حاڵێکدا مەسەلەی وەحدەت بە عەقیدەی من ئەساسەن ئەبێ لە سەر مەسایلی موشەخەسی شۆڕش لە ئێران بێت. تا ئەو جێگایە بە مەسایلی ئیدئۆلۆژی مەربووتە ئەگەر لە سەر شتی موشەخەسی شۆڕشی ئێران یەکدەنگی بوو، حەتمەن لە سەر مەسایلی خاریجیەکەیشی تەوافق سادەترە. لە یەک کەلامدا ئەو وەحدەتە ئابەو نەوعە کە لە بانەوەیە بە عەقیدەی من ناتوانێت پایدار بێ، ناتوانێ ئوسووڵی بێ. وەحدەتێکیشە لە پایەوە لە خوارەوە، واتە هەر دوو لا لە جەرگەی خەڵکدا فەعالییەت ئەکەن و لە ڕێگای ئەو فەعالییەتەوە بە یەک دەگەن. ئێمە دۆخی ئاوامان بۆ هاتووەتە پێشەوە. مەسەلەن ڕەفێقێکی ئێمە خەریکە لە ناو خەڵکدا فەعالییەت ئەکا. لەگەڵ سازمانێکی تر و کەسانی ئەواندا بە یەک گەیشتوون. لەوێدا هەر دوولا کە کاری یەکتر ئەبینن، کردەوەی یەک ئەبینن و ئەتوانن بە یەکەوە هاوکاری بکەن و لە ڕێگەی ئەوانەوە ئەکرێ بە عەقیدەی من وردە وردە زەمینەی وەحدەت فەراهەم بکرێت. زۆرتریش بەو چەشنە وەحدەتە عەقیدەمان هەیە نەک ئەوە کە ڕەهبەرانی دوولایەن و یان نوێنەری ئەوان دانیشن موزاکەراتێك بکەن و تەوافقنامە ئیمزا کەن و بێژن تێئوری سێ جیهانمان قەبوول نییە و سۆسیال ئەمپریالیسم دروست نییە و تەبەقەی کارگەر لە ئێران و حیزبی کۆمونیست و فلان و بەهەمان. ئەوە فرەتر وەحدەتێکی قسەیە و بەعەقیدەی ئێمە ئەو وەحدەتە ئەبێ ئاوا بڕواتە پێشەوە کە لە پایەوە، لە دەروونی خەباتی خەڵکییەوە ئەو سازمان و ڕێکخراوانە یەکبگرن کە تەبعەن مەسەلەیەک نییە زوو ئەنجام بدرێت. واتە فەرقی مەسەلەن سازمان پەیکار لە کوردستان ئەگەر فەعالییەت بکا لە سەر مەسایلی کوردستان، وەختێك ئێمە ئەتوانین وەحدەتی لە گەڵدا بکەین کە ئەو بۆ خۆی لە مەسایلی کوردستاندا پێگەیەکی ببێ و ئەسڵەن لە کوردستاندا پێگەی هەبێت، نەک ئەوە بەعزێک تەحقیقاتی سادەی کردبێت و ئێعلامیە یا نەشرییەی لە سەر کوردستان دابێت. . .

پرسیار: . . .

کاک فوئاد: نەخێر نە تەنیا ڕابیتەی نییە، بە شیدەتیش نێوانمان ناخۆشە.

پرسیار: لە ڕابردوودا چی؟

کاک فوئاد: لە ڕابردوویشدا ڕابیتەی موستەقیم ئەسڵەن نەبووە. واتە بڕێک پەیوەندی ئێمە و ئەوان ناڕاستەوخۆ لەم ئاخرەدا مەربووت بوو بە ئیرتیباتی ئێمە لە گەڵ کۆمەڵەی ئەو دیو و پەیوەندی ئەوان. وەلێ ئەسڵەن لە باری بیروڕا و کردەوە و ئەوانەوە یەک ناکەوین. مەخسووسەن لەو نەزەرەوە لە ئێمە نارەحەتن. لە دوای ڕووداوی سنە بوو یەکێك لەوان هاتبوو لە گەڵ برادەرێکی ئێمە تەماسی گرتبوو، یەکبگرن و فلان و بەهەمان و ئا لەم قسانە لە سەردەمی ڕیفراندومدا بوو. ئەویش نموونەیەکی سادەی هێنابووەوە؛ وتبووی ئێمە واین لە کوردستان، ئەم دەوڵەتە و ئەم ڕژیمە ئەوەی بە سەر هاوردین کە لە سنە بە سەری هاوردین. سیاسەتی ئێوەیش ئەبینین کە نیسبەت بە مافی خەڵکی کورد چییە! ئێمە چۆن ئەتوانین بە جمهوری ئیسلامی دەنگ بدەین لە حاڵێکدا ئێوە بوون بە ئایەتوڵڵا. لە سەر ئەوە ئێمە ناتوانین یەک کەوین. ئیتر مەسائیلی تری باس نەکردبوو. کە ئەوە ئەوان لە دیدی ئێمەوە نوکەری حەڵقە لە گوێی چینن. هەر چی لە چینەوە وتراوە ئەوە تیکرار و دووپات ئەکەنەوە. پیاو نۆکەری بکات هەر نۆکەری خەڵکەکەی خۆی بکات خاسترە!

پرسیار: لە ئاستی ئێرانێدا وەکوو کۆمەڵە سازمانی وا هەیە بە شێوی ئێوە کار بکا؟

کاک فوئاد: نازانم واتە ئاخر شێوەی چ جۆرێك ئێژی. ئەوە کە مەسەلەن بڕۆنە ناو کارخانە و ئەوانە؟

پرسیار: بڕۆنە ناو خەڵکی کرێکاری بکات.

کاک فوئاد: هەیە؛ من یەک دوو سازمانم بیستووە کە بەو نەوعە کار ئەکەن.

پرسیار: ڕابیتەتان هەیە؟
کاک فوئاد: لەگەڵ یەکێکیان ڕابیتەمان هەیە.
پرسیار: کێیە؟
کاک فوئاد: لازمە بێژم؟
پرسیار: ئەرێ!
کاک فوئاد: جا بۆ ئاخر؟
<u>سەبارەت بە حیزبی کۆمونیست</u>

پرسیار: نەزەرت سەبارەت بە حیزبێکی کوردستانی؟
کاک فوئاد: حیزبێکی کوردستانی حەقیقەتی ئەوەیە کە ئەو مەسەلە بە تەواوی لە ناو خۆماندا حەل نەبووە. حاڵی هەی؟ واتە دوو نەزەر لە ناو خۆماندا وجوودی هەیە. من بۆ خۆم (واتە لێرەدا عەقیدەی شەخسیم ئێژم برا) عەقیدەم ئەوەسە کە ئەساسەن ئەبێ حیزبی کۆمونیستی ئێران دابمەزرێت. بەڵام حەققی موسەللەمی خەڵکی کوردیشە کە حیزبی کۆمونیستی کوردستانی هەبێ. ئەوە ئاڵوگۆڕەکان و شەرایتی تاریخی دیاری دەکات کە حیزبی سەربەخۆی کۆمونیستی کوردستان دروست بکات یا نەیکات. کە وایە مەسەلەن ئەوە یەکێکە لەو مەوزووعانەی لە بەینماندا هەیە. ئەبێ ئێتر لە ناو خۆماندا بە نەوعێك حەل بکرێت.
پرسیار: ئەوە نەزەری خۆت بوو ، نەزری دیکە؟
کاک فوئاد: نەزەری تریش هەیە کە فەقەت موعتەقید بە حیزبی کۆمونیستی ئێرانە.
پرسیار: کاک فوئاد ئەندامانی کۆمەڵەی شۆرشگێر دەبێ هەر فەعالییەت و سازماندهی سیاسی شەڕ. . . وەکی دیکە دێتە پێش سازماندەهی سیاسی لە گەڵ نیزامی ... یان ئەوەی کە. . . ؟
کاک فوئاد: یەکێک بۆ نموونە ئەوەی یەکیەتی جووتیاران لە مەریوان، یەکێ لە مەنزورەکانیشی ئەوەیە ئەگەر شەڕ هاتە پێشەوە خەڵک ئامادەگیyان هەبێ. لە جێگایتریش بووە کە ئەو کاریانە کردووە.
پرسیار: مەقەڕێکی وا پێک هاتووە . . . کۆمەڵەی شۆرشگێر و ئەندامەکانی؟
کاک فوئاد: کاکە سەرەتا ئەوە بێژم ئێمە مەخسووسەن لە باری نیزامییەوە بۆ خۆمان تەجرەبەمان نییە. ئینسان وەختێ تەجرەبەی هەیە کە شەڕ بکات. ئەمە وەزعی ئێرانە و ئێمە هیچ کامێکمان لە ئورووپا و چینەوە نەهاتینەتەوە دەورەی تایبەتی پارتیزانی و ئەوانە ببینین. بە قەوڵی مەشهوور ئینسان ئەبێ شەڕ لە شەڕدا فێربێ. بۆ خۆمان ئەساسەن ئەو تەجرەبەمان نییە. وەلێ عەقیدەمان بووە مادام شەڕ بکەیت فێری ئەبی و تەڵەفاتێک ئەدەی. فێر ئەبیت شتێکی عەجایەب نییە. بڕێک تێئۆری خەباتی چینایەتی و جەنگ بزانی و عەمەلی پێ بکەی فێر ئەبی. وەلێ هەر هەوڵمان ئەوەیە کە زانست و موختەسەر تەجرەبەیەک خەریکین بە دەست بێنین. تا ئێستا تا ئەو جێگا خەبرم بێت لە دوو شوێن ئێمە شەڕمان تووش بووە: یەکێک لە تازە قەڵا و یەکێکیش لە مەریوان لە گەڵ دەرەبەگدا. تەجرەبەی ئەو شەڕانە تەبعەن لە ناو خەڵکدا دووبارە ئینسان بەکاری دەبات. ئا لەوە فێری شەڕ ئەبین. ئەگینا لە باری نیزامییەوە تەجرەبەیەکمان نییە.
پرسیار: بە نەزەری کۆمەڵەی شۆڕشگێڕ ئایا وڵاتی کوردەواری ئەسڵەن ئەو دەوڵەتە. . . بەو ڕادەیە دەگا مەسەلەن خەڵک دەس بدەنە چەک. یان دەوڵەت مەجبور دەبێ بە شێوەی نیزامی کوردستان سەرکوت بکات؟

کاک فوئاد: ئێمه پێمانوایه شەڕ حەتمییه. لە عەینی حاڵدا هەوڵ بدەین تا ئەو جێگای بکرێ شەڕ بخرێتە دواوە بە نەفعمانە. هەڵبەت ئا بەم ڕژیمەوە. ئیتر کوتوپڕ ڕووداوێکی تر بێتەپێش کە ئێمە نەتوانین پێش بینی بکەین، نازانم.

پرسیار: کۆمەڵەی شۆڕشگێڕ ئێستا سەبارەت بە تاکتیکی خۆی لەو مەرحەلەیەدا چ شیعارێکی قەبووڵە. هیچ لە سەر ئێعلامیەکانی نابینین. شیعار نانوسرێت دەلیلی چیە؟ لە نێو خۆیدا چ شتێکی قەبووڵ کردووە؟ مەسەلەن جمهووری دیموکراتی خەڵک یان حاکمییەتی خەڵک یا ئەوانە؟ کامیان؟

کاک فوئاد: من لە حاکمییەتی خەڵک تێ نەگەیشتووم. ئێمە جمهووری دیموکراتیکی میللیمان بە ڕەهبەری تەبەقەی کارگەر قەبووڵە.

پرسیار: کاک فوئاد لە مەورید ئەو شەڕەی ئامێد لە گەڵ ئاغاوات کە حیزبی دیموکرات کردوویەتی، ئایا نەدەکرا کۆمەڵەکانی دەور و بەری ئێرە و ئەو مەنتەقەیە بە یارمەتی یەکیەتی جووتیارانی مەنتەقە بیکردایە؟

کاک فوئاد: بە نەزەری من ئەگەر کۆمەڵەی ئێمە و کۆمەڵەکانیتر بەیەکەوە و گشتیان جورئەتیان بوایە، دەکرا. بەداخەوە لەوەدا کەم جورئەتی هەبوو. هەڵبەت حەقیقەتی مەخسووسەن لە مەورید کۆمەڵەی ئێمەدا بڕێک مەترسی دەخاڵەتی حیزبی دیموکرات هەبوو. مەترسی ئەوە لە گەڵ حیزبی دیموکرات تووشی شەڕ بین. وەلێ حیزبی دیموکرات دڵنیا بوو لەوە کە ئەگەر لە گەڵ دەرەبەگ شەڕ بکات ئێمە لەگەڵی شەڕ ناکەین. لە حاڵێکدا ئێمە دڵنیا نەبووین لەوە کە ئەگەر لەگەڵ دەرەبەگدا شەڕ بکەین مومکینە مەجبوور بین لە گەڵ حیزب دیموکرات شەڕ بکەین. هەر بەو دەلیلە بڕێک ئیحتیاتیان ئەکرد، سەبریان ئەکرد.

پرسیار: من شتێکم بیستووە گوایە سەید ڕەسوڵی بابی گەورە ئاغاواتی شکاکی تەهدید کردووە کە ئەگەر ئەو جووتبەندانە نەبەنەوە سەر جێگا و ڕێگای خۆیان و خەسارەتیان نەدەنێ ئەمن لە جیاتی ئەوەی لە گەڵ دەوڵەت بە شەڕ بێم لە گەڵ ئێوە بە شەڕ دێم. جا بە نەزەری من ئەگەر بکرێت، ئەگەر ئیمکانی هەیە مەسەلەن کۆمەڵەی شۆڕشگێڕ و کۆمەڵە و یەکیەتی جووتیاران ئەو کارە لە جیاتی سەید ڕەسوڵ بکەن باشترە.

کاک فوئاد: ئەگەر بتوانن سەربەخۆ بیکەن زۆر باشە بەڵام ئەوەی کە دیسان عەقیدەی شەخسیمە بە عەقیدەی من ئەگەر حیزبی دیموکرات بێەوێ لە گەڵ دەرەبەگدا شەڕ بکات ئەبێ بە هاوکاری بکرێ، بەڵام سەربەخۆ، بەو نەوعە کە تۆ هێزی سەربەخۆی خۆت بنێری ئەویش هێزی خۆی بنێرێ بۆ شەڕ، ئەوە لە مەجمووعدا بە نەفعی خەڵکە و بە زەرەری خەڵک نییە. دیارە حیزبی دیموکراتیش ویجهە پەیدا ئەکا، ئێعتبار پەیدا ئەکا. وەلێ واقعییەت ئەوەیە لە نێوان حیزبی دیموکرات و دەرەبەگدا، دەرەبەگ هێزی ئیرتیجاعییە؛ مادام ئەوان حازر بن، پێم دروستە کە لە گەڵیاندا بۆ ئەو کارە یەکبگرین. وەلێ ئەگەر بتوانی هێزێکی وات هەبێ سەربەخۆ بیکەیت تەبعەن زۆر باشترە.

پرسیار: ئێستا حیزبی دیموکرات بەو کارانەی خۆی کڕیوەتەوە. ئەو ئابڕووچوونەی کە بووە لێرە ئابڕۆی چووە یان لە جێی دیکە. مەقسوودم ئەوەیە مەسئوولەکەیان پێموایە . . . کۆمەڵەکانی ئێرە و یەکیەتی جووتیاران بڕێک ئاوا تەماشا دەکەی، تووشی نازانم بڵێم سەرلێشێواوی یا ترسەنۆکی بوون. مەسەلەن ئەوە لێرەدا لە شەڕی ئامێد ئیشتباهـ کرا. یان دوێنێکە ئەو خۆپیشاندانە بوو و دیسانەوە ئیشتباه کراوە؛ جورئەتی ئەوەمان نەبوو کە بڕێک ئیبتکار لە خۆمان نیشان بدەین. باشە با لێرەڕا . . . بڵێین لە خۆپیشاندانی حیزبی دیموکرات. . . [نابیسرێت]

کاک فوئاد: وایە ئەو ئیشتباهانە بووە. هەڵبەت مەخسووسەن بۆ خەبات لە گەڵ دەرەبەگدا حیزبی دیموکرات هەڵوێستی دیارە چۆنە. هەڵبەت گوایە بەر لە شەڕەکەیش لەگەڵ برادەرانی ئێمەدا تەماسیان گرتووە کە بەیەکەوە لە گەڵ دەرەبەگدا شەڕ بکەین. ئەمانیش پێیان وتوون کە ئێوە نییەت و دوژمنایەتیتان لە گەڵ دەرەبەگدا واقیعی نییە. ئەمە مەسەلەیەکی تایبەتە، وەلێ ئێمە لەگەڵ هەر هێزێك کە دژی دەرەبەگ و دژی ئەمپریالیسم بێ، حازرین، بەڵام سەربەخۆ نەک ئەوە کە لە ژێر پەرچەمی ئەواندا ئەو کارە بکەین. پێموایە لە شەڕی تازەقەڵایشدا هەر وابوو.

پرسیار: کاک فوئاد ئەتۆ لە قسەکانتدا وتت کە ئێمە شیعاری جمهوری دیموکراتیکی میللیمان بە ڕەهبەری تەبەقەی کرێکار قەبووڵە. تەبەقەی کرێکار لە کوردستاندا. . . تۆ لە قسەکانتدا وتت کە حیزبی کۆمونیستی کوردستانمان قەبووڵە.

کاک فوئاد: نەء! وتم ئەو مەسەلە بۆ خۆمان هێشتا ساخ نەبووەتەوە. بۆ شەخسی خۆم. وتم مومکینە ئەوە دروست بێت. بەستەگی بە ئاڵوگۆڕەکان و خەباتی تەبەقەی کرێکار لە ئێراندا هەیە. ئەگەر ئاڵوگۆڕەکان و خەباتی سەرانسەری لە ئێران ئەساسەن بەرەو وەحدەت بڕوا، پێویستە حیزبی کۆمونیستی ئێران هەبێ. وەلێ من مەسائیلی ترم لەبەرچاوە. مەسەلەن کۆمەڵەی ڕەنجدران لەودیو هەتا پارەکە ئەم کاتانە و حیزبی شیوعی عیراقی یان 'وحدت القاعده' هەر کامێکیان خۆیان بە کۆمونیست ئەزانن، وەلێ دوو ڕێبازی جیاوازیان نیسبەت بە حکوومەت هەیە. دەی چۆن مومکینە سازمانێک کە لە کوردستاندا خۆی بە نوێنەری تەبەقەی کرێکار ئەزانێ و ئەوانیش خۆیان بە نوێنەری تەبەقەی کرێکار ئەزانن و دوو ڕێبازی تەواو دژبەیەکیان هەیە، چۆن ئەتوانن ئەو دووانە بکەن بە یەکێك؟ ئەگەر ڕووداوی وا لە کوردستاندا بێتە پێشەوە هەر لەسەر ئەساس و ئوسووڵی مارکسیسم کە حەتتا میللەتێك حەقی هەیە جیابێتەوە، حەقیشی هەیە حیزبی سەربەخۆی هەبێ. وەلێ ئەگەر بار بەرەو وەحدەت بڕوا، تەبعەن مەجمووعەی ئاڵوگۆڕەکان ئەبێ بەیەکەوە بێت، واتە فرەتر خودی ئەو ئەسڵە مارکسیستییە تابیعی شەرایتەکەیە.

پرسیار: . . . مارکس باسی ئەوە ئەکا کە حیزبی تەبەقەی کرێکار لە دەوڵەتدا دەبێ یەک دانە بێت. ئێمە ناتوانین. . . شتێکی وا دەکرێ تەبەقەی کرێکار لە یەک بڵاو کەینەوە؟

کاک فوئاد: وەختێک میللەتێک... ئەوەڵەن نموونەی ئەو کارەمان لە ئیتحادی شوورەویدا [سۆڤییەت] هەبووە. حیزبی کۆمونیستی ئازەربایجانی شوورەوی نەک دەورەی خرووشچۆف و ئەوانە لە دەورەی ڕابوردوویشەوە هەبووە.

پرسیار: پێش ئەوەی دەوڵەتی تێزار بڕووخێت؟

کاک فوئاد: دوای ئەوەی دەوڵەتی تێزار ڕووخا.

پرسیار: دوای ئەوە دەوڵەت فەرق دەکا.

کاک فوئاد: نا، هەر دەورەی شوورەوی. پێش ئەوە خۆ مەترەح نییە.

پرسیار: . . . بۆ ڕووخاندنی ڕژیمی ئێستای ئێران بۆ تەبەقەی کرێکار وا باشتر نییە کە تەواوەتی کارگەرانی ئێران یەک بن.

کاک فوئاد: بەڵێ زۆر باشە. واتە ئەگەر هەلومەرج وابێ، تەبعەن . . وەزیفەی مارکسیستەکانی کوردە کە لەو جەهەتەوە بڕۆن. وەلێ ئەگەر ئاڵوگۆڕەکان وابوو کە مەسەلەن لە ئازەربایجانی ئێران یان لە فارسستان سازمان یا حیزبێکی وەها هەبێ کە لەو جەهەتەوە نەڕواتە پێشەوە، واتە نیسبەت بە مەسەلەی شۆڕشی ئێران سیاسەتێکی غەڵەتی هەبێ و بەرامبەر بە ئەمیتر یەک ناکەوێ، نابێت خۆی ببەسێتەوە بەوەوە. وەلێ ئەگەر لە مەجمووعدا بەرەو یەک ئەچن ئەبێ هەوڵ بدا، واتە سازمانێکی شۆڕشگێڕ لە کوردستان لە سەر شانیەتی کە عەمەڵەن لەوێوە بڕوا.

نەک تەنیا شیعارێک بدات، نازانم "مستحکم باد پیوند خلقها" [پتەو بێت پێوەندی گەلان!] و فلان و ئەمانە. بەڵکوو لە باری عەمەڵییەوە و ڕاستەوخۆ بۆ کارکردن لە ناو خودی تەبەقەی کرێکاردا ئەبێ ئەو کارە بکات. مەخسووسەن هەوڵ بدا کە ئیمکاناتی بەرەو ئەو جەهەتە بڕوا. بۆ نموونە سەبارەت بە ڕێکخراوی ئێمە، لە ناو کارگەرانی تورکدا فەعالییەت بکات کە نزیکیەتی. لە ناو کارگەرانی فارسدا فەعالییەت بکات و ئەگەر بتوانێت مەسەلەن لە ناو کارگەرانی عەرەبیشدا. . . وەلێ بارە عەمەڵییەکەی واقیعەن سادە نییە کە کادری کافی بۆ ئەو کارە پەیدا بکات.
مەسەلەن من نموونەیەکی پچووک دێنمەوە؛ بیستوومە گوایە کۆڕێکی کارگەری تورك حەز ئەکەن لە گەڵ ئێمەدا کار بکەن. دەی ئەوە تەواو تەنگ نەزەرییە ئەگەر لە گەڵ ئەوانەدا تۆ کار نەکەیت. تۆ بە پەیوەند لەگەڵ ئەو کارگەرانە وردە وردە . . . نە ئەوە بێت کە ڕەهبەری کارگەرانی تورک بگریتە ئەستۆ. وەلێ تۆ لە گەڵ بزووتنەوەکەدا پەیوەند پەیدا ئەکەی و لە ڕێگای ئەوانەوە لە گەڵ جەماوەری تەبەقەی کارگەری تورکدا پەیوەندی پەیدا دەکەیت. وەختێک تەشکیلات و تەنزیماتی خۆی پەیدا کرد بە ڕێکخستنەکەی . . . وەحدەتەکەت پێکدێت. ئەوە لایەنە عەمەڵییەکەی کە لەو جیهەتەوە بڕوێتە بەرەوە. وەلێ وا دایبنێ کە وای لێبێت نەزەراتی کارگەری مەسەلەن لە ئازەربایجان لە مەجمووعدا لەگەڵ بیر و ڕای ئەم ڕێکخراوە نەکەوێتە یەک. واتە لە سەر بڕێک مەسائیل نەکەوێتە یەك. مەسەلەن ئێستا نازانم چ مەسائیلێ بێتە پێشەوە، وەلێ لە داهاتوودا ئەوە شتێکی عەجایب و غەرایب نییە.
مەخسووسەن ئێمە تەجرەبەی تاریخی لەو مەسەلە لە نەزەر بگرین. مەگەر ڤییەتنام و کامبۆج ولائۆس جەبهەی واحید و موحکەمیان پێک نەهێنا؟ ماوەیەکی زۆر خەباتی موشتەرەکیان بەیەکەوە ئەکرد. ئەسڵەن تێکەڵ بوون و فەرماندەی موشتەرەکیان هەبوو. وەلێ دیمان دواتریش بەشەڕ هاتن! ئا لەو نەزەرەوە بەعەقیدەی من نابێ دوگم لەگەڵ مەسەلەکە بەرەوڕوو بین. هەروەها شوورەوی و چین بەینێکی زۆر بەیەکەوە بوون، دیمان لەوەدوا بەشەڕ هاتن. ئاڵبانی چی؟
پرسیار: کاک فوئاد کۆمەڵەی شۆڕشگێڕ لە گەڵ کۆمەڵەی ڕەنجدەران و ئەوان ڕابیتەیەکی هەیە؟
کاک فوئاد: بەڵێ هەیەتی!
پرسیار: کۆمەڵە لە گەڵ فەلەستین ڕابیتەی هەیە؟
کاک فوئاد: لەگەڵ فەلەستین نا.
پرسیار: لەگەڵ تورکیا چی؟
کاک فوئاد: لە تورکیاش چەند ڕێکخراوەیەک هەیە وەلێ هێشتا ئێمە تەماسێکی وامان لە گەڵیان نییە. موختەسەر ڕەوابیتێك هەبوو.
پرسیار: کاک فوئاد دەکرێ بڵێین کۆمەڵەی شۆڕشگێڕ لە ریزی جەرەیانی سێهەمی ئێراندایە؟
کاک فوئاد: باش نازانم جەرەیانی سێهەم. . . هەڵبەت لە زاهیردا بەو نەوعەیە.
پرسیار: لە باری ئیختلافاتی سازمانییەوە دەڵێم لە گەڵ ئەو گرووهانەی کە جەرەیانی سێهەمن، یان بە جەرەیانی سێهەم دەناسرێن؟
کاک فوئاد: کاکە لە سەر جەریانی سێهەم، من پێموانییە ئاوا بێ. پێموایە لە بڕێک مەسائیلدا ئیختلافمان هەیە، مەسائیلی ئێران نەک هی دەرەوەی ئێران؛ مەسەلەن چین و فلان و ئەوانە. یان مەسەلەن ئیختلاف لە سەر چریکەکان و حیزبی توودە و ئەوانە، نەک لە سەر مەسائیلی شۆڕشی ئیجتماعی و ئەوانە، پێموایە ئیختلافمان هەیە.
پرسیار: کاک فوئاد من لێرە نەبووم! لە باری نەشریاتیشەوە باست کردووە. لە سەر ئەوەی کە لەو لەحەزەوە کە سازمانی شۆڕشگێڕ تەشکیل بوو، هەر لەو دەمیڕا ڕێبازی تەشکیلاتی هەبوو یان...؟

کاک فوئاد: ڕێباز هەر لە ئەوەڵەوە ڕێکخستنی هەبوو؛ یانی لە ساڵی ١٣٤٨ [١٩٦٩] وە کە پێکهاتوە، ڕێکخستنی هەبووە. هەر ئەو کاتە ئێمە ڕێبازی چریکی و ئەوانمانە ڕەد کردەوە.
پرسیار: لە ساڵی ١٣٤٨ ەوە سازمان هەبوو؟
کاک فوئاد: لە ئەوەڵەوە بە غەڵەت بە خۆمان ئەگوت سازمان[ڕێکخراوە]، لە حاڵێکدا گرووهـ بووین. بەڵام لە ناو خۆدا بوو، شتێک نەبوو ڕایبگەیەنین. لە ناو خۆماندا ئەمانگوت سازمان.
پرسیار: . . . ئاشکرا بوون؟
کاک فوئاد: لە بەعزە جێگایەکدا بەڵێ. . . کە بنکە دانرا، بۆ گشت کەسێك ئاشکرایە. دیموکرات لەو مەوریدەدا ئەسڵەن چووە موزاکەرەی کردووە، لە گشت جێگایەک تەبعەن یان مەسەلەن لە مەریواندا ئیحتماڵەن ئێستا . . . .
پرسیار: کاک فوئاد لە قسەکانتدا فەرمووت ئەو تەجرەبەزۆر باش بوو کە ئێمە بە دەستمان هێنا. وتمان لە عەمەلدا هێزێکی چەکداری چکۆلە ئەگەر هەبێ لە بەرامبەر دەرەبەگدا ئەو وەختە لە عەمەلدا دەبینین کە خەڵک پشتیوانیمان لێدەکەن. وەلێ بۆ لەو تەجرەبەیە ئیستفادەیان. . . ؟
کاک فوئاد: حەقیقەتی من هێشتا ئیتلاعاتێکی دەقیقم نییە، چون نەبووم. من ئا لەم یەک دوو ڕۆژەدا لە مەریوان بووم بۆ خۆی . . . بەڵام خودی ئەو تەجرەبە بە عەقیدەی من لە مەسەلەی ئامێدیشدا سەحیحە. مەسەلەن ئێمە جەماعەتی مەریوان ئەو تەجرەبەمانە بۆ هاتە پێش.
سەرەتا ئەسڵەن بە عەقڵیشم نەدەگەیشت، تێدەگەی؟! پێموایە ئەو برادەرانە لەوێ عەینەن بەو تەجرەبە گەیشتوون. واتە هەر وەختێک زەمینەی ئیقتسادی و ئیجتماعییەکە بوو، زەمینەی سیاسی بوو، خەڵکەکە لە مەجمووعدا ئامادەگیان هەبوو، ئەگەر هێزێکی پێشڕەو کە ئیقدامێکی کرد بە شەرتێ تەشخیسی ئەو زەمینەیە بدا، ئەتوانێ موتمەئین بێ کە خەڵک پشتیوانی لێدەکا. تەنها تەشخیسەکەیشی کافی نییە، لەو جیهەتەوە ئەبێ جورئەتی بێت هەنگاو هەڵبگرێت. وەلێ مەخسووسەن لە مەوریدی ئەو مەنتەقەیەدا من پێموایە برادەرانی ئێمە برێک مەترسی حیزبی دیموکراتیان بووە، ئەگینا لە زووەوە ئەو بەرنامە بە دەستیانەوە بوو. مەترسی ئەوەیان بوو تووشی شەڕێك لە گەڵ حیزبی دیموکراتدا بن. ئەو شەڕە ئێستا زووە.
پرسیار: . . . لە شەڕ دا؟
کاک فوئاد: حەز ناکەین بەشەڕ بێین. مەگەر ئەوان شەڕمان پێ بفرۆشن. هەڵبەت کاکە یەک شت بڵێم، مەخسووسەن بۆ ئەم کۆمەڵانە؛ ئەوەی کە نەختێك لە ناو خەڵکدا دیومە برادەرانی ئێمە لە ناو خەڵکدا دیومانە - هەڵبەت بەقسە زۆر ئەوە ئێژین گشتمان - ئەفرادە سادەکەی حیزبی دیموکرات، پێشمەرگەی واقیعەن زۆری فەرقە لە گەڵ ڕەهبەریەکەیدا. ئینسان ئەو دووانە بە یەکەوە ئیشتبا نەکات. پێشمەرگەیەک کە لە ئامێد شەڕی کردووە یان لە جێگاکانیتر بە دڵ و گیان شەڕی دژی دەرەبەگ ئەکا، وەکوو ڕەهبەرەکەی نییە کە زەدو بەند لەگەڵ دەرەبەگ ئەکا و ئەبێ ڕێگا بۆ ئەوە بدۆزیتەوە، کە ئەو ژێر پایی خاڵی بێت. . .
ئەگەر پرسیارێکی دیکە لە کاک فوئاد هەیە بیلێن، دەنا لێرەدا کۆبوونەوە تەواو ئەبێ.

---

* تێبینی سەبارەت بەم گفتوگۆیەی کاک فوئاد:
ئەم گفتوگۆ دوابەدوای پلێنۆمی کۆمەڵە لە ڕۆژی ٢٠ یان ٢١ی پووشپەڕی ١٣٥٨ [١١یان ١٩٧٩/٧/١٢] دا لە "جمعیت راه رهایی زحمتکشان" (کۆمەڵەی ڕێگای ڕزگاری زەحمەتکێشان) لە مەهاباد کراوە؛ دەنگەکە خراپە و لە کاسێتێکی کۆنەوە کراوە بە دیجیتاڵ و نووسراوەتەوە. ئەم گفتوگۆیە بەدەنگ لەسەر سایتی کاک فوئاد هەیە و بۆ یەکەم جار لە کتێبەکەی کاک ڕەشاد مستەفا سوڵتانیدا بە نووسین بڵاوکراوەتەوە. لەو کتێبەدا لەبەر 'ئامانەتداری و گواستنەوەی دەقاودەقی هەموو وشەکان و دەربڕینەکان' بە تەواوی و بەبێ هیچ دەستکاریکردنێک نووسراوەتەوە.

ئێمە لەبەر گرینگی قسەکان و ئەو ڕاستییەی کە ئەمە تەنها بەڵگەیەکە ڕاستەوخۆ بەدەنگی خۆی گوتراوە و بە درێژایی ئەم ساڵانەیش کۆمەڵە هیچ کات ئامادە نەبووە بڵاوی بکاتەوە، بەلامانەوە گرینگ بوو قسەکان بە شێوازێکی تازەوە بخەینە بەر دیدی خوێنەران. لەبەر ئەوەی ئەم گفتوگۆ لە گوتارەوە بگوێزرێتەوە سەر نووسراو؛ لەبەر ئەوەی کاک فوئاد بەشێک لە قسەکانی بە زاراوەی مەریوانییە؛ لەبەر ئەوەی قسەکان لەهەلومەرجێکی دیاریکراوی نزیکەی سی‌وچوار ساڵ پێش ئێستادا گوتراوە؛ لەبەر ئەوەی هەر گوتاربێژێک پێخۆشە پێش بڵاوبوونەوەی قسەکانی بە نووسراو چاوێکی پێدا بخشێنێت و تۆزێک ڕێک وپێکی بکات؛ . . . ئێمە بە باشمانزانی لەباری زمانەوانی و داڕشتنەوە پێداچوونەوەیەک بەسەر دەقە نووسراوەکەدا بکەین بە شێوەیەک کە بۆ خوێنەری ئێستا – چ لە ڕۆژهەلات و چ لە باشووری کوردستان – تێگەیشتنی ئاسانتر بێت. سەرەڕای ئەوەیش، دەربڕینەکان، هەڵوێستەکان و ناوەرۆکی باسەکان وەکوو خۆیان ماونەتەوە و هەڵبەت هەر کەسێک کە پێی خۆش بێت گوێ لە دەنگە ئەسڵییەکە بگرێت، دەتوانێت سەردانی ماڵپەڕی کاک فوئاد بکات.